Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

הײַנט 12 זײַטען (טאַבעלע פון די מלוכה־לאָטעריע — זעה זײַט 11) פּרײַז 20 גראָשען

נייער פאלקסבלאט

№ 3 | Łódź, Niedziela, 5 stycznia 1936 | פערצענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאָג י׳ טבת תרצ״ו | № 3

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.
אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71.

צוזאַמענפאָהר פון יודישע קאָמבאַטאַנטען
נעכטען געעפענט אין וואַרשא

וואַרשא, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײַנט איז אין די זאַלען פון שטאָט־ראַט פאָרגעקומען די פײַערליכע ערעפענונג פון צוזאַמענפאָהר פון די יודישע קאָמבאַטאַנטען.

5 אַ זייגער נאָכמיטאָג האָבען זיך אָנגעהויבען צו פאַרזאַמלען די דעלעגאַטען צום צוזאַמענפאָהר, ווי אויך פאָרשטעהער פון דער מיליטערישער און ציווילער מאַכט.

אין דער ערשטער רייה זענען געזעסען די פאָר־שטעהער פון דער רעגירונג, וויצע־קריגס־מיניסטער גענעראַל גאָלוכאָווסקי, געג. טראַיאַנאָווסקי, דירעק־טאָר פון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט בײַם אינערן־מיניסטעריום, וויצע - וואָיעוואָדע יורגעלעוויטש וויצע אינערן־מיניסטער קאָוועצקי, וויצע־שטאָט־פּרעזידענט אָלפּיטסקי און אַנדערע.

דעם צוזאַמענפאָהר האָט געעפענט דער פּרע־זעס פון קאָמבאַטאַנטען פערבאַנד לעאָן ברעגמאַן און עס ווערט בעעהרט מיט אַ מינוט פון שטיל־שווייגען דער אָנדענק פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דאַן ראַנקט דער פּרעזעס ברעגמאַן די הויכע־שטעלטע געסט פאַר דעם בעעהרען דעם צוזאַמענ־פאָהר מיט זייער אַנוועזענהייט, און ווייזט אָן אויף דעם גרויסן ערפאָלג, וואָס עס האָט די קאָמבאַ־טאַנטען־בעוועגונג, וועלכע האָט פאַראייניגט 5000 יודישע קעמפער פאַר פּוילענס - בעפרייאונג. מיט׳ן פערענטפערינגען די מלחמה — ערקלערט פּרעזעס ברעג־מאַן — ווערט נישט פערענדיגט די אידעאַלע אַר־בייט פון די קאָמבאַטאַנטען. די יודישע קאָמבאַ־טאַנטען וועלען ווייטער קעמפען פאַר אַ פרידליכען צוזאַמענלעבען פון די דרײַ מיליאָן יודען מיט אַלע אַנדערע בירגער אין לאַנד. די קאָמבאַטאַנטען וועלען קעמפען געגען די אַלע, וואָס שטרעבען אַראָפּצו־שטויסען די יודען צו בירגער פון צווייטער מדרגה און וועלען מיט אַלע כחות דערצו נישט דערלאָזען. אין דער 1000־יעהריגער געשיכטע פון די יודען אין פּוי־לען האָבען זיי נישט איין ציגעל צוגעטראָגען צו דער ענטוויקלונג פון דער געשיכטע אין פּוילען.

נאָך דער רעדע פון פּרעזעס ברעגמאַן האָבען זיך אָנגעהויבען די בעגריסונגען. דער ערשטער האָט בעגריסט אין נאָמען פון קריגס־מיניסטער וויצע מי־ניסטער גענעראַל גאָלוכאָווסקי. אין נאָמען פון אַלפּוי־לישען קאָמבאַטאַנטען פערבאַנד האָט בעגריסט אַדוו. וואַראַנסקי. אַ לענגערע בעגריסונגס־רעדע האָט געהאַל־טען ריכטער מאַקסימיליאַן פרידע, וועלכער האָט צווישען אַנדערן געזאָגט, אַז אַ צוזאַמענפאָהר פון קאָמבאַטאַנטען איז נישט נאָר אַ יום־טוב פון די קאָמ־באַטאַנטען אַליין נאָר אויך פון דער גאַנצער געזעל־שאַפט. די קאָמבאַטאַנטען דאַרפען זיך נישט בעגני־גענען נאָר מיט׳ן קאַמף אויפ׳ן פראָנט, נאָר דאַרפען מיטהעלפען און פערפעסטיגען די אָרדנונג אין לאַנד. די פינסטערע כוחות, וואָס טרעטען איצט אַרויס אויף דער פּוילישער אַרענע וילן אײַנפירן און בע נוצען זיך אין זייער קאַמף מיט מעטאָדען, וואָס זיי האָבען איבערגענומען פון די צאַרישע שוואַרץ־מאַה־דיגע מחנות און פון דעם היטלעריסטישען דייטש־לאַנד.

ווייטער האָט בעגריסט דער פּרעזעס פון דער אַלוועלטליכער קאָמבאַטאַנטען - פעראייניגונג (פיר־ראַק) גענעראַל גורעצקי, פּאָלקאָווניק אַזשעראָווסקי. עס איז אויך אָנגעקומען אַ בעגריסונגס - דעפּעשען פון דעפּ. מינצבערג.

דער גענעראַל אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע גענ. רידז שמיגלי האָט צוגעשיקט אַ דעפּעשע, אין וועל־כער ער האָט אויסגעדריקט בעדויערן, וואָס ער קען נישט קומען און ער ווינשט ערפאָלג דעם צוזאַמענ־פאָהר אין זיין אַרבייט.

די פערזאַמעלטע האָבען אויף דער דעפּעשע גע־ענטפערט מיט אַ אויסרוף: זאָל לעבען די אַרמעע.

דערמיט איז די ערעפענונגס־זיצונג פון צוזאַמענ־פאָהר געשלאָסען געוואָרען.

נאָכ׳ן פאַרלייענען די טאָג־אָרדנונג איז בעשלאָ־סען געוואָרען אַרויסצושיקען דעפּעשען צום מלוכה פּרעזידענט, גענעראַל - אינספּעקטאָר פון דער אַרמעע צום פּרעמיער און צום קריגס־מיניסטער.

מאָרגען קומט פאָר די ווייטערדיגע זיצונג פון צוזאַמענפאָהר.

טאָג - טעגליך
די לאַגע געבליבען אונאויפ-געקלערט

דער פּרעזידענט רוזוועלט האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע, אין וועלכער ער איז שאַרף אַרויסגע־טרעטען געגען מלחמה־פּסיכאָז, וואָס הערשט בײַ געוויסע פעלקער אין אייראָפּאַ. פּרעזידענט רוזוועלט האָט מיט רעכט אָנגעוויזען, אַז אַזוי לאַנג, ווי עס וועלען נישט אויפהערען די קריגס־פאָרבערייטונגען אַזוי לאַנג איז בכלל גאָרנישט צו רעדען וועגען אַן אַלגעמיינעם שלום.

די דאָזיגע פעסטשטעלונג פון פּרעזידענט איז טאַקע אַ גאַנץ ריכטיגע, אָבער זי זאָגט גאָרנישט קיין נייעס. אויף דער רעדע פון פּרעזידענט האָט מען געוואַרט מיט אומגעדולד. מען האָט געהאָפט צו הערען פון פּרעזידענט רוזוועלט קלאָרע ווערטער, וואָס וועלען האָבען אַן ענטשיידענדע בעדייטונג פאַר דער ליקווידירונג פונ׳ם איטאַליעניש־אַביסינישען קאָנפליקט. זי בעוויוסט איז אַ חוץ אַנדערע מאָטיווען פאַרוואָס עס איז צוריקגעהאַלטען געוואָרען מיט אָננעמען דעם בעשלוס וועגען נאַפט־סאַנקציעס גע־גען איטאַליען געווען אויך די נישט־קלאָרע שטעלונג אין דער דאָזיגער פראַגע מצד אַמעריקאַ. עס איז נישט געווען בעוויוסט, צי אין פאַל, ווען די פעל־קער־ליגע וועט אָננעמען די נאַפט־סאַנקציעס, וועט לען אויך צום בעשלוס צושטעהן די פעראייניגטע שטאַטען. זאָלט דאָס נישט געשעהן, דאַן וואָלט דער גאַנצער עפעקט פון די סאַנקציעס געוואָרען שטאַרק פּראָבלעמאַטיש.

די רעדע פון פּרעזידענט רוזוועלט האָט די דאָ־זיגע פראַגע לגמרי נישט אויפגעקלערט. ער האָט אַפילו געזאָגט אין זיין רעדע צו׳ן. אַנד. אַז דער ציל פון דער אַמעריקאַנישער נייטראַליטעט איז צו רע־דוצירען ביז צו די נאָרמאַלע גרעניצען דעם אַרויס־פיהר פון די פּראָדוקטען, וואָס קענען לייכטער מאַכען דאָס פיהרען דעם קריג, אָבער דערמ״ט איז נאָך וויי נישט קלאָר, צי אַמעריקאַ וואָלט צוגעשטאַנען צו עווענטועלע נאַפט־סאַנקציעס.

דעריבער איז די רעדע פון פּרעזידענט רוזוועלט אין אַ געוויסער מאָס, אַן אַנטוישונג.

ש.

צו דער עפענטליכקייט

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען פרייטאָג, דעם 3־טען יאַנואַר אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזשאַפט צווישען די שעכטער־הורטאָווניקעס מיט די פאָרשטעהער פון דער לאָדזער גמינע, האָט דער שעכטער־הורטאָווניקעס־פעראיין געוואָפען אויף נעכטען מוצש״ק אַ מאַסען־פערזאַמלונג פון אַלע קצבים־שעכטער און נאָך הייסע דעבאַטען און דיסקוסיעס האָבען זיך אַלע פערזאַמעלטע אַרויסגעזאָגט:

אַזוי ווי פון דעם אַלגעמיינעם אקולניס פון מיניסטעריום וואָס פערפליכטעט אין גאַנצען לאַנד וועגען ביליגער מאַכען שחיטה־געלד נעמט לאָדז גאָרנישט. דאַגעגען די לאָדזער גמינע, וויל נאָך פאַר שחיטה־געלד טייערער ווי פאַר דער פער־ביליגערונג, ווי אַ שטייגער פאַר נאַכט־שחיטה פערלאַנגט די גמינע 50 פּראָצענט טייערער. וואָס אַזעלכעס עקזיסטירט נישט אין גאַנצען לאַנד און ביז איצט אויך נישט אין לאָדז. און אויב דאָס זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען וועט עס גורם זיין צו אַ פערטייערונג פון כשר פלייש, דעריבער איז בעשלאָסען געוואָרען. אַז אויף דער היינ־טיגער קאָנפערענץ. וואָס וועט פאָרקומען אין דער לאָדזער גמינע. ווייטער צו שטעהן אויף דעם שטאַנדפּונקט. אַז דאָס שחיטה־געלד מוז ביליגער ווערען, איז געגענפאַלס בלייבען מיר ווייטער בײַ אונזערע אָנגענומענע לעצטע בעשלוסען.

די פערוואַלטונג פון שעכטער־הורטאָווניקעס און קעלבער־שעכטער־פעראיין

אין לאָדז. פּאָדזשעטשנאַ 10

אונזער וואָרט
נישט קיין חסד

בעת עס האָט זיך אָנגעהויבען דער טומעל אַרום דעם געפּלאַנטען לעגיסלאַטיווען ראַט, מיט וועלכען די מאַנדאַטאַר־מאַכט האָט בדעה מזכה צו זיין ארץ־ישראל, האָט זיך צווישען דעם מבול ידי־עות, קלאַנגען און ווערסיעס אַרום דעם ענין אויך בעוויזען אַ קורצע מעלדונג, אַז פאַר׳ן פריין פון יו־דישען הסכם צום לעגיסלאַטיוו־ראַט וועט די רעגירונג בעוויליגען צו פערעפענטליכען אַן אַמנעסטיע, פאַר אַלע אומלעגאַלע עולים, וואָס געפינען זיך אין לאַנד.

איצט מעלדעט די יודישע טעלעגראַפען־אַגענ־טור, אַז די ארץ־ישראל־רעגירונג וועט אינגיכען אַרויסגעבען אַ פעראָרדנונג, לויט וועלכער עס וועלען אָפּגעשטעלט ווערען אַלע אַדמיניסטראַטיווע און געריכטליכע שריט געגען די אומלעגאַלע עולים אין לאַנד.

מיר ווילען גלויבען און האָפען, אַז די דאָ־זיגע ידיעה וועט זיך ווי אַמשנעלסטען פערווירקלי־כען. מיר לאָזען אָבער אויף אַ מינוט נישט צו דעם געדאַנק, אַז די געפּלאַנטע אַמנעסטיע פאַר די יודישע „פערברעכער“ פאַר די אַזוי־גערופענע „אומלעגאַלע“ עולים, זאָל האָבען וועלכען עס איז שייכות צו די מאַכינאַציעס מיט דעם שלימזלדיגען לעגיסלאַטיוו־ראַט. די ערקלערונגען פון די פאָרשטעהער פון גאַנ־צען יודישען ישוב אין ארץ־ישראל, וואָס זיי האָבען אָפּגעגעבען אין דער פראַגע פאַר׳ן הויך־קאָמיסאַר, דאַרפען פאַר אונז זיין אַ גאַראַנטיע, אַז די אַמנעסטיע פון די אומלעגאַלע און דער לעגיסלאַטיוו־ראַט וועגען נישט צוזאַמענגעבינדען געוואָרען אין וועלכער עס איז קאָמבינאַציע.

וייל אַן אַמנעסטיע פאַר „אומלעגאַלע“ עולים אין דער יודישער נאַציאָנאַלער היים, קענען מיר בשום אופן נישט בעטראַכטען אלס עפּעס אַן אַקט פון חסד אָדער טובה וואָס ווערט אַרויסגעוויזען פאַר פערברעכער, נאָר פאַר אַ זאַך פון יושר און גערעכטיגקייט. אַרויסגעבענדיג אַן אַמנעסטיע, בע־געהט די מאַנדאַטאַר־מאַכט נאָר אַ שטיקעל תיקון טעות, וואָס זי איז בעגאַנגען, זי פערבעסערט נאָר אַ טרויעריגע מיספערשטענדניש און עס קומט איהר דערפאַר קיין שום דאַנק נישט.

ק.

B. P.
MAKSYMILJAN KERNBAUM
przemysłowiec, b. burmistrz m. Łodzi, Kawaler Orderu „Poloniae Restitutae“ z odzn. Krzyża Oficerskiego, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi
zmarł po długich i ciężkich cierpieniach w dniu 2 stycznia 1936 r., przeżywszy lat 78.
Wyprowadzenie drogich nam zwłok nastąpi w niedzielę, dn. 5/I 1936 r. o 1 pp. z domu przedpogrzebowego, o czem zawiadamiają pozostali w głębokim smutku
Uprasza się o nieskładanie kondolencji.
Żona, Córka, Synowie, Synowe, Zięć, Wnuczki, Wnuk i Rodzina.

W dniu 2 stycznia zmarł
B. P.
MAKSYMILJAN KERNBAUM
W Zmarłym tracimy długoletniego i wiernego towarzysza pracy, oddanego sprawom społecznym.
Cześć Jego pamięci!
KURATORJUM FUNDACJI DOBROCZYNNEJ
im. Hermana i Miny Małż. Konsztatów

אַמעריקאַ שטרעבט צו נייטראַליטעט

ערקלערט פּרעזידענט רוזוועלט אין זיין רעדע אין פּאַרלאַמענט

ניו־יאָרק, 4 (ספּ. טעל.)

פּרעזידענט רוזיוועלט איז נעכטען אַוועק אין קאַפּיטאָל און פֿאָרגעלייענט אין דער אַנוועזנהייט פֿון די מיטגלידער פֿון ביידע קאַמערן, וואָס זענען געווען פֿאַרזאַמעלט אין זיצונגס־זאַל פֿון דער רעפּרע־זענטאַנטען־קאַמער, אַ יועדונג צום קאָנגרעס. די יועדונג איז טראַנסמיטירט געוואָרן דורך 600 ראַ־דיאָ־סטאַציעס. דער ערשטער טייל פֿון פּרעזידענט רוזיוועלט'ס רעדע איז געווען געווידמעט דער אויסער־ליכער פּאָליטיק. דער פּרעזידענט האָט אונטערגע־שטראָכען די פֿרידליכקייט פֿון דער פּאָליטיק פֿון די פֿאַראייניגטע שטאַטן און פֿעסטגעשטעלט, אַז איי־ניגע מלוכה־מענער פֿון אַנדערע פֿעלקער זענען נישט געגאַנגען אויפֿ'ן וועג פֿון שלום, נאָר להיפּוך געשטרעבט צו מלחמה. אין איין טייל פֿון דער וועלט איז דער שלום אין גוטער וועלען אָפּגעטרעטען דאָס אָרט דער קריגס־טעטיגקייט. ווי מען קען רעדען וועגען אַלגעמיינעם שלום — האָט דער פּרעזידענט געזאָגט — אַזוי לאַנג ווי עס עקזיסטירען אין איראָפּאַ פֿעלקער, וואָס שטעלען זיך נישט אָפּ פֿון אַרויסרופֿען אַ מלחמה־געוויטער. די פּאָליטיק פֿון די פֿאַראיי־ניגטע שטאַטן איז אַ פּאָליטיק פֿון נייטראַליטעט. זי איז קלאָר און לאָגיש. די פֿאַראייניגטע שטאַטן שטרעבען צו פֿאַרקלענערן די בעוואָפֿענונגען, ווי אויך צו לעזען אַלע אינטערנאַציאָנאַלע סכסוכים דורך פֿרידליכע מיטלען. די אַזוי־גערופֿענע „דאָלאַר־די־פּלאָמאַטיע" איז שוין אַרויס פֿון געברויך. די אַמע־ריקאַנישע רעגירונג פֿיהרט אַ פּאָליטיק פֿון נייטראַ־ליטעט, וואָס בעשטעהט אין פֿערבאָט אַרויסצופֿיה־רען געוועהר און אַמוניציע אין די לענדער, וואָס פֿיהרען מלחמה, ווי אויך אין נישט דערלאָזען אַרויס צופֿיהרען סחורות, וואָס זאָלען מעגליך מאַכען די קריגס־פֿיהרענדע צדדים צו פֿיהרען אַ מלחמה. דער פּרעזידענט רוזיוועלט האָט נאָך צוגעגעבן, אַז די פֿאַראייניגטע שטאַטן שטרעבען צו האַלטען זיך אין אַ זייט אין פֿאַל פֿון אַן־עווענטועלען בעוואָפֿנטען קאָנפֿליקט.

דער צווייטער טייל פֿון פּרעזידענט'ס רעדע בעהאַנדלט די אינערליכע פּאָליטיק און אַנטהאַלט א שאַרפֿען אַנגריף נעגען די רעפּובליקאַנער. פּרע־זידענט רוזיוועלט האָט געשילדערט די ווירטשאַפֿט־ליכע פּאָליטיק, וואָס איז געפֿיהרט געוואָרן דורך די רעפּובליקאַנער ביז צום יאָהר 1933 און האָט אויך פֿאַרגעשטעלט אין הויפּט־שטריכען די ווירט־שאַפֿטליכע פּאָליטיק פֿון דער רעגירונג. דער פּרע־זידענט האָט בעטאָנט, אַז די ווירטשאַפֿטליכע לאַגע אין אַמעריקאַ האָט זיך געבעסערט און אַז דער בו־דזשעט וועט אינגיכען אויסגעגליכען ווערען, ווייל די גרויסע הוצאות אויף אַרבייטסלאָזיגקייט פֿאַר־קלענערן זיך איינציגווייז.

„דאָס געמיינסטע פֿערברעכען אין דער געשיכטע פֿון דער ציוויליזאַציע"

לאָנדאָן, 4 (ספּ. טעל.)

פֿון אַדיס־אַבעבאַ מעלדעט מען, אַז די אַביסינישע רעגירונג האָט מיט גרויס אויפֿרעגונג אָפּגע־וואָרפֿען די ערקלערונג פֿון די איטאַליענער, אַז אויפֿ' אגאַדענער פֿראָנט האָבען די אַביסינישע זעלנער אָפּגעשניטען דעם קאָפּ פֿון אַן איטאַליענישען פֿליהער, און מיט טריומף איהם אַרומגעטראָגען איבער די גאַסען פֿון האַראַר.

גלייכצייטיג האָט דער הויפּט־דאָקטאָר פֿון שוועדישען רויטען קרייץ אין אַדיס־אַבעבאַ, ד"ר הילאַנדער פֿאַרגעלעגט אַ ראַפּאָרט וועגען דער באָמ־באַרדירונג פֿון דעם אַמבולאַנס. ד"ר הילאַנדער שטעלט פֿעסט, אַז די איטאַליענישע פֿליהער האָבען געשאָסען פֿון 150 מעטער הויך אויפֿ'ן שוועדישען אַמבולאַנס, נישט רעכענענדיג זיך דערמיט, וואָס פֿון אזא הויך האָבען די פֿליהער גוט געזעהען די צייכענס פֿון רויטען קרייץ, און זיי האָבען גוט געהערט די סיגנאַלען, אַז זיי געפֿינען זיך אויפֿ'ן שטח פֿון שוועדישען רויטען קרייץ.

ד"ר הילאַנדער שטעלט אויף פֿעסט, אַז פֿון די גיפֿטיגע גאַז־באָמבעס זענען דערהרגעט געוואָרן 20 אַביסינישע סאַניטאַרען.

שטאָקהאָלם, 4 (ספּ. טעל.)

די לינקע קרייזען פֿון שוועדען האָבען אַרויס־געשטעלט אַ פֿאָדערונג צו דער רעגירונג, אַז זי זאָל איבעררייסען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען מיט איטאַליען. אין אַ געשפּרעך מיט פּרעסע־פֿאָרשטעהער האָט דער גע"ר.ראַטגעבער פֿון נעגוס, דער שוועדישער געג. יורגין, ערקלערט, אַז די איטאַליענישע אינוואַזיע אין אַביסיניען האָט שוין פֿערלוירען די לעצטע מאַסקע פֿון קולטור. דאָס, וואָס ס'איז איצט אָפּגעטון געוואָרן דורך די איטאַליענער, איז דאָס געמיינסטע פֿערברעכען אין דער געשיכטע פֿון דער ציוויליזאַציע.

פֿון פֿערשידענע שוועדישע שטעט קומען אָן ידיעות וועגען ריזיגע אַנטי־איטאַליענישע דעמאָנסטראַציעס, בעת וועלכע ס'זענען אויך עפֿענטליך פֿערברענט געוואָרן איטאַליענישע ביכער און איטאַליענישע פֿאָהנער.

דער שוועדישער רויטער קרייץ האָט ווייטער אַרויסגעשיקט עטליכע אַמבולאַנסען קיין אַביסיניען.

פּאַריז, 4 (ספּ. טעל.)

אויפֿ'ן פֿראָנט אין אַדי־אַבי איז איצט איינגעטרעטען אַ געוויסער שטילשטאַנד, ווייל די צדדים זענען פֿערנומען מיט'ן בעגראָבען די מתים און איבערפֿיהרען די פֿערוואונדעטע אין די לאַזאַרעטען.

אויף דרום פֿון מאַקאַלע האָבען די אַביסינער אַרונטערגעשאָסען אַן איטאַליענישען אַעראָפּלאַן „לא דיספּעראַטאַ". בעת'ן אַראָפּפֿאַלען איז געקומען צו א בענזין־אויפֿרייס און ביידע איטאַליענישע פֿליהער זענען פֿערברענט געוואָרן.

אויפֿ'ן דרום - פֿראָנט האָבען איטאַליענישע אַעראָפּלאַנען באָמבאַרדירט דאַגאַבור און 46 מאַן זענען דער'הרג'עט געוואָרן.

ראס טעיום מעלדעט פֿון דעסיע, אַז די איטאַליענער בענוצען זיך בעת די שלאַכטען אַרום מאַקקאַלע מיט גיפֿטיגע גאַז־באָמבעס. אין די אַביסינישע אַמבולאַנסען געפֿינען זיך איבער 1000 פֿער'סמ'טע אַביסינישע זעלנער.

פּרובט אייער גליק
אין דער קאָלעקטור פֿון
י. א. פֿיינגאָלד
8 שרודמיעסקאַ 8
און קויפֿט אַ לאָס צו דער 4־טער קלאַס פֿון דער איצטיגער 34־טער מלוכה־לאָטעריע.
געדענקט: דאָס הויפּט־געווינס איז
אַ מיליאָן זלאָטעס!

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07
ספּעציעל־אַרצט פֿאַר מענער־שוועכע - בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.
נעמט אָן פֿון 8—11 און פֿון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פֿון 9—1 פֿאַרמיטאָג
פֿאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פּרייזען

זאַל פֿילהאַרמאָניע נאַרוטאָוויטשאַ 20, טעל. 213-84
פּרייטאָג־צו־נאַכטס ד. 10 יאַנואַר 4.30 אָוו. צומאָרגענס שבת פּ' ויחי, ד. 11 יאַנואַר 9 פֿרי וועט דער וועלט־בערימטער אָבערקאַנטאָר פֿון וואַרשעווער סינאַגאָגע
משה קוסעוויצקי
דאַווענען קבלת שבת, שחרית און מוסף
אויך דאָסמאָל וועט אָנטיילנעמען דער אויסגעצייכנעטער כאָר י. זאַקס
אונטער דער לייטונג פֿון בעזו. דיריגענט און קאָמפּאָז. פּראָפֿ.
עס וועט אויסגעפֿיהרט ווערען פֿאָלגענדע קאָמפּאָזיציעס: 1) קבלת שבת פֿון נאָוואַקאָווסקי, 2) שמעה ותשמח ציון — קוסעוויצקי מיט'ן כאָר, 3) ד' מלך מיט'ן כאָר, 4) אהבת עולם מיט'ן כאָר, 5) השכיבנו — בערנשטיין פּ־מאָל מיט'ן כאָר, 6) ושמרו — בירנבוים'ס מיט'ן כאָר, 7) ויכולו — לעוואַנדאָווסקי'ס מיט'ן כאָר, 8 במה מדליקין, — בירנבוים'ס מיט'ן כאָר, 9) אמר רבי אליעזר מיט'ן כאָר, 10) קידוש מיט'ן כאָר, 11) אל תירא — אלמאַן מיט'ן כאָר. שחרית און מוסף: 1) אל אדון — זאַקס, 2) וכולם מקבלים, 3) והאופנים, 4) לאל ברוך נעימות יתנו, 5) צור ישראל, 6) 1־טע קדושה — גורעוויטש, 7) הוצאות הספר — בירנבוים, 8) בריך שמה, 9) זרעא חיא וקימא, 10) דעם גרויסען אב הרחמים, 11) ובנוחה יאמר, 12) 2־טע קדושה — זאַקס, 13) רצה סליאַזבערג, 14) ברכת כהנים.
בילעטען צום פּרייז פֿון 75 גר. צו בעקומען אין דער טער קישער קאָנדיטאָריי פּעטריקאָווער 12 און אין דער קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע
פֿאַר פּרויען ספּעציעלע רעזערווירטע פּלעצער. בילעטען וועלען פֿערקויפֿט ווערען נאָר ביז ליכט־צינדען
הנחה־בילעטען פֿאַר פֿעראיינען און געזעלשאַפֿטען.

א הערצליכען מזל־טוב ווינשען מיר אונזער פֿריינד
מאיר פּרינץ און פֿרוי
צו דער חתונה פֿון זייער טאָכטער
פֿרל. בעלאַ מיט ה' סאַלע ליפּשיץ
ראַטמאַן מאַרעק פֿיין,
ראַטמאַן ל. אַרערבערג.
ז. וויינגאַרטען, י. לובלינסקי,
י. קליינמאַן, מ. הופּפּער,
מ. קאַוויאַר, ראובן האַפּטאַן,
אַדוו. נאַלעווסקי, דיר. פֿויסט.

געדענקט, שטשעשליווי
בײַ
צום ווינטער־סעזאָן. א גרויסער אויסוואהל פֿון
אָריגינעלע בילליגער און שאַמאַשאַווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פֿון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פֿערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פֿראָנט II שטאָק.

צוליב דער רעדוקציע פֿון פּאַפּיר
האָט די בעקאַנטע פֿאַבריק פֿון האַנדעלס־ביכער
S. Hamburski, Łódź,
42 Piotrkowska 42, tel. 210-02
שוין פֿערקלענערט די פּרייזען
פֿון אַלע אַרט האַנדעלס און בוכהאַלטערישע ביכער ווי מעמאָריאַלען, זשורנאַלען, אַמעריקאַנער הויפּט־ביכער, קאָנטאָ־ביכער, אינווענטאַרען, רעסקאָנטאָס און פֿאַבריקס־ביכער.
ספּעציעל פּאַטענטירטער וועקסעל־קאָפּיאַל,
וועלכער ווייזט אויף צו יעדער מינוט די צאָהל וועקסלען אין פּאָרטפֿעל ווי אויך די סומע. פֿערקויף און איינקויף־ביכער צו די נידריגסטע פּרייזען. רעעלע בעהאַנדלונג.
קומט און איבערצייגט אייך!

Dr. med. A. STILLER
אינערליכע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פֿון 4-8
פּילסודסקיעגאָ 15,
טעל. 206 75. פֿראָנט, 2. שטאָק

לעכער
מערען אויסגעלייפּט
ביי נ. גאַרדמאַן
שרודמיעסקאַ 8.

Dr. med. A. Banasz
כירורג - אורעלאָג
Wólcz-ńska 23, tel. 139-88
האָט בעניצט די אויפֿנאַהמען.
נעהמט אָן פֿון 4—6 נאָכמיטאָג.

„תומכי־אורחים"
פּאָמאָרסקאַ 18, טעל. 266-31
מיר טיילען מיט, דאָס אין פֿעראיינס קאַנצעלאַריע אַמטירט
אַן אַדוואָקאַט
יערען מאָנטאָג און מיטוואָך פֿון 8 ביז 9.30 אָוונט און ערטיילט
יורידישע עצות
פֿאַר מיטגלידער, שפּענדער פֿון אונזער אינסטיטוציע און פֿאַר אונפֿערמעגליכע — בענצליך אומזיסט.
אַ מינימאַלען אָפּצאָהל ווערט גענומען פֿאַר דורכפֿיהרען ספּראַוועס.
נעמערן צום אַדוואָקאַט ווערען אַרויסגעגעבען פֿון 5—7 אָוונט.
די פֿערוואַלטונג.

פֿעראייניגטער קאָמיטעט פֿון די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז
פֿילהאַרמאָניע־זאַל נאַרוטאָוויטשאַ 20.
דינסטאָג, דעם 7־טען יאַנואַר, 8.30 אָוונט
גראַנדיעזע פֿאָלקס = פֿערזאַמלונג
געגען אַנוואַרפֿען דעם לעגיסלאַטיוו־ראַט אין א"י
מיט רעדעס וועלען אַרויסטרעטען פֿיהרענדע פּערזענליכקייטען פֿון נאַציאָנאַלען יודענטום אין לאָדז.
בילעטען צו בעקומען אין ציוני. ביוראָ (שרודמיעסקאַ 29) און אין אַלע ציונ. אָרגאַניזאַציעס.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פֿון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פֿון 9-2 און פֿון 4-8 אָוונט.

פֿאַר גאַרד, ביזשוטעריע
און לאַמבאַרד־קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
איזידאָר פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

וויכטיג פֿאַר פֿאַבריקאַנטן און האַנדווערקער!
שווייסונגען,
מאַשינען־טיילען
און רעפּאַראַטורען
פֿיהרט אויס בילליג
די מעכאַנישע שלאָסעריי
י. רעדער
לאָדז, 11. ליסטאָפּאַדאַ 11/13
(רוג זאַכאַדניאַ)

Dr. med. Leon Familier
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפּינג 37 (בענעדיקטאַ)
נעהמט אָן פֿון 5—7 נאָכמ.

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פֿאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פֿון 9-10 פֿריה, 3-5, 5-7 אָוו.

ביטשריפֿטען־ביוראָ
צו דער אַדמיניסטראַטיווער און געריכטליכער מאַכט.
אינה.: ב. רזעשעווסקי
9 פּאָלנאַצנאַ 9.
ה' רזעשעווסקי האָט אויסגעהאַלטען דעם עקזאַמען אין דער סטאַראָסטווע.
טעטיג פֿון 9 פֿריה ביז 9 אָוונד.

איטאליענער באמבארדירען

לאזארעטען פון עגיפטישע און אמעריקאנישע רויטע-קרייץ

אדיס-אבעבא 4 (ספ. טעל.)
די אביסינישע רעגירונג מעלדעט: דער אמבו־לאנס פון עגיפטישען רויטען קרייץ איז היינט באמ־באררירט און בעשאסען געווארען פון מאשינען־גע־וועהרען הינטער דאגאבור דורך איטאליענער. דער אמבולאנס איז צושטערט געווארען. קרבנות מיט מענשען איז נישט פארהאן.

אדיס-אבעבא, 4 (ספ טעל.)
וועגען דעם באמבארדירטען עגיפטישען אמבו־לאנס פון רויטען-קרייץ מעלדעט מען פון האגאר, אז אין אמבולאנס האבען זיך געפינען צוויי ענגלישע מיסיאנערען.

אדיס-אבעבא, 4 (ספ. טעל.)
5 איטאליענישע אעראפלאנען האבען באמבאר־דירט דאגאבור, אראפווארפענדיג א גרויסע צאהל באמבעס, פון וועלכע א טייל האט געטראפען דעם לאזארעט פון אמעריקאנער רויטען קרייץ. דער די־רעקטאר פון לאזארעט ד"ר האקסמאן איז מיט א צייט צוריק געהר'געט געווארען דורך א באמבע, וואס ער האט אויפגעהויבען אויף דער גאס און געוואלט צו־נעמען דעם אנדענקען.

די אביסינישע אפיציעלע קוועלען מעלדען, אז דער לאזארעט געפינט זיך 2 קילאמעטער ווייט פון דאגאבור און דעריבער האט דאס באמבארדירען דעם לאזארעט נישט געקענט זיין א רעזולטאט פון טעות, נאר עס איז פארגעקומען מיט א כיון. צווישען די קראנקע פון לאזארעט זענען א סך פערוואונדעט גע־ווארען. די צאהל דערהרגעטע איז נאך נישט פעסט־געשטעלט געווארען.

שטאקהאלם, 4 (ספ. טעל.)
די שוועדישע פרעסע האלט, אז די פראגע פון פערלעצען די קאנווענץ פון רויטען-קרייץ איז א פאקט, וואס אונטערליגט נישט קיין שום ספק, הגם קיינער פון פערזאנאל פון שוועדישען אמבולאנס אין דאלא האט נישט געליטען.

די צייטונגען פאדערן א דעמארש אין רוים פער־שטאפען די שולדיגע, פעראורטיילען דעם אנגריף און ענטשעדיגונג פאר די קרבנות.

קיין שום דעמארש איז אבער נישט מעגליך פארן ערהאלטען דעם רעזולטאט פון דער אויספארשונג און ראפארט פון שוועדישען פארשטעהער אין אדיס־אבעבא.

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.) פון נאיראב מעלדעט מען, אז אין וויגיליע זענען דריי ענגלישע עראפלאנען בעשאסען געווארען אויף דער גרעניץ פון קעניא אין אביסיניען דורך אביסינישע געגענ־לופט פליה ארטילעריע, דאס איז געשעהען אויפ'ן אפשניט פון טייך דאווא. די ענגלישע מאכט האט אריינגעטראגען א פראטעסט, אנווייזענדיג אז עס לייכט אונטערצושיידען א איטאליענישען אעראפלאן פון א ענגלישען.

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.) פון אדעס אבעבא מעלדעט מען: אין שייכות מיט עקועקוציעס אויף די אביסינישע פיהרער אויפ'ן טעריטאריע וואס איז אקופירט דורך די איטאליענער שטרייכען די אבי־סינישע קרייזען אונטער אז ראס גוגסא איז ארעס־טירט געווארען דורך די איטאליענער און ווערט געהאלטען אונטער א וואך. גוגסא ווערט בעשולדיגט אין ארגאניזירען א אויפשטאנד געגען די איטאל־יענער. די ידיעות וועגען דערשיסען גוגסען ענג־

שפרעכען אבער גיסט דער ווירקליכקייט.

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.) לויט מעלדונגען פון אדיס אבעבא, האט א עסקאדרע פון איטאל־יענישע אעראפלאנען באמבארדירט די שטאט האראר וואו עס געפינט זיך די הויפט קווארטיר פון דער דרום'דיגער אביסינישע ארמעע. פרטים וועגען דא־זיגען לופט אנגריף זענען נישט בעקאנט.

לאנדאן, 4. (ספ. טעל.) די ארציביסקופען פון קענטערבורי און יארק האבען ארויסגעגעבען א אויפרוף צו אלע קירכען אין ענגלאנד וועגען צו־ריקשטעלען דעם שלום. דער אויפרוף זאל פאר־געליינט ווערען זונטאג אין אלע ענגלישע קירכען.

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)
פון קאפענהאגען מעלדעט מען: די צייטונג „פאליטיקען", וואס שטעהט נאהענט צום אויסערן מיניסטעריום מעלדעט, אז די דענישע רעגירונג איז נישט איינגעלאדען געווארען צו בעטייליגען זיך אין די בעראטונגען וועגען ווייטער פיהרען די סאנקציעס. די דאזיגע מעלדונג שטעהט אין שייכות מיט דער ידיעה פון דער פראנצויזישער צייטונג „ל'עווור", אז די סקאנדינאווישע מלוכות זאלען זיך האבען גע־ווענדעט צו ענגלאנד וועגען פערשארפען די אנטי־יטאליענישע סאנקציעס. דער דאזיגער דעמארש שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער באמבארדירונג פון די איטאליענער דעם שוועדישען אמבולאנס.

ביי ליידען פון נירען

אורין-בלאז, סערדליכטערט בערייטענד און בעזייטיגט די ווערהטאנגען ביים שטוהלגאנג דאס נאטירליכע ביטערוואסער Franciszka Józefa פרענט דאקטוירים, צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטיטשנאס.

זשענעווא, 4 (ספ. טעל.)
אין סעקרעטאריאט פון דער פעלקער־ליגע איז אריינגעפלאסען א נאטע פון דער אביסינישער רעגירונג, אין וועלכער עס ווערט געפאדערט ארויס־צושיקען אויפ'ן קריגס־געביט א מיסיע פון דער פעלקער־ליגע, בכדי אויסצופארשען דעם אופן פון קריג פיהרען דורך די איטאליענער.

דריי ארמעען געהען אויף מאקאלע

די אביסינער אראפגעשאסען אן איטאליענישען אעראפלאן

וארשא, 4, (טעלעפאניש)
דער אפיציעלער איטאליענישער קאמוניקאט מעלדעט וועגען א לעבהאפטער אויספארשונגס-טעטיגקייט אויפ'ן צפון־פראנט, אויפ'ן אפשניט טעמביען און אויף דרום־מזרח פון מאקאלע. אין א סך ערטער איז געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען איטאל־יענישע און אביסינישע אפטיילונגען. אין די קאמ־פען זענען געפאלען 6 איטאליענער און 2 אסקארי.

לויט ידיעות פון ענגלישע קוועלען געהט דאס אביסינישע מיליטער, מיט וועלכען עס האט היינט געהאט צו טון דער איטאליענישער אוואנגארד, אין פאטרולען צו דריי גרופען פון דער אביסינישער אר־מעי: איינע פון זיי איז די גוט־בעוואפענטע ארמעי פון קריגס־מיניסטער מיליגעטא, וואס געהט אויף מאקאלע פון דרום, די צווייטע אנדערע זענען די אר־מעי פון ראס סעיום און ראס קאסא, וואס געהען פון מערב און צפון־מערב.

דער איטאליענישער קעניג זאל רעזיגנירען פון טראהן?

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)
אין צוזאמענהאנג מיט דער רייזע פון בעלגישען קעניג קיין לאנדאן, גיט־איבער די ענגלישע פרעסע א רייהע סענסאציאנעלע פרטים.

לויט די צייטונגס־מעלדונגען, האט דער בעל־גישער קעניג אונטערגענומען זיין רייזע לויט דער ביטע פון זיין שוועסטער, די פרוי פון איטאליענישען טראנפאלגער.

די דאזיגע נסיעה האט געהאט דעם איינציגען ציועק צו ראטעווען דעם איטאליענישען טראן ביי דער נאהענטער איבערקעהרעניש. וואס ווערט ער־ווארט אין איטאליען.

די אנגעזעהענסטע ענגלישע צייטונגען ערקלע־רען, אז די פאזיציע פון מוסאליני'ן איז פולשטענדיג ערשיטערט. די טעג פון מוסאליני'ס ממשלה און פון פאשיזם זענען געצעהלטע.

דער איטאליענישער קעניג וועט — לויט דער מיינונג פון איינפלוסרייכע ענגלישע צייטונגען — מוזען רעזיגנירען פון טראן און די ממשלה וועט איבערנעהמען דער פרינץ פון פיעמאנט.

אין דער פראנצויזישער צייטונג „דעפעש דע טולוז" דרוקט דער בעקאנטער פאליטיקער גוליעמא פארערא אן ארטיקעל אין וועלכען ער ערקלערט, אז ווי לאנג מוסאליני איז ביי דער מאכט, איז נישט מעגליך קיין קאמפראמיס אין דעם אביסינישען קאנ־פליקט. ערשט די נייע רעגירונג, וואס וועט קומען נאך מוסאליני'ן, וועט מאכען א סוף צו דער מלחמה.

אטען, 4 (ספ. טעל.)
די קריגס־צוגרייטונגען אויפ'ן מיטעל־לענדי־שען ים האלטען ווייטער אן. די איטאליענער בעפעס־טיגען ווייטער די דאדעקאנעד־אינזלען. מען האט מורא, אז דארט זאל נישט קומען צו א צוזאמענשטויס צווישען ענגלישען און איטאליענישען פלאט.

פארשטעהער פון ענגלישען קעניג אויף א גאטעס־דינסט צום אנדענקען פון מארקיז רעדינג

צאהלרייכע פארשטעהער פון דיפלאמאטישען קארפוס

לאנדאן (יט"א) היינט איז אין דער גרויסער סינאגאגע אין וועסט־לאנדאן פארגעקומען א גא־טעס־דינסט צום אנדענקען פון פערשטארבענעם מארקיז רעדינג. דעם ענגלישען קעניג האט אויף דעם גאטעס־דינסט רעפרעזענטירט לארד מאנסטער, עס זענען אויך געווען רעפרעזענטירט דער פרינץ פון וועלס, דער פרינץ פון יארק און פרינץ ארטור פון קאנאוט.

אין דער סינאגאגע פון וועסט־לאנדאן האבען זיך פערזאמעלט מיטגלידער פון דער ענגלישער רע־גירונג מיט דעם אויסערן־מיניסטער לארד אנטאני אידען בראש, פיל פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דער ענגלישער געזעלשאפט ווי אויך צאהלרייכע מיטגלידער פון דעם אויסלענדישען דיפלאמאטישען קארפוס, דערונטער גראף מיכאלאזסקי, וועלכער האט רעפרעזענטירט דעם פוילישען אמבאסאדאר אין לאנדאן.

הספדים האבען געהאלטען אין דער סינאגאגע ראבינער ריינהארד, ראבינער פערלצווייג און ראַ־בינער סימאנס.

Dr.
B. Robinzon
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פאמארסקא 10
פראנט, 2טער שטאק, טעל. 131-86.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אין אווענט.

PRYWATNE
POGOTOWIE LEKARSKIE
Telefon 12-333
Legjonów 6
(Zielona)
czynne bez przerwy przez całą dobę.
Szybka pomoc lekarska we wszystkich specjalnośc.

קאנדאלענץ-דעפעשען

צו דער פאמיליע פון לארד רעדינג

פראג, 4 (יט"א טעלעגראפיש) פרעזידענט בענעש האט ארויסגעשיקט קיין לאנדאן א קאנדאלענץ-דעפעשע צו דער פאמיליע פון פערשטארבענעם לארד רעדינג.

* * *

לאנדאן, 4 (יט"א טעלעגראפיש) די פאמיליע פון פערשטארבענעם לארד רעדינג האט דערהאלטען א קאנדאלענץ-דעפעשע פון מאהאטמא גאנדהי.

* * *

וארשא (יט"א) דירעקטאר לייב יפה האט אין זיין נאמען צוגעשיקט א קאנדאלענץ־דעפעשע צום מארקיז און מארקיזע רעדינג.

א קאנדאלענץ־טעלעגראמע האבען אויך ארויס־געשיקט דער פאמיליע רעדינג, אין נאמען פון די־רעקטאריום פון קרן־היסוד אין פוילען, די ה"ה פרע־זעס פון דירעקטאריום סענ. פראפ. מ. שאר, און פרעזעס פון דער עקזעקוטיווע ד"ר מתתיהו הינדעס.

קלאנג=קינא=טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26.
היינט און פאלג. טעג!
אויסערגעוועהנליכער דאפעלט-פראגראם!
I
מעכטיגע אינהאלטסרייכע דראמע א. נ.
2 יתומים
אין די הויפטראלען:
R. DEREANE i JAN MARTINELLI
II
אלס אויסערן פראגראם א פילם
מיט מעלאדיע און געזאנג א. נ.
„JULIKA"
מיט Gita Alpar און Gustaw Fröhlich
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 פריה.

די רעדעס פון די פערטיידיגער

אויפ'ן פראצעס פון די אוקראינער טעראריסטען

ווארשא, 4 (טעלעפאניש)
מיט אינטערעס איז פריטאג דערוואַרט געווארען דער אנהויב פון די רעדעס פון די פערטיידיגער אויפן פראצעס פון די אוקראינישע טעראריסטען. דער פרא־צעס האט זיך אנגעהויבען אין א געשפאנטער אט־מאספער. דער קארעספאנדענט פון „ראבאטניק", וועלכער איז מיט א טאג פריהער בעזייטיגט געווא־רען פון געריכט, איז אויך היינט נישטא אין זאל.

נאך דער עפענונג פון דער זיצונג בעט א ווארט אדוו. האנקעוויטש. ער בעט, מען זאל שוין היינט מאכען אן איבעררייס ביז'ן 10־טען ה. ח., ווי ער האט געהאט אפגעשמועסט מיט די פראקוראָרען. דער פארזיצער פון געריכט דערקלערט אבער, אז ער זעהט נישט קיין גרונד פאר אזא איבעררייס און אדוו. האראבאווי הויבט אן זיין פערטיידיגונגס־רעדע.

דער ערשטער אינצידענט ענטשטייט ווען אדוו. האראבאווי דערמאנט די געשיכטע פון די פויליש־אוקראינישע בעציהונגען.

— זיכט — זאגט ער — די געשיכטע האט אפטע היילט פאר דער וועלט דעם מזרח פון אייראפא, זער־העט מיר דארטען 2 שכנות'דיגע פעלקער: די פאליא־קען און די אוקראינער. קיין גרויסע הארמאניע האט צווישען זיי קיינמאל נישט געהערשט.

אין דעם ארט רייסט דער פארזיצער איבער:
— הער אדוואקאט, כ'בעט נישט צו בעריהרען קיין זאכען, וואס האבען נישט קיין שייכות צום ענין.
— די יאהרען — זאגט ער ווייטער — 1912, 1913 און 1914 האבען אין די פויליש־אוקראינישע בעציהונגען — — — — —

דער פארזיצער רייסט ווידער אמאל איבער די רעדע.

— הער אדוואקאט, איך האב בעט איך נישט צו בעריהרען. כ'וועל איך בכלל בעטען אויסצומיידען אין אייער רעדע וואסערע נישט איז פאליטישע פראב־לעמען.

— אבער! — פרובט דער פערטיידיגער אויס־נוצען.

— קיין שום פאלעמיק, הער אדוואקאט — זאגט [illegible] נישט ענדיגען דעם זאץ. איך בעט זיך צופאסען צו מיין פעראָרדנונג און נישט פיהרען מיט מיר קיין פאלעמיק.

אומאויפהערליך ברעכען אויס אלץ נייע אינצי־דענטען יעדע נייע פראגע, וואס דער פערטיידיגער וויל בעריהרען, ווערט דורכ'ן פארזיצער בעזייטיגט פון זיין רעדע. דאס דויערט אזוי לאנג ביז דער פער־טיידיגער געהט נישט צו דירעקט צו דער טעמע — וועגען דער ראל פון די אנגעקלאגטע אינם אטענ־טאט.

באלד קומט צו אן'אינצידענט צוליב דער שפרא־כען־פראגע.

— כ'וויל — זאגט אדוו. האראבאווי — פאלע־מיזירען מיט די אויספיהרונגען פון פראקוראר רוד־ניצקי וועגען דער שפראכען־פראגע.

— הער אדוואקאט — פאלט דער פארזיצער איהם אריין אין די רייד — כ'וויל וויסען, צי איהר וועט אין אייער רעדע פערטיידיגען די שטעלונג פון גע־ריכט אין דער פראגע.

דער אדוואקאט ווערט צוטומעלט — דערויף האט ער זיך שוין איינגאנצען נישט געריכט.

כ'וועל פערטיידיגען — דערקלערט ער נאך א ווייל — די שטעלונג פון מיין קליענט באנדערא.

דער פארזיצער איז אבער דערמיט נישט בעפרי־דיגט.

— כ'וויל וויסען קלאר — זאגט ער — צי איהר וועט פערטיידיגען די שטעלונג פון געריכט צי נישט?
— ניין, כ'וויל מיט דער שטעלונג פאלעמיזירען.
— דאן — פסקנט דער פארזיצער — קענט איהר בכלל וועגען דער פראגע נישט רעדען...

איינער אינצידענט קומט נאכ'ן צווייטען.

— כ'וועל איבערגעהן — זאגט דער פערטיידי־גער — צו דער בעציהונג צווישען אוקראינע און ליטווישען גרויספירשטענטום אין אמאליגע צייטען.
— דאס האט נישט קיין שייכות צום ענין — זאגט דער פארזיצער — און איהר דארפט וועגען דעם נישט רעדען.
— וועל איך בעריהרען די רעליגיעזע פראבלע־מען...
— אויך זיי האבען נישט קיין צוזאמענהאנג מיט'ן ענין און כ'בעט וועגען דעם נישט רעדען.

— כ'בין זיכער, רופט ער אויס, אז די 12 אנ־געקלאגטע זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באנק צו־ליב אן'אמביציע פון די זיכערקייטס - ארגאנען, וועל־כע האבען בעשלאסען, אז זיי מוזען פאר יעדען פרייז צושטעלען עפעס אנ'ערהאיך פון שולדיגע אין אטענ־טאט. די געשיכטע וועט אמאל אפדעקען די שרעקליכע טראגעדיע פון אוקראינישען פאלק און פון די אנ־געקלאגטע וועלכע זענען אומשולדיג.

דער פערטיידיגער רעדט ארום די פרטים פון בע־שולדיגונג און די רעזולטאטען פון דער אויספאר־שונג.

אויף דער מאָרגנדער־זיצונג האט גערעדט אדוו. טשלאפאק. דאס געריכט האט איהם בעשטראפט מיט 300 זל. פאר אנ'אפזאץ פון זיין רעדע אין וועלכען דאס געריכט האט אויסגעזעהן א בעליידיגונג פאר דער פוילישער מלוכה און פוילישען פאלק.

וארשא, 4 (טעלעפאניש)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון געריכט האט ווייטער גערעדט דער פערטיידיגער פון בעשולדיגטען קארפינעץ, אדוו. טשלאפיאק, וועלכער האט אין א געוויסען מאמענט געזאגט, אז דער פראקוראר האט אין זיין רעדע, צוליב געוויסע טעמים, נישט דער־מאהנט, אז עס זענען געווען נאך אנדערע ערטער און קוועלען פון פראדוקציע פון אויפרייס־מאטער־יאלען.

דער פראקוראר פאדערט די ווערטער צו פראָ־טאקולירען און אדוו. טשלאפיאק ווערט דערפאר ווידער בעשטראפט מיט 300 זלאטעס.

נאך דער רעדע פון אדוו. טשלאפיאק האט גע־נומען א ווארט דער אדוו. פאווענצקי, וועלכער פערטיידיגט די זאריצקא.

דאן בעט דער אדוו. האנקעוויטש אפצולעגען דעם פראצעס ביז צום 9־טען יאנואר, ווייל אין דער קומענדיגער וואך הויבען זיך אן די חגאות פון דער פראוואסלאווער קירכע.

אמנעסטיע פאר אונלעגאלע אימיגראנטען אין ארץ-ישראל

דאס ענטשפרעכענדע געזעץ זאל ערשיינען שוין אינגיכען

ירושלים, (יט"א) דער היינטיגער „דואר היום" טיילט מיט, אז די א"י־רעגירונג וועט אינגיכען ארויסגעבען א געזעץ, לויט וועלכען עס וועט אפּגעשטעלט ווערען די אדמיניסטראטיווע און גע־ריכטליכע אקציע געגען אלע אונלעגאלע אימי־גראנטען.

דערמיט זאל לעגאליזירט ווערען דער אויפענט־האלט אין א"י פון אלע פערזאנען, וואס זענען אריינ־געקומען אין לאנד אויף א נישט־לעגאלען וועג.

פון דער לעגאליזאציע זאלען אויך געניסען די אומלעגאלע אימיגראנטען, וואס געפינען זיך איצט אין די תפיסות.

די לעגאליזאציע זאל, לויט די אינפארמאציעס פון „דואר היום" ארומנעמען אלע אונלעגאלע אימי־גראנטען, וואס זענען אריין אין לאנד ביז'ן 31־טען אויגוסט 1935.

כדי צו בעקומען די לעגאליזאציע, וועט דער אונלעגאלער אימיגראנט דארפען אפּצאהלען א א"י־מיגראציאנס־אפּצאהל פון איין פונט און א קליינע געלד־שטראף.

ווערענדיג בעהאנדעלט אלס לעגאל־אריינגע־קומענע, וועלען די אמנעסטירטע, אויפ'ן רעכטליך־פארגעשריבענעם וועג, קענען בעקומען די א"י־בירגערשאפט נאך צוויי יאהר וואוינען אין לאנד.

„דער פראיעקט פון לעגיסלאטיוו־ראט איז א פעהלערהאפטער שריט"

שארפער ארויסטריט פון קאלאנעל וועדזשוואוד אין „טיימס"

לאנדאן (יט"א) אין היינטיגען „טיימס" איז ערשינען א בריף פון קאלאנעל וועדזשוואוד, וועל־כער טרעט ארויס געגען דעם פראיעקט פון דער א"י רעגירונג צו שאפען אין א"י א לעגיסלאטיו־ראט.

וועדזשוואוד שרייבט, אז די איצטיגע צייט איז נאך נישט צוגעפּאסט פאר דער שאפונג פון א גע־זעצגעבערישער קערפערשאפט אין א"י. ער האלט, אז מיט דעם דאזיגען פראיעקט איז די רעגירונג בלויז עלול צו פערשארפען די בעפעלקערונגס־אנטאגאניזמען אין א"י.

אורטיילענדיג לויט דער דערפאהרונג פון עגיפּ־טען און אנדערע לענדער — שרייבט וועדזשוואוד — איז דער איצטיגער פראיעקט פון דער א"י־רע־גירונג א פעהל־שריט. הויך־לוזה ווערען אין דעם פרא־יעקט פון לעגיסלאטיו־ראט נישט בעריקזיכטיגט די נישט־איינגעגעבענע עקספערימענטען אין אנ־דערע לענדער.

—×—

די ענגלישע רעגירונג בעמיהט זיך צו שאפען די יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ־ישראל

שטעלט פעסט דער ארגאן פון קאלאניאל־אמט

לאנדאן, 4 (יט"א טעלעגראפיש)

דער ארגאן פון קאלאניאל־אמט פערעפענטליכט אן ארטיקעל אין וועלכען דער מחבר פאלעמיזירט מיט דער שטעלונג פון די יודען צום לעגיסלאטיו־ראט און שטעלט פעסט, אז נישט־קוקענדיג אויף די כונות פון די אראבער, וועט די ענגלישע רעגירונג פארטזעצען איהרע בעמיהונגען, צו שאפען אין א"י די יודישע נאציאנאלע היים.

בעגריסונג פון ועד־הלאומי צו סער ארטור וואוקאפ

ירושלים (יט"א) דער ועד־הלאומי און פער־שידענע יודישע אינסטיטוציעס, דערונטער די יודי־שע קהלות, האבען איבערגעשיקט סער ארטור וואו־קאפ'ן בעגריסונגס־בריף צו דער געלעגענהייט, וואס דער קעניג האט פערלענגערט אויף ווייטערע 5 יאהר זיין קאדענץ אלס הויך־קאמיסאר פון א"י און עבר־הירדן.

דייטשע פרעסע פאלט אן אויף ענגלאנד

פארוואס זי מישט זיך אריין אין די „אינערליכע ענינים" פון דייטשלאנד

בערלין, 4 (יט"א טעלעגראפיש)

די דייטשע פרעסע גרייפט שארף אן דעם בע־ריכט פון געוו. הויך־קאמיסאר פאר פליטים־ענינים דזשעמס מאקדאנאלד. דערביי פראטעסטירט די פרע־סע געגען דער ענגלישער רעגירונג, וואס זי מישט זיך אריין אין די... אינערליכע ענינים פון דייטש לאנד.

א שרפה אין דער אלטער שוהל אין גראדנע

אין גראדנע איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער אלטער שול, לעזען מיר אין „גראדנער מאמענט" וועגען דעם געשעהעניש פאלגענדען בע־ריכט:

„דאס יודישע גראדנא איז דאנערשטאג גע־ווארען אויפגערודערט פון דער געפאהר, וואס האט געדראהט דער אלטער, היסטארישער שוהל אין פערשטאט, וועלכע שטייט שוין קרוב 300 יאהר. און זי איז געווארען אריינגענומען אין דער רשימה פון די היסטארישע אנטיקען, וואס געפינען זיך אונ־טערן שוץ פון דער מאכט.

די שוהל איז בצול געווארען פון חורבן באמת על־פי־נס: דורך א גליקליכען צופאל איז דאס פייער בעמערקט געווארען, ווי עס ווייזט אויס, אין קנאפע עטליכע מינוט ארום; אין א 10 מינוט שפּע־טער, וואלט שוין די גאנצע שוהל געשטאנען אין פלא־מען און ס'וואלט שוין געווען אונמעגליך איהר אפּ־צוראטעווען; חוץ דעם האט דאס פייער זיך געקענט לייכט אריבערוואַרפען אויך אויף די שכנישע גע־ביידעס, און היות די ביידע ארומיגע גאסען באזש־ניטשא און אולאנסקא זענען פערבויט מיט היל־צערנע היידער, האט זיך דער נייער יאהר געקענט אנהויבען פאר דער פערשטאט גאר טראגיש.

דאס פייער איז פערלייגט געווארען ביי דער וואנד, וואס גייט ארויס צום ניעמאן; דער ערשטער האט עס בעמערקט דער פערשטאט־ער איינוואוינער ה' ליובעצקי, וועלכער איז ארום האלב 3 ביינאכט געפאהרען אויף א דראזשקע פון שטאט אהיים.

ער האט תיכף געמאכט א־אלארם, פון ה' העלער'ס וואוינונג האט מען אנגעקלונגען צו די פייערלעשער, און מען דארף מיט אנערקענונג פעסט שטעלען, אז די פייערלעשער זענען כמעט מאמענ־טאל אראפּקומען צו דער שוהל.

דער פייערלעשער־קאמענדאנט ה' לושקעיוויטש האט מיט דער גרעסטער ענערגיע זיך א נעם געטון צו דער רעטונגס־אקציע; היות די שליסלען האבען זיך געפונען ביים שמש, איז נישט געווען קיין אנ־דער ברירה, ווי אויפצורייסען די טיר; ווען מ'איז אריין איניווייניג, איז די שוהל געווען פול מיט רויך. ה' העלער האט געוואלט, צוזאמען מיט נאך יודען, ארויסראטעווען די ספר־תורה'ס, אבער דער קא־מענדאנט, האט אין עטליכע מינוט ארום איינגעפו־נען, אז די געפאהר איז אריבער, מחמת דאס פייער איז געווארען דערשטיקט.

אזוי־ארום איז די שוהל אפּגעקומען מיט נישט קיין גרויסע בעשעדיגונגען.

ארום דעם ענין ווערט געפיהרט א נ'אויספאר־שונג, וועלכער ס'וועט אפשר געלונגען אויפצודעקען דעם פולען אמת וועגען דעם פייער, וואס האט שיער נישט פערניכטעט די אלטע היסטארישע געביידע.

ראדיא - פראגראם

זונטאג, ד. 5-טען יאנואר

9 צייט-סיגנאל. 9.15 פליטען. 9.40 ידיעות. 10 פליטען 10.30 גאטעסדינסט. 11.57 צייט־סיגנאל. 12.03 רעפארטאזש. 12.15 מוזיק. פריחמארגען. 2.30 „קאנצערט זשיטשען". 3.20 פליטען. 3.45 ראטגעבער פאר ספארט־לער און טוריסטען. 4 געשפרעך פאר עלטערע קינדער. 4.15 קאמעראל-קאנצערט. 4.45 „גאנץ פוילען זינגט". 5 „קא־נארקעס פארן מיקראפאן". 5.15 פליטען. 5.40 אודיציע פון לעמבערג. 6 פידעל-קאנצערט. 6.30 הערשפיל. 7.10 ספארט. 7.45 קאמעראל-קאנצערט. 7.30 הומאר. 8 „אין א מוזיקאלישׁ הויז". 8.45 פון מארשאל'ס יוזעף פילסוד־סקי'ס שריפטען. 8.50 ידיעות. 9 „אויף די פרעהליכע לעמבערגער כוואליעס". 9.30 פעליעטאן. 9.45 ספארט. 10 טאנץ-מוזיק. 11 ידיעות. קאמוניקאטען. 11.05 טאנץ־מוזיק.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי —	—	—	96.50
3 פראצענטיגע בוידאוולאנע		—	40.50
4 „ דאלארובקא		—	52.50
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)			34.25
5 „ ווארשאווער ש.־ב.		1934	54.25
5 „ לאדזער			49.00
ענגלישער פונט	—	—	26 18 —
דאלאר אפיצ. — 5.30		נישט־אפיציעל —	5,29
גאלד־דאלאר —	—	—	8.99
גאלד־רובל —	—	—	4,74
רייכשער מארק	—	—	1,23

Doktór
Henrykowski
ספעציעל - ארצט פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
טראוגוטא 9 טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 פייטאג

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20.

Dr.
R. Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפּט־שטאט)

דער אינטענדענט פון די געזו. שטאט־טעאטערס בעשולדיגט אין מיספּרויכען

חער אויספארשונגס - אמט האט אנגעהויבען אנ־אויספארשונגס געגען דעם געוועזענעם מיניסטעריאל זאט ווישאלד לאניעווסקי. לאניעווסקי האט דערנאך זייט 2 יאהר פערוואלטעט מיט די ענינים פון גרוי־סען טעאטער, טעאטראווי טעאטער און לעטני און האט געוואוינט אין בנין פון דער אפּערע אויף סענא־טארסקא גאס.

די אנקלאגע געגען לאניעווסקי האט אריינגע־טראגען די ווארשאווער שטאט־פערוואלטונג, צוליב דעם, וואס ער האט זיך נישט געקענט אויסרעכענען פון א טאטע רייה סכומים, האט אויף איינעמער האנט ארויסגעגעבען דעקאראציעס און רעקוויזיטען און אויסגעפרעסט לאפּוכקעס.

לאניעווסקי איז אויפ'ן בעפעהל פון דער פרא־קוראטור פערהאלטען געווארען אין ארעסט.

דער ווארשאווער וואיעוואדע געגען דער ליקווידאציע פון די בעקערייען

די החיפט - פערוואלטונג פון ערנעהרונגס־ארבי־טער - פעראיין האט אינטערוועניר ביים ווארשא־ווער וואיעוואדע וועגען דעם בעפעהל פון דער סטאר־ראסטע צו ליקווידירען פיל בעקערייען אין די קע־לערן.

דער וואיעוואדע האט ערקלערט, אז ער שטעהט אונבעדינגט אויפ'ן שטאנדפּונקט פון אפּהיטען די סאניטארע בעדינגונגען ביים אויסבאקען געבעקס, ער איז אבער ענטשידען געגען דעם ליקווידירען ארבייטס ווארשטאטען אין איצטיגען מאמענט.

ארעסטירט יוגענדליכע באנדיטען.

די פאליציי האט ארעסטירט א באנדע יונגלעך מיט דעם 15־יעהריגען ריישארד מארקאווסקי בראש. די באנדע האט אויסגעפיהרט אנפאלען אויף דורכ־גייער.

לעצטענס איז פערפאלען געווארען א געוויסער אברהם ראזענטאל, וועלכען ס'האבען פערשטעלט דעם וועג 5 יונגלעך. איינער פון זיי האט געפאדערט א פאפּיראס, דער אנדערער געלד. אין א געוויסען מאמענט האט איינער פון די אויסוואורפען ארויס־גענומען א שטילעט און צוגעשטעלט ראזענטאל'ן צום האלז. די אנדערע האבען אדורכגעזוכט די קע־שענעס און צוגענומען א ביטעל, אין וועלכען עס האבען זיך געפונען 10 זלאטים.

נאכ'ן רויב זענען זיי אנטלאפען. די פאליציי האט אנגעהויבען אנ'אויספארשונג און ס'זענען ארעסטירט געווארען 4 יוגענדליכע באנדיטען.

333.554 יודען רעדען אין ווארשא יודיש

עס זענען פערעפענטליכט געווארען ווייטערדיגע רעזולטאטען פון דער אויסציילונג, פון וועלכער עס איז צו זעהן, אז אין ווארשא וואוינען 352.659 יו־דען. פון זיי האבען אנגעגעבען אלס זייער מוטער־שפּראך יודיש 333.554 (טייל פון זיי האבען אנגע־געבען העברעאיש), בלויז 19 טויזענט יודען האבען אנגעגעבען פויליש, אלס זייער מוטער־שפּראך.

ווען וועט מען אויסצאהלען פאר די פאליסעס פון דער געז. „ראסיא".

פערזאנען, וועלכע בעזיצען רעגיסטרירטע פא־ליסעס פון דער געז. „ראסיא" אינטערעסירען זיך שטארק מיט דעם טערמין ווען ס'וועלען אויסגע־צאהלט ווערען פאר די פאליסעס פון דער דערמאנטער געזעלשאפט.

די אויסצאהלונג איז אפּהענגיג דערפון, ווען עס וועט פערקויפט ווערען דאס הויז אויף מארשאל־קאווסקא 124. דעמאלט וועט דאס געלד פערטיילט ווערען פראפּארציאנעל צווישען אלע בעזיצער פון די פאליסעס, ביז דעמאלט איז נישט פארהאן קיין ריעד וועגען דעם, אז די פאליסעס זאלען אויסגע־צאהלט ווערען.

2000 פרויען האבען גענאסען פון דער אמנעסטיע.

לויט די פראוויזארישע אויסרעכנונגען, געפינען זיך צווישען דער אלגעמיינער צאהל אמנעסטירטע ארעסטאנטען, אנ'ערך 2000 פרויען. א בעדייטענדע צאהל פון די אמנעסטירטע פרויען זענען פערמשפט געווארען אין פאליטישע פראצעסען.

ווינטער־קאלאניעס פאר קינדער

די געזעלשאפט „צענטאס" האט היי־יאהר פאר־בּרייטערט די אקציע פון ווינטער־קאלאניעס פאר קינדער. עס ווערען איינגעארדענט ווינטער־קאלאניעס נעבען לאדז, היינטער ווילנע (גיעמענטשין), אין קראַ־קאווער ראיאן (ראבקי, ניי־סאנץ, באבטיע), אין לעמ־בערגער ראיאן (רעמבינע, בשוכאוויצע, לעמבערג), אין וואהלינער ראיאן (אסטראג, קארעץ, האראדע־לעץ) און אנדערע. אין די ווינטער־קאלאניעס ווע־לען אויפגענומען ווערען אנ'ערך 800 קינדער.

לאנד־קאנפערענץ פון דער התאחדות פארטיי אין פוילען.

אין די ערשטע טעג פעברואר 1936 וועט פארקו־מען אין ווארשא די לאנד־קאנפערענץ פון דער פער־איניגטער התאחדות־פארטיי אין פוילען. די קאנפע־רענץ וועט בעהאנדלען אפשליסען דעם אינערליכען קאנסאלידאציע־פּראצעס, וועלכער איז לעצטענס פאר־געקומען אין דער פארטיי פעראייניגונג צווישען התאחדות און גורדוניה, צווישען גורדוניה און ויתקי־ניה א. א. וו.). עס ווערט ערווארט א שטארקע בעטייליגונג מצד אלע אפּטיילונגען און הכשרה־קבוצות אין לאנד און אויך שליחים פון א"י. אין אלע אנ־געלעגענהייטען פון דער קאנפערענץ דארף מען זיך פערבינדען מיט'ן ארגאניזיר - סעקרעטאריאט, ווארשא, סאלנא 19 וו. 20.

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84 א סאוויעטישער גאסט אין לאדז!
מיטוואך, דעם 8. ד. ח. 8.30 אווגט נור איין־איינציגער קאנצערט פון סאוויעטישן פענאמענאלן פידעל־שפּילער פון וועלט־רוהם
Dawid Ojstrach
לאורעאט אויפ'ן אינטערנאציאנאלען פידעל־קאנקורס א. נ. ה. וויע־ניאווסקי זאווי אויף די אלסאוויעטישע קאנקורסען.
בילעטען צום פרייז פון 1 זל. פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

די שרעקליכע שחיטה ביי אבי-אדי

מוסאליני איז געווען שלעכט אריענטירט וועגן די קריגס-מעגליכקייטן איז אביסיניען

דער בעקאנטער ענגלישער זשורנאליסט ספענ-סער פּריים שילדערט די שלאכט ביי אבי-אדי, וועל-כע ער האט אליין אבסערווירט אויף פאלגענדען אופן:

„מיין פריינד פּיעטרא איז דער/הרג/עט געווא-רען — הויבט אן זיין טראגישען בעריכט פּריים. ער איז געווען אנ'אפיציר אין דריטען פּולק פון די אס-קאריער. א יונגער, געזונטער, האט ער געשטראהלט מיט עטערגיע און לעבען. אזוי ווי פארפיהלענדיג זיין נאהענטען טויט — האט ער מיר מיט צוויי חדשים צוריק איבערגעגעבען זיינע פּאפּירען. אלס אויסלענ-דישער קארעספּאנדענט האב איך בעגלייט זיין פּולק אין דעם מערקווירדיגען מארש דורך דער פערפערענטער מדבר און דעם ווילדען הויכלאנד, וואס איז אנגער וואָרפען מיט בלאקען ווייסע שטיינער. ווען מיר האבען דערגרייכט די ליניע אבי-אדי איז דאס מילי-טער, וואס איז בעשטאנען פון ווייסע אפּטיילונגען געווען שוין איבערגעצעגען אהן כחות. נאך די איינ-געבוירענע אפּטיילונגען האבען נאך געשטעלט א ווידערשטאנד דער גיהנום'שער היץ, וואס האט זיך מיט א ים פייער אויסגעגאסען אויף אונז פון וויים-בלויען הימעל.

ביי אזא צושטאנד פון די פּוחות — ערשעפּט פון דער היץ און פון מאנגעל אין וואסער האבען מיר אנגעטראפען אויף די פרישע און אויסגערוהטע אפּ-טיילונגען פון דעדזשאס היילא רעבעדע.

מיין פריינד פּיעטרא איז געפאלען דעם 22. דע-צעמבער אונטער די מערדערישע קלעפּ פון די אבי-סינישע קריגער. מיר האבען אנגעצעהלט 15 טיפע וואונדען פון מעסערס אויף זיין ברוסט. אין זיין מאנטעל-טאש האבען מיר געפונען א קורצען בריף אדרעסירט צו זיין פאמיליע אין טורין, אנגעשריבען אין דער אייל, וואהרשיינליך עטליכע שעה פאר דער שלאכט:

„זייט עטליכע שעה געפינען מיר זיך אויף דעם פראנט. דער עסין איז א סך ערגסטער ווי איהר שטעלט זיך פאר. די אביסינער זענען פונקט אזוי גוט בעוואפענט ווי מיר. איך האב דעם איינדרוק, אז דער דוטשע איז נישט געווען גענוי אריענטירט אין דער קריגס-לאגע, אידער ער האט אונז דא אהער-געשיקט. איך האב אבער צו איהם נישט קיין טענות און ווען איך וועל אומקומען ווייגט נישט לאנג. איך וועל דאך אזוי ארום ערפילען מיין זעלנערישע פליכט. קודם כל זאגט וועגען מאריען! — נצחון! — אייער איבערגעגעבענער זוהן".

סך הכל עטליכע קילאמעטער ווייט — שרייבט ווייטער פּריים — האב איך פון א דאך פון א הויך הויז דורך א לארנעטע געהאט די מעגליכקייט צו אבסערווירען דעם קאמפּס-פּלאץ. די שלאכט פון וועל-כער איך בין געווען אנ'עדות-ראיה, איז געווען אזוי מורא'דיג און איהר בלוטיגער עלעמענטארער גרויל, אז נאך אין מאמענט, ווען איך שרייב די דאזיגע ווערטער, בין איך נישט בכוח צו ברענגען אין אָר-דענונג מיינע איינדרוקען און געדאנקען.

די אביסינער זענען געגאנגען צום אטאק מיט רעליגיעזע לידער אויף די ליפּען. זייער אונגעהויערליך געזאנג האט זיך אויסגעמישט מיט דעם געקלאפּער פון די איטאליענישע מאשינען-געוועהרען און אין מערדערליכע סימפאניע.

די אביסינער זענען געפאלען ווי די פליגען, זיי זענען אבער געווען אין אזעלכע אונצעהליגע מאסען, אז זיי האבען צום סוף נישט אזוי ווייט ערא֫בערט — ווי בוכשטעבליך פערפליצט די פּאזיציעס פון די אסקארער. עס זענען ענטשוויגען געוואָרען די מא-שינען-געוועהרען — עס האט זיך אנגעהויבען א קאמף ברוסט געגען ברוסט. דער קאמף צווישען די שווארצע אסקארער און זייערע אביסינישע ברידער האט מיט זיך פארגעשטעלט א מורא'דיג בילד, אז דאס בלוט איז די אדערען איז ממש פערגליווערט געווארען. עס האבען געבליצט שטילעטען און קור-צע קרומע שווערטען.

אויף א שטח פון קילאמעטערס אין טיכען בלוט אין דער צוטרעטענער רויטער בלאטע האבען זיך געראנגעלט הונדערטער קערפּערס, וואויענדיג ווי משוגעים.

עס איז געווען א בלוטיגע וויזיע פון דער מענש-ליכער שטיין-עפּאכע — פון דער עפּאכע פון חיה'שר קייט און פּרימיטיוקייט.

אין א געוויסען מאמענט האבען זיך די אביסי-נישער פּלוצלונג צוריקגעצויגען אויף א 50 מעטער. בליץ-שנעל האבען זיי געלאזט אין בעוועגונג די מא-שינען-געוועהרען. די אסקארער האבען געמיינט, אז דער שונא איז אפּגעשוואכט געווארען און נישט קוקענדיג אויפן פייער פון די מאשינען-געוועהרען האבען זיי זיך געווארפען אין דער אטאקע.

פּלוצלונג איז געשעהען עפּעס פולשטענדיג אונער-ווארטעטעס. פון הינטער א בערגעל פון דער זייט פון די אביסינישע פּאזיציעס זענען ארויס שטאהלענע קערפּערס פון 12 מאדערנע טאנקס און אין א מינוט ארום האבען די אביסינער פון אינגעווייד פון די טאנקס אנגעהויבען צו שיסען מיט מאשינען-גע-וועהרען.

ווי עס זעהט אויס, האט דער שונא נישט פער-לוירען אומזיסט די לעצטע פּאר חדשים און האט זיין ארמעע פערזעהען מיט די מאדערנסטע ערא֫בע-רונגען פון דער קריגס-טעכניק. א״י דעם קאמף ביי אבי-אדי זענען די ניע אביסינישע טאנקס אדורכ-געגאנגען זייער פייער-פּראבע און האבען גרויסארטיג בעלויפט דעם עקזאמען. די דאזיגע גיהנום-מאשינען פערדאנקען די אביסינער זייער נצחון.

די אפיציעלע צאהל פון 300 גע'הרג'עטע, וואס איז אנגעגעבען געווארען אין איטאליענישען מלחמה-קאמוניקאט, רעכט זיך לחלוטין נישט מיט דער ווירק-ליכקייט. די איטאליענישע מוטערס וועלען זיך אינ-גיכען איבערצייגען, אז עס איז געפאלען א סך מעהר פון זייערע זיהן.

מיט יעדען טאג ווייזט זיך אלס מעהר ארויס, אז די אביסינער זענען נאר נישט אזוי שוואך, ווי מען מיינט אין אייראפּע. די קוואליפיקאציע פון זייער ארמעע איז מינדעסטענס גלייך צו די איטאל-יענישע. זיי איבערשטייגען די איטאליענער מיט אויסדויער, קענטשאפט פון געבים און פערפּיסענ-קייט. די איטאליענישע ארמעע איז אויסגעמאטערט פון די לאנגע מארשען אין דער היץ און אהן וואס-סערדיגע מדבריות. די אביסינער זענען אויסגע-רוהט, ווי מענטשען, וואס האבען נישט פערלאזען זייער היימלאנד. זייער בעוואפענונג איז כמעט מיט יעדער וואך בעסער און מאדערנער. ענגלאנד און אנ-דערע מלוכות האבען אין די חדשים אקטאבער און נאוועמבער געמוזט צושטעלען ממש פאנטאסטישע טראנספּארטען פון מאדערנעם קריגס-מאטעריאל פאר דעם נעגוס ארמעע.

פּיעטרא איז אומגעקומען, טויזענטער פון מיינע איטאליענישע פריינד האבען פערענדיגט זייער לע-בען אין די ווילדע אביסינישע מדבריות. טעגליך פאַ-לען הונדערטער בעסטע זיהן פון איטאליען — די בלומען פון פאלק, אונטער די מעסערס פון די שוואר-צע אביסינער".

ווי אזוי דער טראנספער ארבייט

פון ב. לאקער

אין דער ערשטער צייט פלעגט די דייטשע רעגי-רונג דערלויבען יעדען יודישען אויסוואנדערער קיין ארץ ישראל מיטצונעמען 1.000 פונט שטערלינג געלד. דעמאלט האט זיך די „העברה" (אזוי רופט זיך די געזעלשאפט, וואס פיהרט דורך דעם טראנספער) בעשעפטיגט בלויז מיט'ן איבערפיהרען פון סכומים, וואס זענען נאך פערבליבען דעם אויסוואנדערער איבער די 1.000 פונט. זינט מעהר ווי א יאהר איז די צאהל פון טויזענד-פונטיגע דערלויבנישען גע-ווארען אלץ קלענער. איצט ווערען אין דורכשניט ארויסגעגעבען 12—15 אזעלכע דערלויבנישען א חדש. דעריבער מוז די „העברה" איצט פּאקטיש בעזארגען דעם גאנצען קאפּיטאל-טראנספער פון דייטשע יודען קיין ארץ ישראל. און אויסגעצאהלט ווערען קודם כל די ערשטע טויזענד פונט, וואס זע-נען דאך, ווי בעקאנט, דער יסוד פאר דער קאפּיטא-ליסטען-וויזע.

דער טראנספער קומט פאר אויף דעם פאלגענ-דען אופן:

נאכדעם ווי דער קאנדידאט האט בעקומען די בע-ווילינגונג פון דער רעגירונג, צאהלט ער איין דעם בעווילינגטען סכום ביי דער „העברה", וועלכע דע-פּאנירט דאס געלד ביי דער דייטשער רייכסבאנק אויף איהר „ספּעציעלען קאנטא 1". אויף דעם דאזיגען קאנטא געהען די געלדער פון אזעלכע יודען וואס גע-פינען זיך שוין אין ארץ ישראל, אדער ווילען תיכף ארויספאהרען.

ס'איז אויך פאראן א „ספּעציעלער קאנטא 2" פון דער „העברה", וועלכער איז אבער זינט א גע-וויסער צייט געשלאסען געווארען. דער דאזיגער קאנ-טא האט געדינט דער איבערפיהרונג פון קאפּיטאל פון אזעלכע יודען, וואס פאהרען אליין דערווייל נאך נישט אריבער קיין ארץ ישראל, אבער זיי ווי-לען צוגרייטען אויף שפּעטער א יסוד פאר אנ'עק-זיסטענץ פאר זיך אדער זייערע קינדער.

די סכומים, וואס קאנען אויף דעם אופן איינ-געצאהלט ווערען פאר דעם טראנספער קיין ארץ ישראל, זענען נישט אומבעגרענעצט. א חוץ ספּע-ציעלע אויסנאהם-פאלען ווערען בעווילינגט העכס-טענס פופציג טויזענד מארק לויט דעם אפיציעלען קורס, וואס ווערט בוכשטעבליך טעהאלטען זעהר הויך, איז דאס אנ'ערך 20 טויזענד דאלאר. פאקטיש אבער זענען די סחורות, וואס שטעלען מיט זיך פאר די 50.000 מארק בעדייטענד ווענינער ווי 20.000 דא-לאר. נעמט נאך אין בעטראכט, אז נאר א געוויסער טייל פון די קליענטען פערמאגט דעם מאקסימום סכום און אז די בכתרה געגיסען די, וואס האבען בלויז טויזענד פונט, ווערט קלאר, ווי אומבעגרינדעט ס'איז די בעהויפּטונג, אז דער טראנספער דינט בלויז צו האטעווען דאס פערמעגען פון די רייכע. פּאקטיש האנדעלט זיך עס וועגען קליינעם מיטעל-שטאנד, און אויף וויפיל רייכע בעדינען זיך מיט דער „העברה" קאנען זיי דורך איהר ראטעווען בלויז א קליינעם טייל פון זייער פערמעגען — העכסטענס 50.000 מארק.

די „העברה" האט א חוץ דעם דערמאנטען הויפּט צוועק מיט דער צייט געמוזט איבערנעמען א שורה ווייטערע אויפגאבען. זי טראנספערירט די געלדער, וואס ווערען אין דייטשלאנד געזאמעלט פאר די נאר ציאנאלע פינאנס-אינסטיטוטען (קרן-היסוד און קרן-קימת) און פאר געוויסע פילאנטראפּישע אינסטי-טוציעס אין ארץ ישראל. די סכומים פאר'ן בעצאה-לען די אזוי גערופענע קאפּ- און האפען-שטייער ביים אריינקומען אין לאנד, געלדער, וואס עלטערן שיקען פאר זייערע קינדער, וועלכע לערנען און ארץ ישראל'דיגע אנשטאלטען און רייזע-געלדער פאר טו-ריסטען.

ווי אזוי קומט דאס איינגעצאהלטע געלד צוריק צו דעם איינצאהלער? וועגען דעם זענען פאראן ביים עולם א סך פאלשע פארשטעלונגען, וועלכע דארפען בעזייטיגט ווערען.

קודם כל: דער יוד, וואס האט איינגעצאהלט געלד אין בערלין, בעקומט נישט אין ארץ ישראל דעם ווערט פון זיין געלד אין סחורות, וועלכע ער זאל פערקויפען. דער גאנצער זין פון דעם טראנספער איז דאך דווקא צו פערמיידען די געפאהרען, וואס מוזען ארויסקומען אויב יעדער יחיד זאל אליין מוזען זאר-גען פאר'ן פערקויף פון סחורות, כדי ארויסצוקריגען זיין געלד. דעריבער ווערט אויך אין אלגעמיין נישט דערלאזען, אז א יחיד זאל לכתחילה מיטנעמען סחו-רות, כדי וואס גיכער צו פערקויפען, זאל זיין פאר א ביליגערן פּרייז, אבי שנעלער צו קומען צו געלד.

עס מוז נעמען א גאנץ היפּשע צייט (איצט אין דורכשניט א יאהר) ביז דער געגענווערט פון א סכום וואס איז איינגעצאהלט געווארען ביי דער „העברה" אין בערלין, קאן אויסגעצאהלט ווערען אין ארץ ישראל. אויב דער יחיד זאל מעגען זיך מאכען א פּריוואטען טראנספער, וואס זאל פערקירצען זיין ווארט-צייט, וועלען דאך דאס באלד זעהר א סך, אויב נישט אלע, נאכטון, און דערמיט וועלען תיכף זיך בעווייזען אלע געפאהרען פון אומקאנטראלירטער קאנקורענץ, דערשיטערונג פון גאנצען עקאנאמישען לעבען א. א.

פאלש איז די בעהויפּטונג, אז „דייטשע יודען דארפען נישט אנקומען צו דער „העברה", אז זיי „קאנען אליין נעמען סחורה און עס אליין פערקוי-פען".

די בעגרעניצונג אויף העכסטענס 50.000 מארק ביי דער „העברה", איז נישט געווענדעט ספּעציעל געגען יודען, פערקעהרט: דער עצם הסכמה צום ארויספיהר פון סחורות, וואס ווערען בעצאהלט מיט איינלענדישע געלד און נישט מיט פרעמדער וואַ-לוטע אדער סחורות, דאס איז א גרויסע קאנצעסיע, וואס „העברה" האט דערגרייכט פאר די יודען, וואס פערלאזען דייטשלאנד. ס'זענען פאראן אויס-נאהמספאלען פון „איינגען-טראנספער", צו וועלכער ס'איז נויטיג די צושטימונג פון „העברה", אבער אינם גאנצען הויקף פון די טראנזאקציעס שפּילען זיי נישט קיין גרויסע ראל.

דער עמיגראנט אין ארץ ישראל קריגט פאר דעם געלד, וואס ער האט איינגעצאהלט ביי דער „העברה" אין דייטשלאנד, נישט קיין סחורות, נאר געלד.

אבער אויך „העברה" אליין אימפּארטירט נישט קיין סחורות אויף איהר אייגענעם חשבון צום פער-קויף. אין אלגעמיין פונקציאנירט זי אויפ'ן פאל-גענדען אופן: זי פערקויפט די מארק-סכומים, וואס געפינען זיך אויף איהרע קאנטאס אין דער דייטשער רייכס-באנק צו אימפּארטירער פון דייטשע סחו-רות אין ארץ ישראל. די אימפּארטירער בעצאהלען די דייטשע ליפעראנטען מיט די מארקען, וואס זיי האבען געקויפט ביי דער „העברה". די העברה קריגט פון די אימפּארטירער דעם געגענווערט אין פונטען און דערמיט בעצאהלט זי איהרע קליענטען פאר די מארקען, וואס זיי האבען ביי איהר איינגע-צאהלט אין דייטשלאנד.

די גאנצע טראנזאקציע איז אבער נישט פריי פון קאמפּליקאציעס.

———※———

וועלכע קראנקהייטן היילט מען דורך הונגער

דער אינטערעס צו הונגער-קורא֫ציעס איז לעצ-טענס זעהר שטארק, די דאזיגע קורא֫ציע מאכען א דורך טויזענטער קראנקע, ערווארטענדיג דערין א רעטונג פון די פערשידענסטע קראנקהייטען. עס פאסירט אבער, אז אנשטאט א היילונג ברענגט א הונגער-קורא֫ציע א פערערגערונג פון דער לאגע.

עס איז דעריבער זעהר וויכטיג די מיינונג פון א בעקאנטען דאקטאר וועגען דער דאזיגער פראגע, וועגען דעם ביי וועלכע קראנקהייטען מען קען אנ-ווענדען די הונגער-מעטאדע און ביי וועלכע נישט. אנ'אינטערעסאנטע ארבייט וועגען דער דאזיגער פראגע האט פערעפענטליכט ד"ר אייזענבערג פון ווירטעמבערג, וועלכער האט אליין אדורכגעפיהרט די הונגער-קורא֫ציע ביי 1200 פאציענטען.

ד"ר אייזענבערג בעטאנט קודם כל, אז דאס היי-לען דורך הונגער מוז אדורכגעפיהרט ווערען אונ-טער דער אויפזיכט פון א דאקטאר, וואס האט ספּע-ציעל שטודירט די דאזיגע מעטאדע.

האס היילען דורך הונגער — איז נישט קיין וואונדערבארער מיטעל, מיט וועלכען מען קען פון קראנקען ארגאניזם ווי עפּעס דורך א כישוף בעזיי-טיגען אלע קראנקהייטען. דעריבער דארף קודם כל פעסטגעשטעלט ווערען דער דיאגנאז פון דער קראנק-הייט דורך די געוועהנליכע מעטאדען פון דער מעדי-צינישער אונטערזוכונג. ערשט ווען עס ווערט פעסט געשטעלט די קראנקהייט קען מען ענטשיידען צי מען קען זי היילען דורך הונגער אדער נישט.

ד"ר אייזענבערג האלט, אז עס איז זעהר וויכטיג צו וויסען, וועלכע קראנקהייטען מען טאר נישט היי-לען דורך הונגער. די הונגער-מעטאדע טאר מען בשום אופן נישט אנווענדען ביי די ראק-קראנק-הייטען. אויב מען זאל א קראנקען אויף א ראק אנ-הויבען היילען מיט הונגער ווערט ער שוין נאך א פּאר טאג אויסגעמאטערט, בלאס, פערלירט שטארק אין געוויכט. די קראנקהייט פּראגרעסירט שטארק און דער סוף דערנעהנטערט זיך שנעל.

אויך די ידיעות, וואס האבען זיך געהאט בע-וויזען אין די צייטונגען אין פּאפּולערע זשורנאלען, אז דורך א הונגער-קור קען מען היילען די לייכטע פארם פון שווינדזוכט, האלט ד"ר אייזענבערג פאר א פאנטאזיע. להיפּוך ביי קראנקע אויף שווינדזוכט ביי וועלכע מ'האט אויספּראָבירט די אייגענע קורא֫-ציע, האט זיך די לאגע פערערגערט, דאס געוויכט איז שנעל געפאלען. די שווינדזוכט-נעסטען אין די לונגען האבען זיך אקטיווירט און זיך פערשפּרייט.

עס דארפען אויך נישט הונגערען קראנקע אויף היסטעריע און גייסטיג-קראנקע. ביי פּאראנאיקער שטייגט די איטענסיוויטעט נאך א הונגער-קורא֫ציע און עס וואקסט די סכנה פון א זעלבסטמארד.

א שווערען חעזולמאט פון דער הונגער-קורא֫ציע איז אויך בעמערקט געווארען ביי באזעדע קראנקע ד"ר אייזענבערג רעקאמענדירט אדורכצופיהרען די הונגער-קורא֫ציע נאר ביי פעטלייביגע באזעדע קראנ-קע און דאס אויך מיט גרויס פּאָרזיכטיגקייט.

דאס אנווענדען די הונגער-קורא֫ציע ביי דער צוקער-קראנקהייט היילט די קראנקהייט נישט אויס. אמת, בעת דער הונגער-קורא֫ציע, טיילט זיך נישט אויס ביים קראנקען קיין צוקער, אבער ווי נאר דער קראנקער קעהרט זיך צוריק צו זיין געוועהנליכען שפּייז-רעזשים, הויבט זיך תיכף ווידער אן אויסצו-טיילען צוקער. אבער דאך אין געוויסע קאמפּליקא-ציעס פון דער צוקער-קראנקהייט, ווי ביים פורונקעל גאנגרענע, געהעכערטען בלוטדרוק, ברענגט די הונ-גער-קורא֫ציע גוטע רעזולטאטען. ביי א קאמד פּליצירטער צוקער-קראנקהייט איז דער הונגער אנגעווענדעט מיט גוטע רעזולטאטען ביי פעטלייבי-גע פּאציענטען.

אפּשטעלענדיג זיך נעהער אויף די קראנקהייטען ביי וועלכע מען טאר נישט אנווענדען די הונגער-קורא֫ציע, ווידמעט ד"ר אייזענבערג נאך א פּאר ווער-טער די קראנקהייטען, ביי וועלכער דער הונגער-מעד טאד גיט אפט גוטע רעזולטאטען. צו די דאזיגע קראנקהייטען רעכענט ער צו א וואונד אויפן מאגען, געהעכערטער בלוטדרוק ביי ארטעריאסקלעראָז, רעוומאטיזם פון די גלידער און מוסקולען, אוישיאס, כראנישע פערשטאפּונג.

לויט ד"ר אייזענבערגס מיינונג דארף די הונגער קורא֫ציע אדורכגעפיהרט ווערען נאר אין היילאנ-שטאלטען, אונטער דער אויפזיכט פון א דאקטאר. דאס איז נויטיג שוין צוליב דעם, ווייל בעת דער הונ-גער-קורא֫ציע פאסירען אפט קאמפּליקאציעס, ווי למשל, קאפּ-שווינדעל, קאפּ-שמערצען, ברעכען, הארץ-קלאַ-פּונג א. אז. וו.

א לאנגער הונגער, אהן דעם אויפזיכט פון א דאקטאר, קען דערפיהרען צו שווערע שעדיגונגען פון הארץ, אפילו ביי אזעלכע קראנקע, וואס זענען ביז דאן געווען פולשטענדיג געזונט אויפן הארץ. דעריבער דארף מען בעת דער קורא֫ציע אויפמערק-זאם אבסערווירען די טעטיגקייט פון הארץ.

איינינגע ספּעציאליסטען פאדערען, אז די הונ-גער-קורא֫ציע זאל אפּגעשטעלט ווערען, אויב אויפן דריטען טאג פון הונגער האט דער קראנקער א פּולס פון 120 אין דער מינוט.

ווי לאנג דארף מען הונגערן בכדי צו דערגרייכען א עפעקט? זעהר זעלטען דארף די קורא֫ציע געדויער-ערן 4 וואכען. געוועהנליך געדויערט זי ווייניגער, פון דער אטרעדער זייט דארף זי אויך נישט געדויערן צו קורץ.

———※———

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie
WYJEZDZAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

יודען אין מעקסיקא

ס'איז געווען אין אווענט, ווען איך בין אריינגע־קומען אין דעם הויז נומער 15 אויף „טעקובא גאס" וואו עס געפינט זיך „דייחדישע יוגענד געזעלשאפט".

די ערשטע יוחען פון נייעם ישוב, וואס זענען געקומען קיין מעקסיקא זענען געווען אמעריקאנער

א סך זענען געקומען אין צייט פון קריג און האבען זיך בעזעצט אין דער הויפט־שטאט פון לאנד.

מען איז געקומען אהין הויזען און אין א קורצער צייט איז מען געווארען רייך.

מען האט אנגעהויבען מיט פעדלעריי און אין עט־ליכע יאהרען איז מען געווארען פאבריקאנטען אדער בעלי־בתים פון גרויסע קראמען און רייכע געשעפטען

מען האט זיך אבער נאך אליץ געפיהלט אלס „אמעריקאנער" און בעטראכט די אנדערע יודען, די וואס זענען געקומען פון פוילען, ליטע אדער די אלט־געזעסענע אראבישע יודען, פון אויבען־אראפ, ווי זיי וואלטען געווען די אומציוויליזירטע און זיי, די „אמע־ריקאנער", דאס אויבערשטע פון שטייסעל...

און די „אמעריקאנער" האבען אויך געזוכט אריבערפלאנצען דעם יודיש - אמעריקאנער לעבענס שטייגער אויף מעקסיקאנער ערד, אויב נישט אינ־גאנצען, וואס איז געווען אוממעגליך, איז כאטש א טייל.

האט מיר דערציילט ד"ר קינג, אנ'אנגעזעהע־נער יוד אין דער מעקסיקאנער יודישער קאלאניע, א געוועזענער ציין־דאקטאר אין ניו־יארק, וואס האט היינט אין מעקסיקא דאס גרעסטע געשעפט פון מאר־טעריאלען און אפאראטען פון דער ציין־דאקטארשער פראפעסיע.

„מיר, די ערשטע אמעריקאנער יודען, האבען זיך פשוט געשראקען פאר די פוילישע יודען, וואס האבען גענומען קומען נאכדעם ווי מיר האבען זיך שוין דא בעזעצט. פאר אונז זענען די אריבערגעקו־מענע פוילישע יודען געווען די פערקערפערונג פון גלות'דיגער הערשלאנגקייט און נעמאר־אפגעלאזענ־קייט. מיר זענען דאך פארט געקומען פון א פריי לאנד, האבען מיר נישט געוואלט דערלאזען, אז דאס נייע יודישע לעבען, וואס האט זיך גענומען בויען בעווייזען ארויסשיילען אין מעקסיקא זאל ווערען פוי־ליש'דיג — פערקליינשטעטעלט...

מילא... האבען יודישע ארגאניזאציעס אין אמע־ריקא געהאלפען אביסעל דעם יודישען ישוב זיך שטעלען אויף די פיס. די הילף איז נישט געווען מי יודע וויפיל — מען האט אבער עפעס געטאן. אזוי האט, למשל, די אמעריקאנער „בני ברית" געעפענט א ליינ־קאסע פאר די אריבערגעקומענע און עטליכע יאהר געהאט איהרען א פערטרעטער אין מעקסיקא סיטי.

דער פערשטארבענער לואי מארשאל האט זיך אינטערעסירט מיט דעם יונגען ישוב. ער איז געווען איינער פון די געציילטע יודישע פיהרער, וואס האט פאראויסגעזעהן זיינע פאטענציעלע מעגליכקייטען.

אין דערפאר דער יודיש - אמעריקאנער איינ־פלוס געווען גאנץ שטארק אין די פיאנער־יאהרען פון דעם יודישען קבוץ אין דעם לאנד פון די מאיאס און אצטעקען און אויך פון דער שפאנישער אינק־וויזיציע, וואס האט מיט הונדערטער יאהרען צוריק געפרעגט איהרע יודישע קרבנות לעבעדיגערהייט אויף די שייטער־הויפענס פון מעקסיקא־סיטי.

אט האבען אבער אנגעהויבען קומען יודען פון פוילען און ליטא אין די מאסען. דאס איז געווען אין די צוואנציגער יאהרען.

די גאסען פון מעקסיקא סיטי, די ווענטען און שטעטען פון לאנד, די הערפלעך און שטעטלעך, וואס זענען צעווארפען ווי מילבען־נעסטען צווישען די טאלען און בערג האבען מיט אמאל דערזעהן פאר זיך מאחנע. אויסטערלישע פעשעפענישען, וואס דער מעקסיקאנער האט פיין דערמאלס אין די אויגען נישט אנגעקוקט. עס האבען זיך בעוויזען מענשען, וואס האבען גערעדט א שפראך, וואס קיינער האט נישט פערשטאנען, אויך זייער אויסזעהן א פרעמ־דער, און אומפערשטענדליכער. און זיי האבען גע־טראגען פעק אויף די פלייצעס, ווען זיי האבען זיך ערגעץ אפגעשטעלט און געעפענט די פעק האבען פאר די דערשטוינטע מעקסיקאנער און אינדיאנער ענט־פלעקט זיך גאנצע אוצרות: העמדער, הויזען, שיך, ווייבערישע ספאדניציעס, אונטערוועש, זייגערלעך, קעמעלעך, בערשטלעך, זייף און פאמאדע, הארמא־ניקעס, האזירמעסערלעך, שליקעס, — אליץ וואס די „ציוויליזאציע" פראדוצירט, וואס אמעריקאנער און יאפאנעזישע פאבריקען שפייען ארויס פון זיך און פערפלייצען דערנאך די מארקען פון דער וועלט.

ווער עס זענען געווען די מענשען מיט די פעק אויף די פלייצעס, דאס האבען די מעקסיקאנער נישט געוואוסט...

זינט אמעריקא האט פערשלאסען איה־רע טויערען האט זיך די יודישע בעפעל־קערונג אין מעקסיקא פיל פערגרעסערט

זיי איז נישט איינגעפאלען, אז די ראזיגע מענ־שען זענען „כודעאס" (יודען), ווארים ווען זיי זא־לען געוועזען וויסען, אז „כודעאס" האבען זיך בע־וויזען אויף זייער שוועל וואלטען די מעקסיקאנער געוועזען אוועקגעפאלען טויט פון שרעק אדער גענומען שרייען געוואלד און רופען זייערע הייליגע צו הילף...

דער „כודעא", דארפט איהר וויסען איז ביים מעקסיקאנער געוועזען די פערקערפערונג פון טייוועל אליין. די כלחים האבען געמאלען א „כודעא", ווי א שרעקענס - בעשעפעניש מיט צוויי הערנער, וואס האבען ארויסגעשטארצט פון א ווילד־צעשויבערטען קאפ און פון די ציינומענע נאז־לעכער שלאגט עס מיט שוועבעל און פלאם. אט אזא בילד האט דער מעקסיקאנער געהאט פון דעם גאטס-פערשאלטענעם אויבינג־וואנדערנדיגען „כודעא".

די יודישע פעדלערס ווידער, זיי האבען נישט גע־שריען פון די שפיצען פון אלע דעכער:

„מיר זענען כודעאס!" ניין, זיי האבען עס נישט געטאן, ווייל זיי האבען געוואלט לעבען אויף דער וועלט, האט עס די יודישע פעדלערס נישט געארט. ווען מען האט נישט געוואוסט ווער זיי זענען או! מען האט זיי אנגענומען פאר „אלעמאנאס (דייטשען), „פאלאקאס".

איינדרוקען פון א רייזע פון מ. דאנציס

די פעדעל־עפאכע האט אבער לאנג נישט אנגע־האלטען ביי די איינגעוואנדערטע יודען.

די יודישע אימיגראנטען אין מעקסיקא זענען אין דעם פרט געווען גליקליכער פון די אמאליגע יו־דישע איינגעוואנדערטע אין דעם „גאלדענעם לאנד", זיי האבען נישט געדארפט דורכמאכען א לאנגען טיט־און־פיין פראצעס.

די יודען אין מעקסיקא האבען געהאט קפיצת הדרך, זיי האבען מיט איין שפרונג ארויסגעאנטענט פון פעדלעריי, ווער צו פאבריקען, ווער צו קראמען, א סך צו רייכקייט.

איהר בעטעגעטט היינט צווישען די פעדלערס פין אכט־צעהן יאהר צוריק בעלי־בתים פון גרויסע אינ־דוסטריעס.

די פוילישע און ליטווישע יודען זענען אויף אזא אופן געווארען דער דאמינירענדיגער עלעמענט פין ישוב און די אמעריקאנער איינגעוואנדערטע האבען אויפגעהערט צו זיין די מיוחסים.

האט עס געפיהרט צו דעם וואס דער גאנצער לעבענס־שטייגער פון יודישען קבוץ אין מעקסיקא האט געקריגען א נייעם איינהאלט, אנגענומען אנ־אנדער פיזאנאמיע.

—*—

דער מענשען־האסער

א משיקאווע מעשה'לע

פון ב. קאוונער

פארהאן א יוד, וואס זיין פרנסה איז צו האסען יולד־פרעמדע מענשען; מענשען, וואס ער קען נישט און ווייסט נישט.

איך דרויסען, ביים אריינגאנג פון זיין הויז, העגגט א שילדעל פון מעש:

„דא וואוינט דער וועלט־בעריהמטער מענשען־האסער, ה׳ בייסער. שפרעך־שטונדען פון 6 פארטאג ביז עלף ביינאכט. פרייזען זעהר ביליגע. קומט און איבערצייגט אייך".

טראכט איך נישט קיין סך און איך גיה אריין צו דעם וועלט־בעריהמטען מענשען־האסער.

קומט מיר אנטקעגען א דאר יודעל מיט א שפיציג נעזעל, מיט א האלב־גרוי שיטער בערדעל. וואס דענקט ערשט צו ווערען א בערדעל ווען משיח וועט קומען

— וואס קען איך טון פאר אייך? — פרעגט דאס דארע יודעל.

— איך בין פון א צייטונג, — זאג איך, — און איך בין געקומען האבען מיט אייך א געשפרעך וועגען אייער פרנסה. וואס מיינט עס, איהר זענט א מענשען־האסער? וועמען האסט איהר? און פאר־וואס האסט איהר? און וואס האט איהר פון אייער האסען?

— זיצט, זייט מוחל, און איך וועל אייך די זאך קלאר מאכען, — ערקלערט מיר דאס יודעל.

איך האב זיך איועקגעזעצט און דער מענשען־האסער האט אנגעהויבען:

— עס זענען פארהאן אין אונזער מדינה ארי־בער דריי מיליאן יודען. פון די דריי מיליאן זע־נען פארהאן ביי אנדערהאלבען מיליאן, וואס הא־בען אימיצען פיינט:

דער האט פיינט זיין פרוי, יענער די שוויגער, דעם שווער, א שכן, א פאליטישען, און אמאל האט א שוויגער פיינט דעם איידים, די שנור, און פער־קעהרט. נאר זיי זענען אזוי פערנומען מיט'ן שטי־קעל ברויט, מיט זייער טעגליכער ארבייט, אז זיי האבען נישט קיין צייט די דאזיגע מענשען אליין צו האסען. קומען זיי צו מיר. בעצאהלען מיר א גע־וויסע סומע, איך זאל פיינט האבען די מענשען פאר זיי. איך זאל זיי האסען.

— וואס־זשע קריגט איהר פאר האסען, א מענ־שען? — וויל איך וויסען.

— עס וועגדעט זיך וואס פאר א מענשען, און ווער דער האסער איז.

— איך פערשטעה אייך נישט, מאכט מיר קלאר אין דעם. עס איז אינטערעסאנט.

— למשל, פאר האסען א שוויגער נעהם איך א זלאטע; פאר האסען א שווער איז בלויז 50 גר.; מחמת א שוויגער דארף מען האסען אביסעל לענגער, און דער האס דארף זיין א טיפערער. אויב אנ'איידים אדער א שנור וויל, אז איך זאל פאר זיי פיינט האבען זייער שוויגער, זענען זיי נישט קראנק צו בעצאהלען א זלאטי מיט פופציג גראשען.

— ווי לאנג דארף אנהאלטען אייער האס? איך מיין, וויפיל שעה?

— נישט מעהר ווי צוויי שעה;

— און וויפיל קאסט ביי אייך פיינט צו הא־בען א פרוי?

— עס וועגדעט זיך וואס פאר א פרוי. אויב אנ'ערשטע, איז אנ'אנדער פרייז; אויב א צווייטע, אדער א דריטע, איז אויך אנ'אנדער פרייז.

איך האב איבערגעקוקט די פרייז־ליסטע און ארונטערגענומען א קאפיע:

פאר האסען א שוויגער, א ליטוואטשקע — א זלאטע.

א גאליציאנער שוויגער — נישט מעהר ווי פינף־און־זיבעציג גר.

פאר א שווער — פופציג גראשען אויב ער איז א ליטוואק; אויב ער איז א גאליציאנער — איז בלויז 35 גראשען.

פארוואס רעכענט איהר עפעס פאר ליטוואקעס מעהר ווי פאר גאליציאנער?

— ווייל איך האב די ליטוואקעס שטארקער פיינט. איך לעג אריין מעהר האס און מעהר צייט אין דער ארבייט...

אזוי האט זיך געצויגען די פרייז־ליסטע.

— הייסט עס, אז איהר מאכט א לעבען פון האסען פרעמדע מענשען?

— יא, — האט דאס דארע יודעל געענטפערט און זיך פערדרייכערט א פאפיראסעל. — אבער די ביזנעס מיינע זענען, די לעצטע פאר יאהר, שרעק־ליך געפאלען.

— ווי קומט עס?

— עס קומט דערפון, וואס מענשען געהען ארום אהן ארבייט; האבען זיי גענוג צייט אליין צו האסען וועמען מען דארף; זיי דארפען צו מיר נישט אנקומען.

אבער איך קען זיך, חלילה, נישט בעקלאגען. עס שטעלט זיך נאך אפ אביסעל האסעריי פאר מיר אויך.

— וויפיל א שטייגער טראגט עס אייך אריין א וואך?

— אין דורכשניט מאך איך 40 זלאטעס א וואך, אבער מעהר ווי פיר שעה א טאג בין איך נישט פערנומען.

— וואס־זשע טוט איהר מיט דער איבעריגער צייט?

די איבעריגע צייט גיב איך אוועק פאר האס צו מיינע שכנים, מיינעם א געוויסענעם פריינד און א פאר נודניקעס, וואס קומען אריין צו מיר זעהר אפט און נעהמען צו מיין צייט....

איך האב פערלאזען דעם בעריהמטען מענ־שען־האסער מיט א שמייכעל....

די געשיכטע פון א ליבע

(ערצעהלונג)

פון ב. באטווניק

די בעגעגעניש

בעגעגענט האבען זיי זיך אין א בעטעלע אין דער ערשטער וואך פון זייער געבוירען ווערען אין א קליניק, וואו זייערע מאמעס זענען געלעגען גע־וואַרען.

ער איז געווען א שרייער און א פרעסער. באלד ווי ער איז געבוירען געווארען האט ער געזוכט עסען, געשריגען, געוואלדעוועט און האט מיט זיינע גע־שרייען אויפגעוועקט זיין צוויי טאגיגע אלטע דאמעלע צום עסען. ער, דער חתן, וועלכער האט נאך קיין נאמען נישט געהאט, האט זיך שוין געזארגט ווי אזוי צו שפייזען זיין צוקונפטיגע פרוי, וועלכע האט נאך אויך קיין נאמען נישט געהאט. מיט זיינע גע־שרייען האט ער דאס שוואכע מיידעלע אויפגעוועקט, האט זי שוין אויך גענומען וויינען.

דעם שרייערס מאמע איז געווען א שוואכע פרוי און האט נישט געהאט גענוג מילך פאר דעם פרע־סערל. האט מען צוגעטראגען דעם יונגעלע צו דער מיידעלעס מאמע אנצוזויגען, וועלכע האט דווקא געהאט איבערפולטע בריסטען אפילו נאכדעם ווי איהר קינד האט זיך שוין געהאט גענוג אנגעזויגען.

אט אזוי צוליב דאס ערשטע געקומענע יונגעלע און מיידעלע האבען זיך די מאמעס בעפריינדעט.

דער טרוים

— זעהט נאר, — האט פרוי ליפשיץ געשפאסט מיט הנאה, ווען מען האט איהר צוגעטראגען גאלד־שטיינס יונגעלע צום זויגען, — ס'איז מיר צוגע־שיקט געווארען אנ'איידעם אויף קעסט.

— וואס־ישע, — האט צוריק געשפאסט פרוי גאלדשטיין — עס שטעהט אייך נישט אן דער שידוך?

— ווער זאגט עס דען, אז עס שטעהט מיר נישט אן? — האט שוין פרוי ליפשיץ גערעדט, קוקענדיג מיט צערטליכע בליקען אויפן יונגעלע. — א גאנץ פייער חתן. נא, נא, עס, חתנ'דעל, עס. זאלסט נאר נישט זשאלעווען, אזוי ווי עסטו ווען עס איז געבען עסען מיין טאכטער, ווי איך זשאלעווע דיר נישט.

דערביי פלעגט זי שמארק אריינקוקען אין דעם נפש'ס אויגעלעך און טענה'ן דראמאטיש:

— זאג, זאג, דו יונגעלע, וועסט פערגינען דיין ווייב דאס שטיקעל ברויט? דו וועסט זיין א גוטער מאן, צי א באנדיט? זאג.

ווען זי האט געפיהלט ווי זיינע ליפעלעך זופען איהר ברוסט, ווי ער זויגט מיט אפעטיט, האט זי א מאדנעם תאווה'דיגען פערגניגען געהאט און א כיאחנער טרוימערישער נעוועב האט זיך דאן צוזא־מענגעפלאנטערט אין איהר מוח, און איהר הארץ פון זיך זעלבסט אלס געליבטע, אלס כלה, אלס פרוי; און אט זויגט פון איהר ברוסט א יונגעלע, א חתנ־דעל, איהר מיידעלעס חתנ'דעל.

די ליבע

בײדע מאמעס גליקליך פון איבערקומען דעם קימפעט, פון קומען אהיים מיט זייערע ליבינקע קינ־ד'ערלעך, האבען זיך געפיהלט ווי צוויי געטרייע שוועסטער, און זיי האבען איינציגען ביידע געוואוינט אין איין הויז.

די ליבע האט זיך גאר צופלאקערט צווישען די צוויי פרויען — די מאמעס.

דארטען ארום הויז האבען זיך געהאדעוועט די צוויי קינדערלעך — ס'יונגעלע און ס'מיידעלע.

די קינדערלעך זענען גרעסער געווארען, גענומען ארומגעהן, האבען זיי זיך ביידע געשפילט, געשלא־גען, געלאכט, געוויינט, געקושט זיך, געריסען זיך פאר די האר און די מאמעס האבען געהאט נחת.

פלוצלונג פלעגט זיך פון דרויסען דערהערען א געוויין פון פעטעלען און א קוויטשעריי פון הער־שעלען. ביידע מאמעס פלעגען צולויפען און דער־זעהען ווי בעטעלע רייסט פון הערשעלען א שפיל־צייג, און הערשעלע איז איינגעשיצעט מיט זיינע פינגערלעך אין בעסיס האר.

האבען די מאמעס פונאנדערגענומען די קינדער, איינגעשטילט זיי, און געהייסען די קינדער צוקושען זיך, און פלעגען זיך די קינדער ארומנעהמען, צוקושען זיך, און פרעגען געזאגט זענען צונעקומען די מאמעס פון דער וואונדערליכער חכמה פון זייערע קינדער

דער פארשפיל צום ראמאן

— נו, איהר זעהט, פרוי גאלדשטיין, — האט זיך איין מאל אפגערופען פרוי ליפשיץ — איהר זעהט, וואס איז געווארען פון אונזער שידוך?

— אז איך וויים נישט, וואס עס איז מיט זיי געווארען, — האט פרוי גאלדשטיין געענטפערט — אז כסדר זיי שלאגען זיך.

דאס איז אויך גערעדט געווארען צווישען די מאמעס מיט שפאס, ווען די קינדער זענען אלט גע־ווארען א יאהר עלף. זענען זיי געווארען איינע די אנדערע דם שונאים. זיי האבען זיך כסדר געקריגט, געשלאגען, אפגעטאן איינע די אנדערע שטויסעס, געשפרענט איינער דעם צווייטען דעם ארט.

אמאל, זומער פארנאכט, ווען די צוויי מאמעס זענען געזעסען אין דרויסען ביים הויז מיט נאך שכנים, איז הערשעלע צוגעקומען א פערשוויצטער פון א שפיל און בעסי האט געשלעפט א בענקעל פון הויז. האבען זיך די מאמעס גענומען לוסטיג מאכען.

פרוי ליפשיץ האט א זאג געטון:

— נו, הערשעלע, א שיינער איידעם ביזטו, מיי־נער; א פיינער דזשענטעלמאן ביזטו. בעסי שלעפט אזא שווערען שטוהל און דו העלפסט איהר נישט. עס ארט דיר נישט פאר דיין כלה?

הערשעלע איז געשטאנען א פערשעמטער, א א בייזער און געשוויגען.

אלע שכנים האבען זיך צעלאכט און הערשעלען האט עס שטארק פערדראסען. האט ער פאר בעם אומגעווארפען בעסין מיטן שטוהל, האט בעסי א באפ געטאן זיין הוטעל און ארויפגעווארפען אויפן דעכעל פון דעם גאראזש, וואס איז געשטאנען אי־בערן גאס.

דאן האט ער איהר גענומען יאגען, ווארפען שטיינדלעך אויף איהר און זי האט געשריגען:

— מא, מאמא!

הערשעלע האט שוין דאן געכאפט עטליכע קלעפ פון זיין מאמען און ער האט געסטראשעט בעסין, אז ער וועט זיך מיט איהר אפרעכענען.

פערדראכט

פמעט יעדען פארנאכט פלעגט זיך עפענען די טיר פון די ליפשיצעס און מען האט געהערט:

— בעסי, בעסי!

— מאמא, איך קום באלד, — האט זיך געהערט בעסים שטימע פון די גאלדשטיינס.

שפעטער אביסעל פלעגט זיך אנ'עפען טון די טיר פון די גאלדשטיינס און מען פלעגט שרייען:

— הערשעלע, הערשעלע!

דאס איז פארגעקומען ווען די קינדער זענען שוין אלט געווען פופצעהן יאהר. זיי פלעגען געהן איינע צו די אנדערע מאכען די לעקציעס.

די צוויי קינדער האבען ליב געהאט צו שרייבען צוזאמען און האבען זאגאר קיין חשק נישט געהאט אוועקצוגעהען פון די לעקציעס.

די קינדער האבען זיך אויפגעהערט קריגען און שלאגען. די מאמעס האבען שוין לאנג אויפגעהערט שפאסען וועגען חתן־כלה און האבען גענומען קוקען מיט פערדראכט, שפאנירען די קינ־דער, ווען זיי האבען צו לאנג געהאלפען איינע די אנדערע מאכען די לעקציעס.

די ווירקליכקייט

די גאלדשטיינס האבען זיך ארויסגעצויגען פון הויז, וואו עס וואוינען די ליפשיצעס מיט דער צוואנציג־יאהריגער בעסי.

ארויסגעצויגען זיך האבען די גאלדשטיינס נאך און א ווייטען געגענד, ווייל מיט די ליפשיצעס איז מען אויף מעסער - שטעך.

פרוי גאלדשטיין איז אויף פרוי ליפשיץ אויפגע־פלאמט מיט רציחה דערפאר, ווייל איהר טאכטער בעסי רואינירט די קאריערע פון איהר זוהן. די מא־מע האט אפט און ערוואַרטעט פון איהם אזוי פיל נחת צו האבען און דא האט ער שוין א מיידעל גאר. בעסעלע האט איהם פערדרעהט דעם קאפ, און זי, פרוי ליפשיץ איז אין אליץ שולדיג.

פרוי ליפשיץ ווידער, איז דער פרוי גאלדשטיין א דם שונא דערפאר, וואס זי שטערט די ליבע פון די צוויי יונגע מענשען.

— אז די קינדער ליבען זיך, — טענה'ט פרוי ליפשיץ — דארף מען דאך האבען א הארץ פון א גזלן צו שטערען זיי.

און שפעט ביינאכט, ווען די צוויי מאמעס קא־כען זיך, עסען זיך אויף פון ערגעריש. יעדע ביי זיך אין דער היים. זיצען הערשעלע און בעסי אין א רעס־טאראן, עסען, כאפען א טענצעל און עס איז זיי ביי־דען גוט און וואויל.

יודישע קולטור־אַרבייט אין ראַטען־רוסלאַנד

י. גויכבערג

(פֿון אַ בעזוך)

1

אַדעס. אין אַ יודישער פֿאָלקס־שול. רעמאָנט־צייט. די לערערין איז פֿערהאַוועט. דער דירעקטאָר איז פֿערזאָרגט. און פֿאַר־וואָס זאָל ער נישט פֿערזאָרגט זיין? געוועזן אַ 7־קלאַסיגע שול. היי־יאָהר מוז זי אין אַ צען־קלאַסיגער פֿערוואַנדעלט ווערען. די קלאַסען מוזען פּאָליטעכניזירט ווערען. די קינדער מוזען קריגען נישט בלויז פֿאָרמעלען וויסען, נאָר אויך די רודימענטען פֿון מלאכה. מען מוז פֿערגרעסערען די וואַרשטאַטען, מען דאַרף מעהר אַרבייטס־צימערען און אַ גרעסערע קיך (די קינדער קריגען אויך אַ מאָלצייט אין שול). און וואו זאָל מען נעמען? בויט מען איבער, רעמאָנטירט מען, מען גיט זיך אַן עצה, אָבער דערווייל — קיין צרות פֿעהלען נישט. אָבער דאָס זענען נישט קיין זאָרג פֿון דערשלאָגענקייט, ווייט פֿון דעם! דאָס זענען זאָרג פֿון וואַקסען, און מען וואַקסט פֿון יאָהר צו יאָהר: פֿון 4־קלאַסיגע צו 7־קלאַסיגע, צו 10־קלאַסיגע שולען. מען גייט פֿאָראויס, ביז מען וועט אַרומכאַפּען די גאַנצע קינדער־וועלט.

דער יונגער ענערגישער דירעקטאָר רייסט אָפּ עטליכע מינוט און שענקט זיי מיר אַוועק. כ׳האָב זעלטען בעגעגענט אַזאַ מין גרייטקייט צו געבען אינפֿאָרמאַציעס, אַזאַ מין ווילליגקייט אייך אַרויסצוהעלפֿען, ווי אין די סאָוויעטישע אינסטיטוציעס.

— ווי ווייזשע האַלט עס מיט די יודישע שולען אין אַדעס?

— מיר גייען פֿאָראויס. פּאַמעליך, אָבער פֿאָראויס. פֿערהאַן ביי אונז אין אַדעס אַרום 1000 שולען, פֿון זיי — 15 יודישע.

— דענקט איהר, אַז דאָס איז צופֿרידענשטעלענדיג לויט דער גרויס פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג?

— אָ, ווייט, ווייט דערפֿון. ווען אַלע יודישע קינדער פֿון שול־עלטער וואָלטען געווען אין די יודישע שולען, וואָלטען מיר איצט אין אַדעס געהאַט נישט 15, נאָר 50 שולען.

— אין וואָס טוט איהר, כדי אַריינצוציהען די קינדער אין די יודישע שולען?

— דער צוואַנג־פּעריאָד איז איבער. דאָס האָט מען אין סקריפּניק׳ס צייטען (געוועזענער בילדונגס־קאָמיסאַר) אָנגעפֿיהרט אַ געצוואונגענע אוקראַאיניזאַציע און יודישיזאַציע. האָט דאָס קינד געהייסן חיים, האָט ער געמוזט גיין אין אַ יודישער שול, כאָטש גאַנץ אָפֿט איז די היים געווען גאַנץ אַסימילירט און די מוטער־שפּראַך איז באמת געווען רוסיש.

— יאָ, אָבער וואָס טוט איהר מיט די יודען, וועמענס מוטער־שפּראַך איז באמת יודיש, און דאָך שטופּען זיי זיך אין די רוסישע אָדער אוקראַאינישע שולען?

— מיר בעקעמפֿען זיך מיט די היימען, מיר פּרובירען בעווירקען און אויפֿקלערען, אַז דעם קינד׳ס דערציהונג וועט פֿערקריפּעלט ווערען, אויב זי וועט נישט אָנגעפֿיהרט ווערען אויף דעם קינד׳ס מוטער־שפּראַך. אַמאָל העלפֿט עס און אַמאָל נישט.

דער יודישער אַרבייטער, וועלכער איז אין דער צייט פֿון אונזער שמועס אַנגעגאַנגען מיט דער רעמאָנט־אַרבייט פֿון די צימערן, האָט זיך אויפֿמערקזאַם צוגעהערט צו אונזערע רייד. דער דירעקטאָר האָט מיט אַ שמייכעל פֿאָרטגעזעצט:

— איהר זעהט אָט דעם יודישען אַרבייטער. מיט איהם האָב איך אַ יאָהרצייט אָנגעפֿיהרט אַ קאַמף ער זאָל שיקען זיין קינד אין דער יודישער שול. און איצט איז ער מיר דאַנקבאַר. אָבער וויפֿיל האַרץ און רייד ס׳האָט אונז געקאָסט, נישט אמת, רב יוד? (האָט ער זיך געווענדעט צום אַרבייטער), דער אַרבייטער האָט זיך פֿערשולדיגט צעשמייכעלט.

— אַזוי איז דאָס (האָט דער דירעקטאָר ווייטער גערעדט), אונזער אַרבייט איז נאָך ווייט נישט פֿערענדיגט, אָבער מיר גייען פֿאָראויס. מיר מוזען דערציהען די עלטערן, כדי זיי זאָלען קענען דערציהען זייערע קינדער. און דאָס איז איינע פֿון אונזערע שווערסטע אויפֿגאַבעס.

— ווערט עפּעס געטון כדי אָפּצוּווענדען די קינדער פֿון דער גאַס אויסער די שול־שעה׳ן?

— יאָ, זעהר פֿיל. אָט האָבען מיר לעצטענס איינגעפֿיהרט אַ ווירקזאַמע אינסטיטוציע — די „פֿאָרפּאָסטענס“.

— און וואָס זענען די פֿאָרפּאָסטענס?

— אין יעדען הויז, אָדער צום ווייניגסטען אין יעדען צווייטען הויז, נעמען צו איינעם פֿון די בעקוועמסטע צימערן פֿאַר אַ שפּיל־פּלאַץ פֿאַר די קינדער. מיר דערציהען יוגענטליכע קאַדרען (צוקונפֿטיגע לערער), וועלכע מיר שטעלען אַוועק אין די דאָזיגע פֿאָרפּאָסטענס. זיי שפּילען זיך, פֿערברענגען מיט די קינדער, לייענען פֿאַר זיי פֿאָר און דערציילען זיי מעשיות. דאָס האָט אַ גרויסע ווירקונג אָפּצוהאַלטען די קינדער פֿון דער שלעכטער אַטמאָספֿערע פֿון דער גאַס.

אויפֿ׳ן טיש האָב איך בעמערקט צוויי קינדערישע צייטונגען: אין רוסיש און אין יודיש. כ׳האָב אין זיי אַריינגעקוקט — ביידע זענען פֿול מיט קינדערישער לוסטיגקייט און אינטערעס צום לעבעדיגען לעבען אַרום זיי. דאָ און דאָרטען טיילען זיך די רוסישע, אוקראַאינישע און יודישע קינדער מיט זייערע מיינונגען וועגען פֿערשידענע ענינים.

— איהר וועט מיר ענטשולדיגען — האָב איך געזאָגט — פֿאַר מיין נייגעריגקייט: ווען אייערע שול־קינדער זאָלען טרעפֿען, למשל, ביידע צייטונגען אויפֿ׳ן טיש, צו וועלכער וועלען זיי זיך מיט מעהר חשק צוכאַפּען? צו דער רוסישער אָדער צו דער יודישער?

— איך וועל זיין מיט אייך גאַנץ אָפֿענהערציג — האָט מיר דער דירעקטאָר געענטפֿערט — אונזערע יודישע תלמידים רעדען און לייענען פֿליסיג און פֿריי ביידע שפּראַכען: סיי יודיש און סיי רוסיש. פֿונדעסטוועגען וועלען זיי מסתמא גערנער לייענען די רוסישע איידער די יודישע, כאָטש זיי לייענען זיי ביידע, ווייל די שפּראַך פֿון דער גאַס איז רוסיש און רוסיש איז נאַטירליכער אין אַדעס.

— הייסט עס, אַז די אַסימילאַציע איז נאָך גענוג שטאַרק?

אַ שאָטען האָט זיך געלייגט אויפֿ׳ן דירעקטאָרס פּנים.

— פֿערשטייט זיך, אַז די אַסימילאַציע האָט נאָך אַ שטאַרקען אָנהאַלט אָבער נאָך אַלעמען — האָט דער דירעקטאָר צוגעגעבען — אויב די אַסימילאַציע איז אַ נאַטירליכע, קענען מיר זיך נישט זעצען ווייבען.

כ׳האָב אין דירעקטאָרס רייד דערפֿילט אַ פֿערדרוס, אויף די אָביעקטיווע אומשטענדען, וועלכע שטויסען דערווייל צו אַסימילאַציע. ווי איינער וואָלט געזאָגט: איהר זעהט דאָך — נישט מיר, נאָר די אָביעקטיווע אומשטענדען פֿיהרען דערצו.

אַרויסגייענדיג האָב איך געטראַכט: ווער ווייס, אפֿשר קאָן דער מענשליכער ווילען גובר זיין אַ גרויסען טייל פֿון די אָביעקטיווע שוועריגקייטען, און לאָמיר האָפֿען, אַז מען וועט זיי גובר זיין.

אויפֿ׳ן וועג פֿון דער שול האָב איך זיך פּנים אל פּנים בעגעגענט מיט די „פֿאָרפּאָסטענס“; אין דרויסען ביי דער טיר פֿון אַ ברייטען גרוימען צימער זיצט אַן אויפֿפּאַסער׳ין אַרומגערינגעלט מיט אַ פּאָר צענדליג קינדער. די אויפֿפּאַסערין לייענט פֿאָר און די קינדער זיצען מיט אָפֿענע מיילער און מען הערט זיך צו. אינעווייניג אין צימער איז אַ גרופּע קינדער פֿערנומען מיט וויכטיגע שפּילען. קיינער טראַכט נישט פֿון לויפֿען איבער די גאַסען. אָט אַזוי זעהען אויס אין דער פּראַקטיק די היימליכע קינדערישע נעסטען.

און קומענדיג אַהיים האָב איך געטראַכט: 15 יודישע שולען אין אַדעס זענען אפֿשר ווייניג אָבער 15 יודישע שולען אין אַ שטאָט, וואָס איז נאָך פֿאַר דער רעוואָלוציע געווען אַסימילירט ביז צום העכסטען גראַד — דאָס איז שוין גאָרנישט ווייניג. אַלץ איז רעלאַטיוו. און אַזוי, און בלויז אַזוי דאַרף מען בעטראַכטען דאָס נייע [illegible] סאָוויעטישע לעבען.

2

ווי האַלט עס מיט׳ן יודישען קיבוץ אין ס׳סאָוויעטען־פֿערבאַנד? וואָס פֿאַר אַ צוקונפֿט האָבען מיר דאָרט אַלס אַ בעזונדערע נאַציאָנאַלע גרופּע?

אַ שווערע פֿראַגע און מען מוז זיך פֿאָרזיכטיג פֿונאַנדערקלייבען איידער מען פּרובירט אפֿילו מאַכען אַ השערה.

עטליכע פֿאַקטאָרען שפּילען געוועהנליך אַ וויכטיגע ראָלע אין דער אויפֿהאַלטונג פֿון אונזער נאַציאָנאַלען פּרצוף אין די פֿערשידענע לענדער: די אָפֿיציעלע רעכטליכע לאַגע, די פּאַקטישע לאַגע, די עקאָנאָמישע בעדינגונגען, די קאָמפּאַקטקייט פֿון ישוב אין אונזער אייגענער פּסיכאָלאָגיע.

ווי־זשע איז אונזער אָפֿיציעלע רעכטליכע לאַגע אין ראַטען־פֿערבאַנד? דער ענטפֿער איז: רעכטליך זענען מיר דאָרט אין אַלע הינזיכטען גלייך אפֿילו אין פֿערגלייך מיט׳ן גרעסטען פֿאָלק — מיט׳ן רוסישען. עס עקזיסטירט נישט קיין איין בעגרעניצונג פֿאַר אונז — נישט קיין עקאָנאָמישע, נישט קיין קולטורעלע.

יאָ, וועט איהר זאָגען, מיר האָבען שוין געהערט אָפֿיציעלע רעכט, אָבער ווי איז פּאַקטיש די לאַגע? איז נישט פֿאַראַן קיין חילוק צווישען דעם וואָס די רעכטען זאָגען צו, און וואָס מען בעקומט באמת? אויף דעם מוז מען ענטפֿערן מיט אַ קאַטעגאָרישען ניין. דאָס איז דאָס איינציגע לאַנד, וואו די רעכטליכע לאַגע דעקט זיך פֿולקאָם מיט׳ן פּאַקטישען צושטאַנד. אויף אַ טעלערל ווערען אונז אונטערגעטראָגען אַלע מעגליכקייטען צו ענטוויקלען אונזער אייגענע קולטור.

אָבער די ענטוויקלונג און אויפֿהאַלטונג פֿון אונזער אייגענער קולטור הענגען זעהר שטאַרק אָפּ פֿון די איבריגע דריי פֿאַקטאָרען. די רעוואָלוציע האָט פֿערכאַפּט די יודישע מאַסען אָהן מינדעסטען עקאָנאָמישען באָדען אונטער די פֿיס. די יודישע שטעט און שטעטלעך האָבען זעלטען פֿערמאָגט אַ סימן פֿון אייגענער אינדוסטריע, און ווען די גרעסערע שטעט האָבען זיך אַ צעעפֿען געטון פֿאַר די ברייטע יודישע מאַסען, האָבען זיי זיך מיט׳ן גאַנצען אימפּעט אַ לאָז געטון אין די גרויסע אינדוסטריעלע צענטערן און זיך דאָרט פֿערלוירען צווישען דער מאַיאָריטעט פֿון אַנדערע פֿעלקערשאַפֿטען. די אויסראָטונג פֿון אַנטיסעמיטיזם און די נאָהענטע פֿערברידערונג צווישען פֿאָלק און פֿאָלק האָבען על פּי הכרח געפֿיהרט צו טיילווייזער אַסימילאַציע. דאָס איז דער צושטאַנד אין לענינגראַד, דאָס איז דער צושטאַנד אין מאָסקווע, דאָס איז אויך טיילווייז דער צושטאַנד אין אַנדערע גרעסערע אינדוסטריעלע צענטערן.

אַ מאָדנע זאַך: דווקא די צוויי ליכטיגסטע דערשיינונגען אין דעם היינטיגען לעבען: די געזונדע עקאָנאָמיק און די פֿערברידערונג פֿון פֿעלקער האָבען, ביי אונזער טעריטאָריעלער צעשפּליטערטקייט, געפֿיהרט צו אַסימילאַציע.

זעהט איהר, אין יענע יודישע שטעט, וואו ס׳איז געלונגען צו ענטוויקלען אַן אייגענע, קלענערע אָדער גרעסערע אינדוסטריע, דאָרט איז דער שטראָם פֿון אַרויסוואַנדערונג נישט געווען אַזוי גרויס און דאָרטען האָט די אַסימילאַציע געהאַט אַ קנאַפּען דריסת הרגל. זעהען מיר טאַקע: אין די גרעסערע שטעט, אויב אפֿילו אַ סך, בלויז 50 פּראָצ. פֿון יודישע קינדער אין די יודישע שולען, אין די קלענערע שטעט — כמעט 100 פּראָצענט יודישע קינדער אין די יודישע שולען. הייסט עס: וואָס קאָמפּאַקטער דער ישוב, אַלץ ווייניגער די געפֿאַהר פֿון אַסימילאַציע.

ס׳וואָלט אָבער געווען נישט ריכטיג אַרויסצוואַרפֿען די גאַנצע שולד אויף די אָביעקטיווע בעדינגונגען. אַ גרויסער חלק פֿון דער דאָזיגער שולד פֿאַלט אויף אונזער אייגענער פּסיכאָלאָגיע, דער אַלטער ביטול און אומצוטרוי פֿון יודישען האַלב־אינטעליגענט צו דער אייגענער שפּראַך און קולטור און דער גרויסער דרך ארץ פֿאַר אַלץ וואָס איז נישט אייגען. איך דערמאָן זיך: אַ שעה און בעטראַכט דעם פּראַכטפֿולען מאָנומענט פֿון טאַראַס שעווטשענקאָ אין כאַרקאָוו. נישט ווייט פֿון מיר — אַ יונגערמאַן. כ׳דערקען — אַ יוד. מען צערעדט זיך. פֿאַראַן עפּעס יודישע שולען אין כאַרקאָוו? אָ, יאָ. פֿאַראַן אפֿילו אַ יודישע אָפּטיילונג ביים אוניווערזיטעט ער האָט אַליין בעזוכט די יודישע קורסען. נו און איצט? איצט איז ער אַריבער אויף אוקראַאיניש. פֿאַרוואָס? ע, צו וואָס זיך נאַריש מאַכען! וואָס איז ער — אַן אַמאָליגע ישיבה־בחור, זיצען און קוועטשען די באַנק לשמה? וואָס פֿאַר אַ תכלית?...

יודישע טאַטעס, וועלכע רעדען אַ רוסיש, עס ווערט אַזש נישט גוט צו הערען, ווילען דווקא, אַז זייערע קינדער זאָלען גיין אין רוסישע שולען, כאָטש עס עקזיסטירט אַ יודישע רעגירונגס־שול גלייך אונטער דער נאָז. און איז דער פּראָצענט פֿון די יודישע קינדער אויף אוקראַאינע אין די רוסישע שולען לעצטענס פֿערקלענערט געוואָרען, איז די פֿערגרעסערונג אָנגעקומען נישט אין די יודישע שולען, נאָר דווקא אין די אוקראַאינישע. לאָז זיין אוקראַאיניש, אַבי נישט יודיש.

פֿון דער אַנדערער זייט פֿאַלט אַ חלק פֿון דער דאָזיגער שולד אויף דער סאָוויעטיש־יודישער פֿיהרערשאַפֿט. איך שטרייך נאָכאַמאָל אונטער, אַז בלויז אַ חלק, אָבער פֿאַר קיין פֿאַל נישט אינגאַנצען. די זאַך איז אַזאַ: צוויי נאַציאָנאַלע געפֿאַהרען הענגען איבער׳ן קאָפּ פֿון נאַציאָנאַליזם — דאָס הייסט די געפֿאַהר, אַז די שאָוויניסטישע געפֿיהלען פֿון געוויסע גרויס־רוסען זאָלען נישט פֿיהרען צו דער אונטערדריקונג פֿון אַלע קלענערע פֿעלקער. די דאָזיגע געפֿאַהר קאָן זיך אַמאָל, אויף אַ גאַנץ אומבעמערקליכען אופֿן אַזוי ענטוויקלען, אַז זי זאָל שטעלען אין קאָן די גאַנצע נאַציאָנאַלע פּאָליטיק פֿון די סאָוויעטען. פֿון דער אַנדערער זייט — דער איבערגעטריבענער נאַציאָנאַליזם פֿון די קלענערע פֿעלקער, וועלכער פֿיהרט אָפֿט צו מיאוסע צוזאַמענשטויסען, ווי למשל דער געוועזענער קאַמף צווישען די אַרמענער און טאָטערן. צו דער דאָזיגער געפֿאַהר געהערט אויך דער אוקראַאינישער שאָוויניזם וועלכער פֿיהרט צו סעפּאַראַטיזם, צום אָפּרייסען אוקראַאינע פֿון סאָוויעטען־פֿערבאַנד.

צו וועלכען מין געפֿאַהר געהער אונזער יודישער נאַציאָנאַליזם? לויט מיין מיינונג — צו קיין איינער נישט. נישט מיר ווילען און נישט מיר האָבען וועמען צו בעהערשען. און נישט מיר ווילען זיך אָפּרייסען. אויב ס׳איז יאָ פֿאַראַן אַ געפֿאַהר, איז דאָס די געפֿאַהר, אַז מיר זאָלען אויף אַן אומבעמערקליכען אופֿן אינגאַנצען אָפּגעווישט ווערען ווי אַ נאַציאָנאַלע גרופּע.

אַ שטאָט אין אוקראַאינע. איך זיץ אין רעדאַקציע פֿון אַ יודישער צייטונג. זיך בעקענט מיט׳ן רעדאַקטאָר. מען צערעדט זיך.

— קאָנט איהר מיר אפֿשר זאָגען, ווי אַזוי איך וואָלט זיך געקענט בעקענען מיט׳ן היגען יודישען קולטורעלען און געזעלשאַפֿטליכען לעבען?

— נישטאָ ביי אונז אַזאַ מין זאַך, ווי בעזונדער יודיש־געזעלשאַפֿטליך לעבען. פֿאַראַנען אַרבייטער — יודישע און נישט־יודישע.

איך ווער אומגעדולדיג.

— איז דאָך פֿאַראַן ביי אייך יודישע אַרבייטער־קלובען, יודישע שולן, יודישע פֿערלאַגען — נישט אמת?

— אודאי פֿאַראַן, אָבער מיר, פֿערשטעהט איהר מיך, רעדען אין אַנדערע טערמינען. די ווערטער „יודיש געזעלשאַפֿטליך לעבען“ זענען אונז פֿרעמד.

איצט האָב איך זיך געכאַפּט: מען שפּאַלט האָר כדי אויסצומיידען פֿערדעכטיגע ווערטער. אָט אַזוי אומעטום.

און פֿונדעסטוועגען, נישט געקוקט אויף די אַלע מניעות, איז אויסגעוואַקסען אַ רייכע יודישע קולטור אין יודיש. אַרום 140 טויזענד יודישע קינדער געהען אין יודישע שולען, הונדערטער קינדער־גערטנער, טעכניקומס און העכערע קורסען, פֿאַבריקען, זאַוואָד־שולען — און דאָס אַלץ אויף יודיש. יודישע פֿערלאַגען פֿון הונדערטער ביכער, יודישע צייטונגען כמעט אין יעדער שטאָט מיט אַ קאָמפּאַקטער יודישער מאַסע. יודישע ראַיאָנען, וואו די אָפֿיציעלע שפּראַך איז יודיש. בקיצור אַ יודיש קולטור־לעבען. און ביראָ־בידזשאַן: אַן אויטאָנאָמישע יודישע געגענד, וועלכע האָט פֿאַר זיך די גרויסע האָפֿענונג פֿערוואַנדעלט צו ווערען אין אַ יודישער רעפּובליק. ס׳איז אמת אַז ביראָ־בידזשאַן האָט שוין אפֿילו איצט געדאַרפֿט פֿערנעמען אַ וואַרימערען אָרט אין די הערצער פֿון די יודישע מאַסען, אָבער צוליב דעם איז נויטיג געווען אַ האַרציגערע בעציהונג מצד דער פֿיהרערשאַפֿט, און אַ קלאָרער רוף: ביראָ־בידזשאַן — די יודישע צוקונפֿט

בקיצור: מען קאָן דערוואַרטען, אַז די נייע יודישע קולטור, וועלכע האָט זיך אַזוי שיין צעבליהט אין ראַטען־פֿערבאַנד פֿאַר דער דאָזיגער קורצער צייט, זאָל אין די קאָמפּאַקטע יודישע ישובים אַלץ פֿעסטער און שטאַרקער ווערען. און וואָס ברייטער דאָס יודישע קולטור־פֿעלד וועט זיך צעוואַקסען, אַלץ מעהר וועט וואַקסען דער צוטרוי פֿון די יודישע מאַסען צו דער אייגענער קולטור. ביראָ־בידזשאַן און די קאָמפּאַקטע יודישע ישובים — דאָס איז די צוקונפֿט פֿון ראַטען־רוסישען יודענטום.

(א׳יפקום)

דער זינדיגער זוהר פֿון גרויסען רבי׳ן פֿון ליאַדי

פֿון מנשה אונגער

ר׳ משה האָט שוין נישט געהאַט געשלאָפֿען אַ לאַנגע צייט, און ער איז געווען אינגאַנצען אויסגעמאַטערט און אויסגעצערט. דער גלח איז אַריינגעקומען אין זיין צימער און האָט מיט אַ פֿאַלשער פֿאָטערליכער צערטליכקייט צו איהם געזאָגט:

— קום, לאָמיר תפֿילה טון צו גאָט!

— צו וועלכען? — האָט ר׳ משה מיט אויפֿרעגונג געפֿרעגט.

— נאָך אַזוי פֿיל חדשים אָפּזיין דאָ אין מאָנאַסטיר פֿרעגסטו ערשט צו וועלכען! — האָט דער גלח מיט צאָרן געזאָגט.

— דאָ זענען דאָך פֿאַראַן פֿון אָט די געטער אין די הונדערטער — האָט ר׳ משה אָנגעוויזען מיט דער האַנד אויף די הייליגע איקאָנעס, וואָס זענען געהאָנגען אויף די ווענט — וואו איך גיב זיך נאָר אַ קעהר איז פֿאַראַן אַ געטשקע.

— דאָס זענען בלויז הייליגע — האָט דער גלח מיט אַ געצוואונגענער רוהיגקייט געענטפֿערט. — אויך דו וועסט אַמאָל זיין צווישען די הייליגע, אויב דו וועסט געהן אין גאָט׳ס דרכים. און מען בויט שוין פֿאַר דיר אפֿילו אַן אייגענע צערקווע אין אַ דאָרף, ווייל די פּויערים און פּויערטעס האַלטען דיך פֿאַר אַ הייליגען.

— וואָס? אויף מיין נאָמען בויט מען שוין אַ צערקווע?! — האָט זיך ר׳ משה צעשריען — איהר מאַכט מיך שוין פֿאַר אַ הייליגען, און איך אַליין זוך נאָך גאָט... איהר האָט דאָ געטשקעס אַ גע־ פֿון האָלץ און איך זוך דעם גאָט, דעם גאָט וואָס איז אומעטום, וואָס מען פֿיהלט איהם אין זיך, ווי עס שטעהט: „לית אתר פנוי מניה“ (נישטאָ קיין אָרט וואָס זאָל זיין ליידיג פֿון איהם); וואָס ער איז עלאה על כל עלהין, סתימא על כל סתימין (העכער פֿון אַלע הויכקייטען און פֿערבאָרגענער פֿון אַלע פֿערבאָרגענקייטען....) אָט דעם גאָט זוך איך, און איהר האָט שוין פֿון מיר אַליין געמאַכט אַ גאָט?...

דער גלח האָט נישט געוואוסט וואָס ר׳ משה׳ן צו ענטפֿערן. ער האָט געזעהען, אַז די גאַנצע צייט, וואָס ר׳ משה געפֿינט זיך אין מאָנאַסטיר, איז ער אומרוהיג, און ער האָט אפֿילו געהערט ווי ביינאַכט וויינט ר׳ משה פֿון שלאָף און אָפּטמאָל שרייט ער: „טאַטע, טאַטע, וואו האָסטו מיך איבערגעלאָזט?“

איז דערפֿאַר דער גלח צו איהם צוגעגאַנגען און האָט גענומען דעם גרויסען גאָלדענעם צלם, וואָס איז אַראָפּגעהאָנגען אויף זיין גראָבען בויך און האָט געזאָגט:

— גיב אַ קוש, משה און טו תפֿילה, גאָט זאָל דיר עפֿענען די אויגען און דו זאָלסט „איהם“ דערזעהען.

אָבער אַנשטאָט צו געבען אַ קוש דעם קרייץ, אַזוי ווי דער גלח האָט געוואָלט, האָט ר׳ משה געגעבען אַ ריס אַראָפּ פֿון איהם דעם צלם און אַ שלייַדער געטון אויף דער ערד, און מיט׳ן גאַנצען כח אַ געשריי געגעבען:

— נישט אַזאַ גאָט וויל איך, גיט מיר צוריק מיין לעבעדיגען גאָט!...

און ער איז פֿאַר גרויס אויפֿרעגונג געפֿאַלען אין חלשות.

דער גלח איז אַרויסגעלאָפֿען פֿון צימער, און באַלד האָט זיך פֿערשפּרייט איבער׳ן גאַנצען מאָנאַסטיר, בסוד סודות, וועגען דעם קאַמף, וואָס איז פֿאָרגעקומען צווישען ר׳ משה׳ן און דעם גלח.

פֿון דעמאָלט־אָן האָט שוין דער גלח אויפֿגעהערט צו קומען צו ר׳ משה׳ן אין צימער אַריין, און די יונגע גלחים, די, וואָס האָבען פֿערלאָזט זייערע רייכע היימען און האָבען געוואָלט ווערען „הייליגע“, האָבען זיך אָנגעהויבען צו סוד׳ען, אַז ר׳ משה פּרעדיגט אַ נייע רעליגיע.

האָבען די יונגע גלחים אָנגעהויבען אין געהיים אַריינצוקומען צו ר׳ משה׳ן אין צימער אַריין און זיי האָבען געשלונגען יעדעס וואָרט, וואָס ר׳ משה האָט זיי געזאָגט.

אָבער ר׳ משה האָט אויך צווישען זיי קיין פֿריינט נישט בעקומען. איינמאָל ביינאַכט, ווען ר׳ משה איז שוין געלעגען אויפֿ׳ן געלעגער און געוואַרט ביז אַלע וועלען איינשלאָפֿען, כדי דערנאָך אַראָפּצוגעהן און טון תפֿילה פֿאַר גאָט, פֿאַר דעם גאָט, וואָס איז „כבודו מלא עולם“, אָבער דאָך נישט דערזעהבאַר גאָט צו וועמען עס דינט זיין ברודער ר׳ בער, דער וועלכער האָט פֿערכאַפּט דעם שטול פֿון זיין פֿאָטער און האָט זיך אַליין געקרוינט פֿאַר אַ רבי, האָט זיך פּלוצלינג אַריינגעשאַרט, אין דער שטיל, אַ יונג גלח׳ל. אין צימער איז געווען טונקעל, אויף די ווענט האָבען געברענט נר־תמיד׳ס און בעלויכטען די פּנימ׳ער פֿון די הייליגע, און גרויסע שאָטענס האָבען זיך בעוואויגען אויף די ווענט, וועלכע האָבען געטאַנצט הין־און־צוריק און אָנגעוואָרפֿען אַן אימה אויף יעדען איינעם. דאָס יונגע גלח׳ל איז געבליבען שטעהן און מיט גרויס שרעק געקוקט וואָס ר׳ משה טוט, ווי אַזוי ר׳ משה ריכט אָפּ די תפֿילות. דערנאָך איז ער צו איהם צוגעגאַנגען און האָט צו איהם געזאָגט אין דער שטיל, אַז קיינער פֿון די שלאָפֿענדיגע גלחים זאָל נישט הערען:

(ווייטער מאָרגען)

רעכט און לעבן
יורידישע ביילאגע
פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאטיצן

א נייער מבול סכסוכים צווישן ווירטס־לייט און לאקאטארן

טרעפליך איז געווען אונזער אנגימאלט געמאכטע פעסטשטעלונג, אז דער נאוועליזירטער דעקרעט פון לאקאטארן - שוץ גיט די ווירטסלייט פילפאכיג גרעסערע הנחות, ווי די לאקאטארן, און איז אפילו פון דער דירה־געלד רעדוקציע וועלן אויך נישט די לאקאטארן דערלעבן קיין וואונשנע גליקן.

די דאזיגע בעהויפטונג האבן מיר געבויט אויף דער זאכלאגע, אז דער רוב לאקאטארן, האבענדיג אויסגעשטעלטע פרייוויליגע אנגעזאמעלטע דירה־געלד - חובות אדער צוגעמשפט׳ע עקסמיסיעס, וועלן נישט פארמאגן קיין „דריסטקייט" צו פאדערן א רעדוקציע פון דירה־געלד, אז אויף אזא רעדוקציע קאנען אין בעסטן פאל רעכענען בלויז די בעסערע סיטואירטע און ממילא פינקטליך־צאהלענדע לאקאטארן, אבער זיי איז שוין אליין גוטוויליג אין פיל פאלן רעדוצירט געווארן דאס דירה־געלד אזוי, אז ביי דער איצטיגער רעדוקציע קומען זיי שוין מעהר נישט אין בעטראכט, אז פיל ווירטסלייט וועלן זיך בעמיהען דורך פערשידענע מיטלען, אפט אפילו נישט איבעריג עטישע אדער דורך כל־ערליי פשוט׳ליך און הרידליך צו בעאיינפלוסען די איבעריגע לאקאטארן, אז זיי זאלען רעזיגנירען פון דער רעדוקציע אדער איינגעהן אויף א פשרה.

ס׳איז דורך קוים א חודש, זייט דער דערמאהנטער דעקרעט איז אריין אין קראפט און די מאסען סכסוכים, וועלכע זשטען אויף דעם באדען פאר דער צייט ענטשטאנען צווישען די לאקאטארן מיט די ווירטסלייט, בעשטעטיגען פולשטענדיג די ריכטיג־קייט פון אונזער פאראזעהונג.

ביי דער היינטיגער געלעגענהייט ווילען מיר מאר־קע אויפקלערען איניגע אזעלכע ענטשטאנענע שטרייט פונקטען.

גרונט דירה - געלד

די רעדוקציע פון דירה־געלד ווערט אויסגערעכנט נישט לויטן איצטיגען לויפענדען, נאר לויטן גרונט־בעשטאנד פון יוני 1914 אדער לויט דער אפשאצונג פון שידס־אמט.

ווי איז אבער, אויב די זאכלאגע פון יוני 1914 לאזט זיך נישט פעסטשטעלען און קיין אפשאצונג דורכן שידס־אמט איז אויך נישט דורכגעפיהרט געווארן? ווי באלד דער זעלבער לאקאטאר וואוינט שוין אין דער דירה א סך יאהרען און צאהלט אין משך פון דער גאנצער צייט די זעלבע סומע דירה־געלד, דארף די רעדוקציע אויסגערעכנט ווערען לויט דער לעצטער פאקטיש - געצאהלטער סומע.

דורכגעטיילטע דירות

אויסגעטיילטע דירות פון גרעסערע וואוינונגען, אונטערליגען נישט די בעשטימונגען פון דעקרעט פון לאקאטארן - שוץ, אויב דער דינג־אפמאך איז געשלאסען געווארן נאכן 1. דעצעמבער 1935.

קוים איז אבער אזא דירה געדונגען געווארען פארן 1. דעצעמבער 1935, אונטערליגט זי יא דעם לאקאטארען־שוץ - דעקרעט און ממילא אויך די בע־שטימונגען צו רעדוצירען דאס דירה־געלד.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

א פויקער — א גייסטיגער ארבייטער

א פויקער אין א צוקערניע - ארקעסטער אפילו, ווען ר׳קאן נישט קיין נאטען, ווערט בעטראכט פאר א גייסטיגען ארבייטער.

סיבות צו בעזייטיגען אנ׳אנגעשטעלטן

דער אומשטאנד, אז אנ׳אנגעשטעלטער האט גע׳עצה׳ט א צושטעלער נישט צו ערטיילען זיין שעף קיין קרעדיט, גיט א גענוגענדען גרונד אויפן ארט צו בעזייטיגען איהם פון פאסטען.

נישט מאראלישע אויפפיהרונג לגבי דער שוטף־מאסטער פון אונטערנעהמער אדער לייטער פון דער אונטערנעהמונג, בערעכטיגט א תיכף׳דיגע בעזייטי־גונג פון פאסטען.

אפילו אנ׳איינמאליגע בפיוס׳דיגע אדער לייכט־זיניגע האנדלונג צום שאדען פון אונטערנעהמער מעג ער זאגאר קיין שאדען נישט האבען גערליטען, דינט אויך אלס א וויכטיגע סיבה צו בעזייטיגען אנ׳אר־בייטער.

ענטשעדיגונג

אנ׳אנגעשטעלטער האט רעכט אויף א 3 חדשים־דיגע קינדיגונג אפילו, ווען ער האט גלייך נאכן אפ־זאגען פון פאסטען בעקומען אנדערע ארבייט.

זעזאניעס

די קראנקהייט פון בוכהאלטער איז א גענוגענ־דער מאטיוו, פאר וואס ס׳איז נישט אפגעגעבען גע־ווארען קיין זעזאניע. (ענטשיידונג פון העכסטען אדמיני. טריבונאל 432-4, 1858-30 ל. רעי.

אורלויבען

פארן לויפענדען יאהר קאן מען פאדערן אורלויב די רעכט אויף אורלויב פאר די פערגאנגענע יאהרען ווערט אויסגעשלאסען.

לאקאטארען - ענינים

נאר אין פאל, ווען דער גאנצער לאקאל איז נישט וואוינן־פעהיג מעג מען אפשטעלען דאס צאהלען דירה־געלד אדער מאהנען אנ׳ענטשפרעכענדע ענטשעדיגונג קוים איז בלויז א טייל איינריכטונג נישט געברויך־פעהיג (קוך, אוהיוועזן א. אז. וו.) און דער ווירט וויל דעם חסרון נישט בעזייטיגען, מוז דער לאקאטאר פערפיהרען קעגען הויזווירט א געהעריגע גערייכטס־אקציע.

האנדווערקעריי

גארטענטאן־מאכעריי ווערט נישט בעטראכט פאר קיין מלאכה, ממילא דארף מען דערויף קיין האנד־ווערקער - קארטע נישט בעזיצען.

האזארד - שפיל

שפילען האזארד הייסט נישט שטעלען אין קאן א סך געלד אדער שפילען לידענשאפטליך, נאר אזא שפיל, וואס איז נישט אפהענגיג פון רוטין, קענטע־ניש, אויסגערעכענטקייט, נאר פון רייכעם צופאל.

געריכטס - עקזעקוציעס פון אונבעוועגליכע גיטער

אקצעפטירן דעם פערקויף

דער ריכטער בעשליסט וועגן דער גילטיגקייט פון פערקויף נאכדעם, ווי ר׳האט אויסגעהערט דעם קויפער, די אנוועזענדע מאהנער, דעם בעל־חוב און די איבעריגע אנטיילנעהמער.

די דעציזיע פון ריכטער קאן זיין אין דעם פאל א בעשטעטיגענדיגע און אנ׳אפווארפענדיגע.

מיטן מאמענט, ווען דאס געריכט אקצעפטירט דעם פערקויף„ ווערט אויפן פארשלאג פון קויפער, מאהנער אדער אנדערן אנטיילנעהמער אין דער לי־ציטאציע גלייך אפגענומען ביים בעל־חוב די פער־וואלטונג פון הויז און זי ווערט אנפערטרויט צייט־ווייליג אנ׳אנדערער פערזאן.

אין צוזאמענהאנג מיטן אקצעפטירען דעם פער־קויף געהער פון דעם טאג אן דאס דירה־געלד און אלע איבעריגע נוצען פון הויז צום קויפער. ער איז אבער אויך מחויב צו בעצאהלען אלע שטייערען און אלע אנדערע איינמאליגע עפענטליכע אפצאהלען, וועלכע ווערען פעליג נאכן אקצעפטירען דעם פער־קויף. צום קויפער געהער רעסמגלייכען אויך די ענט־שעדיגונג פאר א שאדען, וואס איז ענטשטאנען נאך דער אפשאצונג.

ווי באלד דער ריכטער האט אפגעווארפען דעם פערקויף, בעשטימט דער קאמארניק א נייעם ליצי־טאציע טערמין.

אין ביידע פאלען, סיי ווען דער ריכטער בעשטע־טיגט און סיי ווען ער ווארפט אפ דעם פערקויף, מע־גען די פעראינטערעסירטע פערזאנען פערקלאגען די דעציזיע אין דער העכערער געריכטס־אינסטאנץ.

הגם פארמעל בעקומט דער פערקויפער איינענטום רעכט אויפן הויז מיטן מאמענט, ווען ער דערהאלט די מעלדונג, אז דער פערקויף איז אקצעפטירט גע־ווארען. פונדעסטוועגען איז די פאקטישע דערווער־בונג פון איינענטום - רעכט אפהענגיג פון דער נעד־זעצקרעפטיגונג פון דער דעציזיע און פון דער רעגו־פיהלונג פון די ליציטאציע בעדינגונגען.

ערשט דאן קאן דאס געריכט אויפן פארשלאג פון קויפער איהם צו משפט׳ן איינענטום - רעכט, אפילו אויך דאן קאן מען די דעציזיע פערקלאגען.

ווען די דעציזיע ווערט נעזעצקרעפטיגט דינט זי אלץ טיטול אריינצוטראגען די איינענטום־רעכט אין דער היפאטעק און אלס עקזעקוציע־טיטול אריינצו־פיהרען דעם קויפער אין בעזיץ פון הויז.

ווי אזוי ווערט אנגעווענדן די רעדוק־ציע פון דירה - געלד?

האנדעלס־ און אינדוסטרי לאקאלען א חוץ די יעניגע, וועלכע זענען פערנומען דורך אונטערנעה־מונגען, וואס קויפען אויס אדער 7. עווענטועל 4־טע קאטעגאריע פאטענטען אונטערליגען נישט דער רעדוקציע פון דירה־געלד. געפינען זיך אבער נעבען די געשעפטס - לאקאלען אויך די פריוואטע וואוינו־גען פון די בעלי־הבתים, דארף דאס דירה־געלד פאר די דאזיגע דירות יא רעדוצירט ווערען.

קוים איז דאס גרונט דירה־געלד פאר אזא גע־שעפטס און וואוינונגס - לאקאל נישט בעזונדער פעסטגעשטעלט, קאנען זיך די פעראינטערעסירטע לאקאטארען ווענדען אין געריכט, אז דאס דירה־געלד פון דער וואוינונג זאל בעזונדער פעסטגעשטעלט ווערען און ענטשפרעכענד דערצו וועלען זיי דאן מעגען רעדוצירען די בעטרעפענדע סומע דירה־געלד.

דער זעלבער כלל קאן אויך גילטען בנוגע די פאר־לען, ווען אין שכנות מיט דער פריוואטער וואוינונג געפינט זיך א האנדעלס (4. קאטעגאריע) אדער אנ׳אר־בייטס (8. אדער 7. קאטעגאריע) לאקאל. אויך אין אזעלכע פאלען קאן דאס דירה־געלד בעזונדער פעסט געשטעלט ווערען, דאן וועט די וואוינונג רעדוצירט ווערען אויף 15 פראצענט און דער געשעפטס־לאקאל אויף 10 פראצענט.

דערביי דארף מען געדענקען, אז ארבייטס־לא־קאלען פון פרייע פראפעסיעס קאבינעטען און אר־בייטס־צימערען פון דאקטוירים, אדוואקאטען, דענ־טיסטען, פעלדשערס, אקושערקעס). לאקאלען פון רעדאקציעס און אדמיניסטראציעס, לאקאלען פון פראפעסיאנעלע פעראיינען, געזעלשאפטליכע, ביל־דונגס און אויפקלערונגס אינסטיטוציעס ווערען בע־טראכט פאר פריוואטע וואוינונגען. זיי אונטערליגען א רעדוקציע פון דירה־געלד און די רעדוקציע ווערט אויסגערעכנט לויט דער צאל פערנומענע שטיבען.

ווי אזוי פאדערט מען צוריק אנ׳איבער געצאהלטע סומע?

אויב א לאקאטאר האט פארן 1. דעצעמבער 1935 בעצאהלט פאראויס דירה־געלד פאר א בעשטימטער צייט, האט ער רעכט די איבערגעצאהלטע סומע צור־ריקצומאהנען.

ער דארף אין אזא פאל צושיקען דעם הויזווירט א רעקאמענדירטען בריף (פאלעצאנע), אז מ׳זאל איהם צוריקצאהלען דעם בעטרעף אדער די סומע פערעכענען אויפן חשבון פון ווייטערדיגען דירה־געלד.

י. אינפעלד.

די גאנצע געזעלשאפט
מוז זיך פעראייניגען אין דער אקציע פון בירגער־קאמיטעט
צו העלפען די ארימסטע!

שטורמדיגע צייטן

68

ראמאן

— טא, הערזשע, — זאגט קיביראיו, — נאך היינט מוזטו מיר ברענגען דעם דאזיגען מונדיר! דו דארפסט איהם פשוט צוגנב׳ע׳ן פערשטעהסט?

— נו, איך וועל זיך סטארען די זאך דורכצו־פיהרען מארגען, — זאגט כאכאנאו צו. — וואו טרעפען מיר זיך מארגען?

— הינטער גראזני, נעבען דעם גרויסען סטאוו (טייך), פארנאכט־צו, ווען עס וועט שוין זיין דונקעל....

— גוט, איך וועל קומען.

זיי צוגעהען זיך.

צומארגענס ברענגט כאכאנאו צו טראגען אין א וואליזקע דעם מונדיר און אנ׳אפיציריש היטעל.

— כ׳האב געפאקט, — דערצעהלט ער מיט פרייד, — ס׳איז געלונגען! כ׳האב דעם אלטען אזוי אנגע׳שיכור׳ט, אז ער האט גארנישט בעמערקט, ווי איך האב מיר אליין געעפענט די טיר פון דירעק־טארס קאבינעט, ארויסגענומען פון דארטען דעם מונדיר און דאס היטעל און עס איינגעפאקט. כא־כא־כא, אזא נארישער רוס!...

— נו, איצט געה, — האט ער א זאג געטון צו כאכאנאיו׳ן, זיך אומקוקענדיג דערביי אין אלע זייטען, — איצט, ווען איך טו זיך איבער אלס אפיציר, טארסטו מיט מיר צוזאמען נישט זיין, פערשטעהסט?...

כאכאנאו האט גענומען אװעקגעהן. ארום און ארום איז געווען שטיל. קיביראיו איז געשטאנען נעבען א טיפען סטאוו. ער האט זיך נאכאמאל אום געקוקט אין אלע זייטען. מ׳האט אין ערגעץ נישט געזעהען קיין לעבעדיגען פויגעל.

קיביראיו׳ס אויגען האבען איצט געוואלדיג געברענט. ער האט שנעל ארויסגעצויגען זיין קינ־זשאל, האט זיך שטילערהייט אונטערגע׳גנב׳עט צו דעם אוועקגעהענדען כאכאנאיו און איידער יענער האט זיך נאך בעוויזען אומצוקוקען, האט ער איהם מיט דער גאנצער קראפט אריינגעזעצט דעם קינ־זשאל אין דער לינקער זייט...

כאכאנאיו האט געטון א מוראדיגען געשריי. ער האט געגעבען א שפרונג, אבער באלד איז ער אני דערגעפאלען, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט... זיינע אויגען האבען מיט טויט־אנגסט און שטוינונג אנ־געקוקט קיביראיו׳ן, נישט פערשטעהענדיג וואס דא איז אזעלכעס געשעהען....

— איך בין קיביראיו!... האט קיביראיו א געשריי געטון צו דעם אפשטארבענדען כאכאנאיו און איהם גענומען שלעפען צו דעם טיפען סטאיו...

דער גוסס׳דיגער כאכאנאיו האט מיט ברייט פונאנדערגעריסענע אויגען געקוקט אויף קיביראיו׳ן און שרעקליך געכארכעלט....

ווען קיביראיו האט צוגעשלעפט כאכאנאוו׳ן צום סטאוו, איז שוין דער געשטאכענער געווען טויט — ארום איהם האט זיך געבילדעט א קאלוזשע בלוט....

קיביראיו האט איצט שווער געאטעמט. זיין בליק איז געווען ווילד און דערשראקען. פון שטע־רען איז געראנען שווייס. מ׳האט זיך געמוזט איילען, געוואלדיג איילען. יעדע מינוט האט אימיצער גע־קענט אנקומען און דאן וואלט אלץ געווען פער־שפילט!...

ער האט גענומען א גרויסען שטיין, צוגעבונדען דעם שטיין צו כאכאנאיו׳ס האלז און געגעבען א שליידער אריין דעם טויטען קערפער אין טיפען סטאוו אריין. דער קערפער איז תיכף אראפ צום גרונד....

נאכדעם האט קיביראוו אויפגעלעגט דעם מונדיר מיט׳ן היטעל נעבען דער קאלוזשע בלוט, ארויסגעדרעהט די קעשענעס פון מונדיר אין דרויסען ארויס, כדי צו מאכען דעם איינדרוק, אז מ׳האט זיי אויסגעליידיגט. דערנאך האט ער צוגעשפילעט צום היטעל א צעטעלע מיט פאלגענדען אינהאלט (כדי מ׳זאל אמאל נישט דערקענען זיין האנדשריפט, האט ער די אותיות געשריבען אין דער פארם פון געדרוקטע בוכשטאבען):

„דער אפיציר קיביראוו האט געוואלט אומ־ברענגען סעלים־כאנ׳ען, דערפאר רוהט ער דא געמיטליך אויפ׳ן דנא פון טיפען סטאוו... יועד עס וויל פערטיליגען סעלים־כאנ׳ען, וועט האבען דעמ־זעלבען סוף. אונטערגעשריבען:

סעלים־כאן".

קיביראוו האט איצט איינגאנצען געפיבערט. דאס ערשטע מאל אין זיין לעבען קומט איהם אויס צו בעגעהן א מארד און נאכדערצו א מארד אויף אזא אויסגערעכענטען און קאלטבלוטיגען אופן. אבער ער האט געוואוסט, אז אין אזא מאמענט טאר ער זיך נישט אפשטעלען אפילו פאר דער׳הרג׳ענען א מענשען. ער האט אומגעבראכט כאכאנאוו׳ן צוליב צוויי אורזאכען: ערשטענס, האט ער געמוזט אויס פיהרען א מארד, כדי צו שאפען דעם איינדרוק אז ס׳איז „דער׳הרג׳עט" געווארען ער אליין, דאס הייסט, קיביראיו; צווייטענס, האט ער שוין ביי דער זעלבער געלעגענהייט געוואלט אומברענגען כא־כאנאיו׳ן, וועלכער האט מיט זיין שפיאנאזש־ארבייט פאר סעלים־כאנ׳ען געבראכט פיל שאדען דער צארישער מאכט.

יו עס זאל נישט זיין, האט דער צארישער אפיציר קיביראיו געהאלטען דעם דאזיגען מארד פאר בערעכטיגט און זיין געוויסען האט אויף א האר קיין ציטער נישט געטון. און אויב ער האט איצט יא געציטערט און געפיבערט, איז עס געווען דערפאר, ווייל ער האט מורא געהאט, אז מ׳זאל איהם נישט פאקען ביי דער האנד, יוארים דעמאלט וואלט דאך פון זיין גאנצען פלאן גארנישט געווארען.

ער האט זיך דעריבער שנעל אפגעוואשען די פערבלוטיגטע הענד אין וואסער פונ׳ם סטאיו און זיך געלאזט לויפען דורך זייטיגע וועגען צוריק קיין גראזני.

ער איז פערבליבען אין גראזני צוויי טעג צייט, ווארטענדיג, אז די ידיעה וועגען מארד זאל זיך בעווייזען אין א צייטונג און ער זאל די דאזיגע צייטונג ווייזען סעלים־כאנ׳ען.

דעריווייל האט קיביראיו אין זיין טשעטשעני שער קליידונג שפאצירט איבער די גאסען פון גראזני. פערביי איהם זענען פערביי געגאנגען א סך פון זיינע בעקאנטע און קיינער האט איהם נישט דער־קענט, קיינער האט זיך אפילו אויף איהם נישט אומגעקוקט.

פלוצלונג האט ער אויפגעציטערט. אנטקעגען איהם איז אנגעקומען דער פאלקאוניק טימיריאזעוו. קיביראיו האט איהם געוואלט אויסמיידען. ער האט שנעל גענומען אריבערגעהן אויף דער אנדערער זייט גאס, אבער דער פאלקאוניק האט א געשריי געטון:

— העי, „אלי", קומט נאר אהער, וואס אנט־לויפט איהר? יוי קומט איהר אהער?

קיביראיו איז געבליבען שטעהן. זיין פנים איז געווען אנגע׳ברוגז׳ט און ערנסט.

— הער פאלקאוניק, איך בין זעהר בייז אויף אייך, — האט ער א זאג געטון.

— פארוואס? — האט זיך טימיריאזעוו גע־וואונדערט.

— איהר ווייסט, יוי כ׳שטעל איין מיין לעבען, וויפיל קרבנות איך האב שוין געברענגט, כדי צו דערגרייכען מיין פלאן...

— נו, איך ווייס, אבער.... פארוואס זענט איהר בייז אויף מיר, קיביראיו?

— ס ס ס.... דערמאנט נישט הויך דעם נאמען קיביראיו... פארוואס איך בין בייז אויף אייך? עס ווייזט זיך ארויס, הער פאלקאוניק, אז איהר זענט געווען אויף אזויפיל נישט פארזיכטיג און איהר האט פאר אימיצען דערצעהלט, אז איך האב צוגעגרייט א פלאן, ווי אזוי צו פאקען סעלים־כאנ׳ען. מיר האבען דאך דאן געשמועסט, אז די זאך מוז בלייבען שטרענג געהיים, אויב נישט קען איך ליידען א דורכפאל און בעצאהלען דערפאר מיט מיין קאפ.

— איך? איך דערמאן זיך נישט, אז איך זאל אימיצען האבען יועגען דעם געזאגט, — ענט־פערט דער פאלקאוניק טימיריאזעוו.

קיביראיו צושמייכלט זיך און זאגט:

— אנטשולדיגט מיר זעהר, הער פאלקאוניק, סעלים־כאן האט בעקומען א ידיעה, אז א געוויסער פאלקאוניק האט געהאט א שמועס מיט׳ן דירעק־טאר פון דער „נאבעל"־פירמע. אין דעם דאזיגען שמועס האט דער פאלקאוניק דערצעהלט, אז א געוויסער אפיציר קיביראיו האט זיך אונטערגענומען צו פאקען סעלים־כאנ׳ען. (פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג, 5 י׳ טבת תרצו

יאנואר

זון-אויפגאנג	7.47
זון-אונטערגאנג	3.36

לאדז אדן כשר פלייש

היינט א קאנפערענץ צווישן דער קהלה און די שעכטער

אונזערע לעזער איז שוין בעקאנט דער קאנפליקט צווישן דער אויפזיכטס-מאכט און דער ידישער קהלה אין לאדז וועגן דעם נייעם טאריף פון שחיטה-געלט. ווי בעקאנט האט די אויפזיכטס-מאכט געהאט בעפוילען צו פערקלענערן דעם טאריף פון שחיטה-געלט. א צירקולאר וועגן דעם האט בעקומען סיי די קהלה און סיי די שעכטער-הורטאווניקעס, וועלכע שעכטען אין לאדז.

אין דער צווישען-צייט האט פרעזעס מינצבערג אינטערוועניר אין דער וואיעוואדזטווע און אויפגעוויזען, אז ביי די נייע פרייזען פון דער שחיטה וועט די קהלה נישט קענען אדורכפירען דעם שחיטה-בודזשעט און סוף-כל-סוף איז געקומען צו א הסכם, לויט וועלכען די וואיעוואדזטווע האט ערלויבט עטוואס צו העכערן דאס שחיטה-געלד אין פערהעלטניש צו די פרייזען, וועלכע זענען לכתחילה געפלאנט געווארען, א חוץ דעם איז ערלויבט געווארען צו נעהמען פאר נאכט-שחיטה מיט 50 פראצענט טייערער. דער דאזיגער הסכם האט אפגעווארט טעוועט דעם קיום פון די קהלות בעזונדערס אויף דער פראווינץ, וואו די בודזשעטען שטיצען זיך אויף דער הכנסה פון דער שחיטה.

דעם 1 יאנואר זאגען די שעכטערס געקומען שעכטען אבער ווען מ׳האט פון זיי פערלאנגט טייערער ווי אין דעם צירקולאר, וועלכע זיי האבען דעם 23 דעצעמבער בעקומען פון דער וואיעוואדזטווע, האבען זיי זיך איינגאנצען אפגעזאגט צו שעכטען, אזוי ארום שעכט מען נישט אין לאדז קיין כשר פלייש זייט דעם לעצטען מיטוואך.

די שעכטער מאטיווירען זייער שטעלונג דערמיט וואס מיט׳ן בילינגער ווערען פון שחיטה-געלד וועט ביליגער ווערען בשר-פלייש.

שעכטען איז וועגען דעם אריגינעלען שטרייק פאר געקומען א קאנפערענץ אין דער וואיעוואדזטווע, וועלכע האט אבער קיין רעזולטאטען נישט געגעבען. היינט האלב 6 אין אווענד קומט פאר א קאנפערענץ צווישען די פארשטעהער פון דער קהלה און די פארשטעהער פון די שעכטער-הורטאווניקעס.

—×—

Sprostowanie.

W ogłoszeniu Noworocznem f-my „Holandja" sp. z o. o zaszła omyłka, winno być Fabryka Kakao, Kuwertury i Masła Kakaowego „Holandja" sp. z o. o. w **Bydgoszczy,** skład fabryczny w **Łodzi,** Zachodnia 25, tel. 132-72.

דריי פרויען און צוויי מענער

האבען איהם דערמארדעט, צוהאקט אויף שטיקער און אריינגעווארפען אין סטאוו

די סיבה פון מארד זאל זיין א ראמאנטישע

(א) דער בעסטיאלישער מארד — די שרעקליכע געשיכטע מיט׳ן טויטען קערפער אינ׳ם שייבלער סטאוו, — וואס האט אויפגערודערט גאנץ לאדז, און וואס האט איבערגעשטעלט אויף די פיס די גאנצע פאליציי, איז ענדליך אויפגעקלעהרט געווארען.

עס איז געווען א שווער שטיקעל ארבייט, צו דערגיין, ווער עס זענען די מערדער, און ווער עס איז דער דערמארדעטער, בעת דער טויטער קערפער וואס מ׳האט געפונען, איז געווען אהן א קאפ, אהן הענד און פיס און קיין שום דאקומענטען האט מען אין זיינע מלבושים נישט געפונען...

„ערד און הימעל האבען אבער געשוואוירען" און די פאליציי האט מיט דער גאנצער ענערגיע און אמביציע געזוכט, און לסוף איז געלונגען דעם גרויזאמען סוד אויפצוקלעהרען.

א דאנק דעם אפעל פון דער פאליציי אין דער היגער פרעסע, האבען זיך אין אויספארשונגס-אמט אויף קילינסקיגא 152 געמאלדען א רייה פערזאנען, וועלכע האבען דארט אנגעמאלדען זייערע פערשידענע סברות און השערות, און נאך דעם, ווי כ׳איז דעם 1 יאנואר פערעפענטליכט געווארען דער פאליציי-קאמוניקאט מיט די פרטים פון דעם דערמארדעטענס מלבושים, האבען זיך עהרענכטען אין אויספארשונגס-אמט געמאלדען 2 פערזאן, וואס האבען, אנקוקענדיג די מלבושים, ארויסגעזאגט די סברא, אז זיי געהערען צום 23—יאהריגען סטאניסלאוו קוביק, אנ׳ארבייטער פון דער „יודזעווער מאנופאקטור".

אזוי-ווי די דאזיגע דערקלעהרונג האט געשטימט מיט די פריהער-בעקומענע השערות, האט מען דעם ענין ווייטער געפארשט אין דערזעלבער ריכטונג און מען איז דערגאנגען, אז דעם מארד זענען בעגאנגען דריי פרויען מיט דער הילף פון צוויי יונגעלייט, דהיינו: די 48-יעהריגע אגניעשקא ביעלטשיק, איהר טאכטער, די 25—יאהריגע זאפיא ביעלטשיק, די 23-יאהריגע אננא יאבלאנסקא, דער 21-יאהריגער העגריק ביעלטשיק און דער 16-יאהריגער פעליקס ביעלטשיק.

אלע סימנים בעווייזען, אז דער שרעקליכער מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען דעם 22 דעצעמבער פ. י. האט א ראמאנטיש-סעקסועלען הינטערגרונד, און די אייגענטליכע סיבה זיינע איז פאלגענדע:

אויף דער דאמבראווסקא 67, וואוינט זייט דריי קווארטלען, אין איין צימערל, אויפ׳ן ערשטען שטאק די משפחה ביעלטשיק.

טראץ דער געוואלדיגער ענגשאפט האט נאך אין דעם שטיבעל געוואוינט די 25-יאהריגע אננא יאבלאנסקא, וועלכע האט צוזאמען מיט דער באלעבאסטעס טאכטער, זאפיא ביעלטשיק, געארבייט אין דער „יודזעווער מאנופאקטור".

קוביק, וועלכער איז געווען אנ׳איינגייער צו דער יאבלאנסקא איז געווען, אזויצוזאגען, איהרער א חתן, און אז ער האט זיך ביי איהר בעקאנט מיט זאפיא ביעלטשיק, איז ער אויך מיט איהר געווארען א גאנצער שמעלקי...

אזוי-ווי זיי אלע, זאלבעדריט, האבען געארבייט אין דער „יודזעווער מאנופאקטור", האבען זיי געהאט די געלעגענהייט צו זיין אין א שטענדיגען קאנטאקט, און קוביק האט נישט אראפגעלאזט פון אויג ביידע מיידען.

ער איז אויך שנעל פטור געווארען פון זיינעם א „קאנקורענט" ביי דער ביעלטשיק, איינעם פראנצישעק יאזוזשקא, וועלכער פלעגט אפט קומען צו זאפיא׳ן: געמאכט האט ער עס גאנץ פרימיטיוו — בעת א סעודה׳לע האט ער איהם ערלויבט מכבד געווען מיט עטליכע מעסער-שטעך, אזוי, אז יענער האט פערזאגט א צעהנטען מעהר נישט צו „קאנקורירען אין ליבע" מיט קוביקן...

א סברא, אז קוביק איז נאך דעם געווארען נאך א שטארקערער „פאן-בראט" מיט זאפיא׳ן, צוזאגענדיג אויך איהר, אז ער וועט מיט איהר חתונה האבען.

דערווייל האט ער זיך אריינגעצויגען וואוינען אין דער דירה פון די ביעלטשיק׳ס.

לויט ווי שכנים דערציילען, זאל ער גלייכצייטיג האבען געהאט צו טון מיט דער יאבלאנסקא, און דאס טאקי זאל האבען געבראכט צו דעם שרעקליכען פינאל — צו דער שרעקליכער נקמה פון די פרויען.

מחמת דער נאך-געפיהרטער אויספארשונג קאנען מיר נאך נישט איבערגעבען פרטים פון דעם מורא׳דיגען פערברעכען, און ערשט די ווייטערדיגע אויספארשונג, ובפרט דער פערהער פון די 5 ארעסטירטע, וועלען אויפקלעהרען די אייגענטליכע סיבה פון מארד.

די דירה פון די ביעלטשיקס איז פערחתמעט און איז אונטער דער אויפזיכט פון פאליציי.

די כלים מיט וועלכע דער מארד איז אדורכגעפיהרט געווארען, געפינען זיך אין רשות פון דער אויספארשונגס-מאכט און זיי וועלען צוגעלייגט ווערען צו דעם אויספארשונגס-אקט.

604 ארעסטאנטן האבן פערלאזט די טורמעס

אין לאדז, לענטשיץ און קוטנא

(א) לויט ווי עס איגפארמירט אונז די היגע פראקוראטור, זענען, אין שייכות מיט דער אמנעסטיע, נעכטען און זונטאג בעפרייט געווארען אין לאדז 381 פערזאן, וואס זענען פאר פערשידענע פערברעכענס געזעסען אין די היגע טורמעס. חוץ מזה וועלען בעפרייט ווערען 233 פערזאן, וואס זיצען, לויט אורטיילען פון לאדזער געריכטען, אין די טורמעס פון לענטשיץ און קוטנע.

אזוי ארום וועלען אינם לאדזער קרייז בעפרייט ווערען אויפ׳ן יסוד פון דער אמנעסטיע, 604 פערזאן.

די פראגע פון קאסירען פראצעסען, וואס געפינען זיך אין סטאדיום פון אויספארשונג, און וואס דארפען בטל ווערען אויפ׳ן גרונד פון דער אמנעסטיע — וועלען בעהאנדעלט ווערען אויף געשלאסענע זיצונגען פון די געריכטען און אויף פארשלאגען פון דער פראקוראטור, וועלען די אמנעסטירטע בעפרייט ווערען, אדער בלייבען זיצען אין ארעסט.

Dr. med.

HALTRECHT

ספעציעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס-קראנקהייטען און מענער-שוועכע

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג. אלע ארט אנאליזען

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02

ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענד.

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20. טעל. 213-84

לעצטע 2 טעג! איילט אייך צו זעהן לעצטע 2 טעג!

דאס פובליקום איז בעגייסטערט פון אונזער גרויסען סוקסעס!

אונזערע פרייזען ביליגער ווי אין קינא! פון 54 גר. ביז 1.50

היינט זונטאג 2 פארשטעלונגען 12 פארמיטאג און 9.30 אוו.

אויפטריטען פון די בעליבטע ארטיסטען:

דזשעני שמולאוויטש און יעקב פישער

אין דער לאך-קאמעדיע

דער גרויסער פערדינער

בילעטען צו בעקומען א גאנצען טאג אין דער טעאטער-קאסע.

פונ׳ם פאטענטען-יריד

(א) לויט ווי מען גיט אונז איבער פון דער היגער פינאנץ-קאמער, איז היי-יאהר—אין פערגלייך מיט פאראיאהרען אויסגעקויפט געווארען מיט אנ׳ערך 8—10 פראצענט פאטענטען ווייניגער. די הכנסה פון די פאטענטען איז אבער געפאלען אויף א 15 פראצענט, צוליב די קלענערע קאטעגאריעס.

מען דארף אבער דערפון נישט דרינגען, אז די סיטואציע האט זיך פערערגערט, ווייל יעדעס יאהר ווערען א סך פאטענטען, מחמת טעכנישע אדער פינאנציעלע סיבות אויסגעקויפט נאכ׳ן געזעצליכען טערמין. ד. ה. נאכ׳ן 1 יאנואר.

לויט אויפקלעהרונגען פון דער פינאנץ-קאמער דויערט נאך דער פערקויף פון די פאטענטען און דער ענדגילטיגער רעזולטאט פונ׳ם היי-יאהריגען פערקויף וועט בעקאנט זיין סוף חודש.

גלייכצייטיג דערוויסען מיר זיך, אז פונ׳ם 2-טען האט זיך שוין אנגעהויבען די קאנטראלע אין די געוועלבן, און עס זענען שוין צוויי-פערשטעלט געווארען 18 פראטאקאלען.

די פאסט—היינט און מארגען

(א) היינט וועט די פאסט זיין טעטיג פון 9 ביז 11, און די קארעספאנדענץ וועט צוגעשטעלט ווערען 1 מאל.

מארגען, מאנטאג, וועט די פאסט זיין טעטיג, ווי יעדען זונטאג. די קארעספאנדענץ וועט נישט צוגעשטעלט ווערען.

פערזענליכקייט-בעשייניגונגען

געבען ארויס די מעלדונגס-ביוראס

די עווידענץ-אפטיילונג ביי דער שטאט-פערוואלטונג טיילט מיט, אז אנהויבענדיג פון דינסטאג דעם 7. יאנואר וועלען די פערזענליכקייטס-בעשייניגונגען ארויסגעגעבען ווערען אויסשליסליך דורך די מעלדונגס-ביוראס, מ׳דארף וועגען דעם אפגעבען א ביטע אין די ענטשפרעכענדע מעלדונגס׳ביוראס מיט א בעשייניגונג פון הויזווירט, די פערזענליכקייט-בעשייניגונג וועלען ארויסגעגעבען ווערען אויפ׳ן צווייטען טאג. צו דער ביטע דארף מען אויך ביילייגען 2 פאטאגראפיעס.

קאנטראלירט די פאבאר-רשימות

(א) פון 2טען ביזן 16טען יאנואר 1936, וועלען אין מיליטערישען ביורא ביי דער שטאט פערוואלטונג פעטריקאווער 165, אין די ביורא שעה׳ן אויסגעלעגט ווערען די רשימות פון די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1915.

די פערזאינטערעסירטע פאבאראווע דארפען קאנטראלירען די ריכטיגקייט פון דער רעגיסטראציע און אויב זיי וועלען בעמערקען א פעהלער אדער אונפינקטליכקייט דארף מען וועגן דעם באלד מעלדען

די לעצטע 6 צוגאב-קאמיסיעס

(א) די שטאטישע סטאראסטווע האט פעסטגעשטעלט די טערמינען ווען עס וועלען אמטירען די לעצטע צוגאב פאבאר-קאמיסיעס אין יאנואר, פעברואר און מערץ ה.י.

דעם 15טען יאנואר — פאר פ.ק.או. לאדז — שטאט 1; דעם 28טען — פאר לאדז-שטאט 2.

דעם 15טען פעברואר — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1; דעם 28טען — פאר פ.ק.או. 2.

דעם 15טען מערץ — פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1; דעם 28טען מערץ — פאר לאדז-שטאט 2.

די קאמיסיעס וועלען אמטירען אין לאקאל אויף פעטריקאווער 145.

אין אפריל וועט קיין צוגאב פאבאר קאמיסיע נישט זיין טעטיג און אין מאי וועט פארקומען דער נארמאלער פאבאר.

אפטייקען.

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאטאש, (פלאץ קאשטשעלני 10), א. כארעמזא, (פאמארסקא 12), ע. מילער. (פעטריקאווער 46), מ. עפשטיין (פעטריקאווער 225), ז. גארטשינסקי, (פשעיאזד 59), נ. אנטאניעוויטש (פאביאניצא 56).

אין דער נאכט פונם 6 אויפ׳ן 7-טען דיזשורירען: יאנקעלעוויטש, סטארי רינעק 9; גלובאווסקי, נארוטאוויטשא 6; האמבורג, גלובנא 50; פאווּלאווסקי, פיעטריקאווער 307; פיאטראווסקי, פאמארסקא 91; שטעקל, לימאנאווסקא 37.

KINO TEATR

MIRAŻ

11 LISTOPADA 16

אנהויב 12 א זייגער בייטאג.

היינט פרעמיערע!

דאס לאנגערווארטעטע מייסטערווערק פון

Cecil B. de Mill

אונטער׳ן נאמען:

קרייץ-צוג

טעאַטער
„ראזמאיטאשצי"
צעגעלניאַנאַ 27.
דיר.: דוד צעלמייסטער.
בילעטען פון 11—2 און פון 5 נאָכמיטאָג
צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

היינט זונטאָג
2 פאָרשטעלונגען! 2
4 בייטאָג
(ביליגע פרייזען)
און 9 אוונט

יצחק נאָושיק'ס אויפפיהרונג
תל־אביב
געשפּילט אויף יודיש!

מאָרגן מאָנטאָג
2 פאָרשטעלונגען! 2
4 בייטאָג
און 9 אוונט

טראַגעדיע, וואָס אַ לאָדזער האָט איבערגעלעבט אין ניו־יאָרק

דורך אַ צופאַל איז אויסגעמיטען געוואָרען אַ חתונה צווישען אַ שוועסטער פון ניו־יאָרק און אַ ברודער פון לאָדז

ער פאָהרט קיין אַמעריקאַ, פערליבט זיך און האָט חתונה

הערשעל גרינבערג דערצעהלט ווייטער:

— דער אויסרייד וואָס איך האָב געזוכט, כדי צו גט'ען זיך מיט מיין ווייב, דער תירוץ אַז איך פאָהר קיין אַמעריקאַ האָט אויף מיר געהאַט אַ מאָדנע ווירקונג. איך האָב מיט דער צייט אָנגעהויבען טראַכטען ערנסט: אפשר זאָל איך טאַקע פאָהרען קיין אַמעריקע?

איך האָב שוין פון דעם געדאַנק נישט געקענט פטור ווערען. איך בין דעמאָלט אַלט געווען 19 יאָהר. איך האָב געטראַכט: מיט צוויי יאָהר שפּעטער דאַרף איך שטעהן צום פריזיוו. אויב איך וועל וואַרטען נאָך אַ יאָהר, וועט מען מיך מעהר נישט אַרויסלאָזען פון לאַנד. טאָ צו וואָס זאָל איך דא זיין? וואָס דערוואַרט מיך אין לאָדז? וועלכע צוקונפט קאָן איך דאָ דערגרייכען?

איך האָב אָנגעהויבען טראַכטען זעהר ערנסט וועגען דעם פּלאַן צו פאָהרען קיין אַמעריקע. מיט מיינע עלטערען בין איך געווען ברוגז. מיין פאָטער האָט מיך געהאַלטען פאַר כמעט ווי אַ משומד און נישט געוואָלט הערען פון מיר. קיין תכלית פאַר מיר אין פוילען האָב איך נישט געזעהען. דאָס אַלץ צוזאַמען מיט'ן פריזיוו וואָס איז געקומען אַלץ נעהנטער האָבען מיך בעוואויגען צו מאַכען דעם שריט. און איך האָב זיך אַוועקגעלאָזט קיין אַמעריקע.

אין יענע יאָהרען איז געווען די הויפּט זאַך ביים פאָהרען קיין אַמעריקע דאָס שוואַרצע די גרעניץ. קוים איז מען אַרויסגעקומען פון רוסלאַנד זענען שוין די איבעריגע זאַכען געווען קלייניגקייטען. קיין וויזע האָט מען נישט געדאַרפט. קיין אויסלענדישער פּאַס איז אויך נישט געווען נויטיג, אויף די רייזע הוצאות זענען געווען קלענער ווי היינט. איך האָב זיך געלאָזט אין וועג אַריין, אפילו נישט געזעגענענדיג זיך מיט מיינע עלטערען. ערשטענס טאַקע דערפאַר וואָס איך בין געווען צוקריגט מיט זיי און, צווייטענס, דערפאַר וואָס איך האָב מורא געהאַט, אַז זיי זאָלען מיר נישט מאַכען קיין שוועריגקייטען ביים אַרויספאָהרען.

אין אַמעריקע האָב איך זיך פיל אָנגעליטען. איבערהויפּט די ערשטע צייט, ווען איך האָב נאָך די שפּראַך נישט געקענט.

ווען איך האָב זיך שוין געהאַט אויסגעגרינט האָב איך זיך בעקענט מיט אַ מיידעל ראָזע זאַלץ. מיר האָבען זיך פערליבט.

און מיט אַ יאָהר שפּעטער האָבען מיר חתונה געהאַט. מיר זענען געווען זעהר גליקליך. צום יאָהר איז געקומען אַ קינד אַ מיידעלע, וואָס מיר האָבען אַ נאָמען געגעבען אסתר.

אין יענער צייט האָב איך אינגאַנצען געהאַט פערגעסען אָן מיין פאַמיליע אין לאָדז, איך האָב אָבער מיין ווייב דערצעהלט דעם אמת — אַז אין לאָדז בין איך געווען אַ קורצע צייט פערהייראַט און דאָרטען איבערגעלאָזען אַ זוהן, וועלכען מען האָט מיך אפילו נישט געלאָזט זעהען. איך האָב איהר אויך געזאָגט, אַז איך וויל אפילו נישט מעהר טראַכטען וועגען מיין פערגאַנגענהייט אין דער אַלטער היים, און כ'האָב אינגאַנצען פערגעסען אָן אַלעם.

אַ בחור ליבט זיין טאָכטער צוויי יאָהר און שוויגט; די יאָהרען זענען דער וויל געלאָפען

די גרינבערגס האָבען מעהר ווי איין קינד נישט געהאַט, אָבער דערפאַר האָבען זיי פון דעם איינעם קינד געהאַט נחת.

אסתר איז אויסגעוואַקסען שעהן, קלוג און געראָטען. זי איז געווען דער שטאָלץ פון איהרע עלטערען.

אין יענער צייט, אום צו קענען לייטיש אויסהאַלטען זייער טאָכטער אין אוניווערזיטעט, האָבען די גרינבערגס אַריינגענומען אַ סובלאָקאַטאָר, פריינד האָבען זיי רעקאָמענדירט אַ יונגערמאַן, אַן אַרבייטער און אין די אָוונדען האָט ער שטודירט. מען האָט איהם זעהר וועניג אָנגעזעהען אין הויז און ווען ער איז שוין געווען אין דער היים, ווי למשל שבת אָוונד און זונטאָג, האָט ער די גאַנצע צייט געלערענט. קיין מיידלעך זענען צו איהם נישט געקומען און אויך איהם נישט גערופען. זיין נאָמען איז געווען נחמן גילדין.

די גרינבערגס זענען געווען זעהר צופרידען פון דעם און האָבען איהם זעהר גערן געהאַט. אויך אסתר האָט געהאַט אַ גוטע מיינונג וועגען איהם.

די עלטערען האָבען אָפט [illegible] אַ גילדין מאַכט פערזוכען צו רעדען און צו בעקענען זיך נעהנטער מיט אסתר'ן, אָבער זי האָט דאָס נישט ערמוטיגט. אפשר דערפאַר, וואָס כאָטש זי האָט געהאַט וועגען איהם אַ גוטע מיינונג איז זי דאָך געווען צו איהם גלייכגילטיג און אפשר דערפאַר וואָס זי האָט זיך געשעמט פאַר די עלטערען. גילדין האָט בעמערקט איהר העפליכע גלייכגילטיגקייט און ער האָט זי געלאָזט צורוה.

אין יענער צייט האָט פּאַסירט מיט אסתר'לען אַזאַ געשיכטע:

(ווייטער מאָרגען)

מאַקס הערנבוים

אין לאָדז איז געשטאָרבען דער אָנגעזעהענער ביהגער מאַקס הערנבוים. דער פערשטאָרבענער איז אין די יונגערע יאָהרען געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע אינדוסטריעלער, ער איז געשטאַנען בראש פון דער אַקציען־געזעלשאַפט החגאי וואַלפסאָן און צוזאַמען מיט עדוואַרד היימאַן געגרינדעט די טעקסטיל־פירמע „וואַלאַ".

מאַקס הערנבוים האָט געהערט צום אַלטען טיפּ פון אַסימילאַטאָרישע פּאָל־טוער. אין דער מלחמה־צייט איז ער געווען איינער פון די אָנגעזעהענסטע מיטגלידער פון בירגער־קאָמיטעט, וואו ער האָט געפיהרט די פינאַנסען פון דער שטאָט. ער האָט געגנבעט מען אַ טעטיגען אַנטייל אין אַרויסלאָזען די לאָדזער באָנעס. הערנבוים איז אַריין אין ערשטען לאָדזער שטאָט־ראַט און נאָכ'ן אָפּטרעטען פון די דייטשען איז ער געוועהלט געוואָרען אַלס לאָדזער וויצע־פּרעזידענט. ער האָט אָרגאַניזירט די פינאַנסען פון דער לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג.

דער פערשטאָרבענער איז געווען וויצע־פּרעזידענט פון גרויס־אינדוסטריעלער פערבאַנד און דער טעקסטיל־בראַנזשע. אין דעם כאַראַקטער איז ער געפאָהרען, נאָכ'ן שליסען שלום מיט רוסלאַנד, אין אַ רייה אויסלענדישע לענדער וועגען בעקומען קרעדיטען אויסצובויען די לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריע.

ער איז צוליב זיינע ערפאָלגען אויף דעם געביט אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס עהרען־מיטגליד פון דעם דאָזיגען פערבאַנד. ער איז געווען טעטיגער מיטגליד אין יודישען „האַבראַטשינאָשטש" און אין קוראַטאָריום פון קאָנשטאַט'ס פונדאַציע.

ער האָט געהאַט אַ גאַנצע רייה אויסצייכנונגען און מלוכה־אָרדענס.

היינט—ערעפנונג פון ראַמאַן ראָזענטאַל'ס אויסשטעלונג

אין לאָקאַל פון „בני־ברית"

היינט 12 אַ זייגער בייטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון „בני־ברית" די ערעפנונג פון דער אויסשטעלונג פון בעקאַנטען קינסטלער ראַמאַן ראָזענטאַל. דער קינסטלער שטעלט דאָסמאָל אויס זיינע אַקוואַרעל־בילדער. די אויסשטעלונג האָט געהאַט אַן אומגעהויערען ערפאָלג אין פּאַריז און וואַרשאַ.

Dr. REICHER
פּאַלודביאַווא 28, טעל. 93־201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונד.
זונטאָג און חגאות פון 9—1

„GRAF"
Buljon w kostkach
פאָדערט איבעראַל!
כשר
זופּענווירפּעל
„גראַף"
בעסטע קוואַליטעט
בהשגחת הרב ר' ישעי' פירסט שליט"א, רב „עדת ישראל", ווינע.

היינט פייערליכע מענדעלע־זיצונג

ביי דער געזעלשאַפט פריינד פון ייוו"א אין לאָדז

היינט, זונטאָג, דעם 5־טען ה. ח. 8 אָוונט וועט פאָרקומען אין לאָקאַל פון אָרט, וואָלטשאַנסקע 27 אַ זיצונג, צו וועלכער עס קומט ספּעציעל דער דעלעגאַט פון צענטראַלען מענדעלע־קאָמיטעט פון וואַרשע ה' לעאָ פינקעלשטיין.

צו דער דערמאָנטער פייערליכער זיצונג זענען פערבעטען אַלע היגע קולטורעלע, געזעלשאַפטליכע און ווירטשאַפטליכע אינסטיטוציעס.

עס איז צו האָפען, אַז די איניציאַטיווע פון דער געז. פריינד פון ייוו"א. וועט געפונען דעם וואַרימסטען אָפּקלאַנג און די פולסטע פערשטענדיגונג אין די קרייזען פון דער היגער געזעלשאַפטליכקייט און די אַלע דערמאָנטע אינסטיטוציעס, סיי די וועלכע האָבען בעקומען איינלאַדונגען, סיי די וועלכע האָבען מחמת אַ פערזעהן קיין איינלאַדונגען נישט בעקומען, וועלען די היינטיגע פייערליכע זיצונג צאָהלרייך בעזוכען.

רשימה פון שילדען און הויז־חיות

(א) די לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג האָט פונאַנדערגעשיקט צו די בעזונדערע הויזבעזיצער און „זשאָנדצעס" אויפפאָדערונגען צו אָנגעבען רשימות פון אונטערנעהמונגען, וואָס האָבען שילדען און רעקלאַמעס, וועלכע דאַרפען בעשטייערט ווערען.

עס דאַרפען אויך אָנגעגעבען ווערען די רשימות פון פערד, לאָקאָמאָציע־מיטלען און הינט.

די דאָזיגע רשימות דאַרפען צוגעשטעלט ווערען אין משך פון 8 טעג אין דער שטייער־אָפּטיילונג ביי דער לאָדזער שטאָט־פערוואַלטונג.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 32־141
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8־10, 12־2 און 5־8 אָוונער

אויף דערנער־וועג

שפּאַנענדער פּעסאַציאָנעל־ערטישער ראָמאַן

2)

דער שעף פון די רוסישע מיליטערישע שפּיאָנען, פּאָלקאָווניק יאַבלאָנאָווסקי, אַ מענש מיט אַ צעקנייטשטען געזיכט, און מידע, זינדיגע אויגען, האָט נערוועז געקלאַפּט מיט די פינגער איבערן טיש און, ווי גערעדט צו זיך:

— נו, יאָ, גוטע געשעפטען... גוטע געשעפטען!..

ער האָט אַ קלונג געטון. ס'איז אַריינגעקומען אַן אונטעראָפיציר.

דעם מאַיאָר מיאַסניקאָוו! — האָט יאַבלאָנאָווסקי בעפוילען.

אין עטליכע מינוט אַרום איז אַריינגעקומען מיאַסניקאָוו, יאַבלאָנאָווסקי האָט איהם געוויזען דעם ראַפּאָרט וועגען די דערשאָסענע רוסישע שפּיאָנען אין עסטרייך און צוגעגעבען:

— נו, וואָס זאָגט איהר דערצו:

— ס'איז טרויעריג, ה' פּאָלקאָווניק.

— אָבער אַן עצה, אַן עצה, איהר פערשטעהט? אַז ס'איז טרויעריג ווייס איך דאָך אַליין.

ווען מ'וואָלט געקענט אַוועק'פּטר'ן דעם דאָזיגען רעדל, וואָלט עס גוט געווען. אַזוי לאַנג ווי דער דאָזיגער טייוועל שטעהט אָן דער שפּיץ פון די עסטרייכישע שפּיאָנען, וועלען אונזערע מענשען דאָרטען לייכט ענטדעקט ווערען. דער דאָזיגער מענש גראָבט אויס די שפּיאָנען פון אונטער דער ערד. עס איז פשוט שווער פאַר איהם זיך אויסצובעהאַלטען.

— אָבער דאָס איז אַ צו געפעהרליך שטיקעל אַרבייט, ה' מאַיאָר — האָט יאַבלאָנאָווסקי געענטפערט, — דאָס וואָלט פיהרען צו ערנסטע רעזולטאַטען. איך בין קעגען דעם.

בײדע האָבען אַ ווײַלע געשוויגען, ווי יעדערער בעזונדער וואָלט געזוכט אַ פּלאַן ווי אַזוי פּטור צו ווערען פונם געפעהרליכסטען שונא פון די רוסישע שפּיאָנען — פונם גענעראַל־שטאַב - מיטגליד און שעף פון די עסטרייכישע שפּיאָנען, פּאָלקאָווניק רעדל.

ס'איז אַריינגעקומען דער אונטער־אָפיציר און האָט געמעלדען:

— עפּעס אַ דאַמע וויל צום ה' פּאָלקאָווניק. ס'איז זעהר דרינגענד, זאָגט זי.

— איהר נאָמען? פון וואַנען איז זי? — האָט שטרענג געפרעגט דער פּאָלקאָווניק יאַבלאָנאָווסקי בייז, וואָס מ'האָט איהם געשטערט.

— זי וויל נישט זאָגען.

— מאַ, זאָל זי געהן צו אַלדי טייוועל! — האָט דער פּאָלקאָווניק בייז אַ זאָג געטון און דער אונטעראָפיציר איז שנעל אַרויס פון קאַבינעט.

— נו, אַלזאָ, ה' מאַיאָר? — מיר שטעהען פאַר אַ קראַך פון אונזער גאַנצער אויספאָרשונגס־אַרבייט אין עסטרייך. פערגעסט נישט, אַז דאָס איז אונזערס זעהר אַ נאָהענטער שכן און מיר מוזען וויסען, וואָס דאָרט טוט זיך.... מען מוז געפינען אַן עצה געגען דעם דאָזיגען חברה־מאַן, מען מוז איהם פּאַראַליזירען, מאַכען, אַז ער זאָל מעהר נישט זיין טעטיג, איהר הערט?

דער מאַיאָר מיאַסניקאָוו האָט אַ שמייכעל געטון. ס'איז גוט צו זאָגען פּאַראַליזירען רעדל'ען, האָט ער געטראַכט. אָבער דער דאָזיגער עסטרייכישער פּאָלקאָווניק איז אַ דורכגעטריבענער מענש. ער האָט אָרגאַניזירט אַ שפּיאָנאַזש - אַפּאַראַט, וואָס מאַכט שווער, כמעט אוממעגליך צו ענטדעקען די עסטרייכישע שפּיאָנען אין רוסלאַנד. דער דאָזיגער רעדל אַרבייט מעשים אויף צו פערניכטען די רוסישע שפּיאָנען. ס'איז דעריבער לייכט אָפּצורעדען, אַז מען דאַרף פּאַראַליזירען רעדל'ס טעטיגקייט, אָבער אויספיהרען איז עס זעהר שווער.

ער האָט די דאָזיגע געדאַנקען איצט טאַקע אַרויסגעזאָגט פאַרן שעף פון די רוסישע שפּיאָנען, וועלכער האָט איהם אויפמערקזאַם אויסגעהערט און דערנאָך אַ זאָג געטון:

— הייסט עס, אַז מיר דאַרפען זיך לאָזען טרעטען פון דעם דאָזיגען חברה־מאַן? זעהר אַ גוטע עצה, ה' מאַיאָר, נישטאָ וואָס צו רעדען!...

דער מאַיאָר איז פון דער דאָזיגער בעמערקונג בלאַס געוואָרען. אָבער דער פּאָלקאָווניק יאַבלאָנאָווסקי האָט עס נישט בעמערקט, ווייל גראָד אין דעם מאָמענט האָט זיך ווידער געעפענט די טיר און ס'איז ווידער אַריינגעקומען דער אונטער־אָפיציר, וועלכער האָט געמאָלדען:

— די דאַמע וויל בשום אופן נישט אַוועקגעהן. זי האָט ערקלערט, אַז זי קומט פון פּשעמישל.

— .4 —

יאַבלאָנאָווסקי און מיאַסניקאָוו האָבען זיך איבערגעקוקט.

— פון פּשעמישל? — האָט יאַבלאָנאָווסקי נאָך אַמאָל איבערגעפרעגט דעם אונטער־אָפיציר. — ווי זעהט זי אויס?

— דאָס קאָן איך נישט וויסען, וואַשע וויסאָקאָבלאַגאָראָדיע — האָט דער אונטער־אָפיציר ערקלערט: — איהר געזיכט איז פערדעקט מיט אַ טרויער וואַלקע. זי געהט געקליידעט אין שוואַרצען.

— ווער קאָן דאָס זיין? — האָט יאַבלאָנאָווסקי שטילערהייט געפרעגט מיאַסניקאָוון. — איז עס אפשר פון אייערע מענשען?

— קיין פרויען האָב איך לעצטענס אויף אַרבייט נישט געשיקט.

— איהר קענט זיי אַריינפיהרען, אָבער פריהער מוז מען זי בעזוכען. נעהמט אַ פרוי דערצו — זאָגט יאַבלאָנאָווסקי צום אונטער־אָפיציר.

און ווידער איז דער אונטער־אָפיציר צוריקגעקומען מיט דער מעלדונג, אַז די פרוי ערלויבט זיך נישט צו בעזוכען. זי האָט בלויז אָפּגעגעבען דעם רעוואָלווער, וואָס זי האָט געהאַט ביי זיך און ערקלערט: „זאָגט נאָכאַמאָל דעם פּאָלקאָווניק יאַבלאָנאָווסקי, אַז איך קום פון פּשעמישל און האָב פאַר איהם זעהר וויכטיגע נייעס".

— נו, רופט זי אַריין! — האָט יאַבלאָנאָווסקי בעפוילען.

עס האָט זיך געעפענט די טיר און ס'איז אַריין אַ דאַמע, איינגעהילט אין אַ לאַנגען טרויער־שאַל.

די דאַמע איז אַ וויילע געבליבען שטעהן אַ שוויי געענדיגע.

דערנאָך האָט זי אויפגעדעקט דעם טרויער־שאַל און אַ פרעג געטון:

— איצט דערקענט איהר מיך, ה' פּאָלקאָווניק?

— אַך, נאַדיעזשדאַ איוואַנאָווּנאַ. דאָס זענט איהר? אָ, ווי איהר האָט זיך געענדערט! — האָט יאַבלאָנאָווסקי אויסגערופען, — מיר האָבען געהאַט ידיעות, אַז איהר לעבט שוין נישט מעהר. גאָט מיינער, ווי אַזוי האָט איהר זיך אַרויסגעראַטעוועט?

די דאַמע האָט זיך אַוועקגעזעצט און בעטראַכטענדיג מיאַסניקאָוון, האָט זי געפרעגט:

— מען קאָן רעדען אומגעשטערט?

— יאָ, זיכער, — האָט יאַבלאָנאָווסקי ערקלערט און, פאָרשטעלענדיג מיאַסניקאָוון, האָט ער צוגעגעבען, — דאָס איז איוואַן אַנדרעיעוויטש מיאַסניקאָוו, שטאַב־מאַיאָר. ער אַרבייט שוין ביי אונזער אויספאָרשונגס־אַרבייט אַ יאָהר צייט. אַלזאָ, דערצעהלט, נאַדיעזשדאַ איוואַנאָווּנאַ, ווי אַזוי זענט איהר געראַטעוועט געוואָרען פון טויט? מיר האָבען דאָך דערהאַלטען אַ ראַפּאָרט, אַז מ'האָט אייך אין וויען ענטדעקט און דערשאָסען.

(פאָרטזעצונג קומט)

גראנדיעזע פאלקס-פערזאמלונג
נעגען פראיעקטירטער לעגיסלאטיוו-ראט אין ארץ-ישראל

הייננטיגען דינסטאג אוונט קומט פאר אין
פילהארמאניע-זאל א גראנדיעזע פאלקס-פערזאמלונג
נעגען פראיעקטירטען לעגיסלאטיוו-ראט אין א"י.
אויפ'ן היינטיגען מיטינג דארף געהערט ווע-
רען דער פראטעסט פון היגען יודענטום געגע
פּאַסען די דערמאַנטע קערפערשאַפט.
מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די פיה-
רענדע פערזענליכקייטען פון נאציאנאלען יודענ-
טום אין לאדז.

פון „אהל יעקב"

נעכטען איז פארגעקומען א פייערליכע הזכרה
נאך דעם פערשטארבענעם לארד רעדינג. ה' ש.
ליוו האט אין זיין רעדע אנגעוויזען אויף דער
גרויסער פערזענליכקייט פון פערשטארבענעם און
אויף זיין ארבייט לטובת יודען בכלל און אין
ארץ-ישראל בפרט. גלייכצייטיג האט דער רעדנער
גערעדט וועגען דער נייער גזרה פון לעגיסלאטי-
ווען ראט און אויפגעפאדערט אלע מתפללים
צו קומען צו דער פראטעסט - פערזאמלונג
אין פילהארמאניע, וועלכע ווערט איינגעארדענט
דורך אלע ציוניסטישע גרופּירונגען.

פון ל. א. פ. פ.

דעם 30-טען פ. ח. איז אין לאקאל פון
ל. א. פ. פ. פארגעקומען די פערטיילונג פון די וואס
האבען זיך אויסגעצייכנט ביי'ם באלאנס-קאנקורס
פון ל. א. פ. פ.
אין נאמען פון דער היגער אפטיילונג האט
די פייערליכקייט געעפענט דער פרעזעס פון דער
פערוואלטונג דיר. ה. אסטראווסקי, וועלכער האט
אויך פערטיילט די פרעמיעס. פערטיילט זענען גע-
ווארען 6 פרעמיעס.

* * *

פון ל. א. פ. פ. טיילט מען אויך מיט, אז
אויפ'ן נייעם יאהר זענען געעפענט געווארען עפ-
ליכע נייע אינסטרוקטארען - קורסען, אנמעלדונגען
נעמט אן די קאנצעלאריע (נארוטאוויטשא 30,
טעל. 106,50) ביז'ן 15-טען יאנואר ד. י.

רעפעראט פון דר. ח. בערלאס אין „תרבות"

היינט, זונטאג דעם 5-טען יאנואר 8,45 אוו.
קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פון „תרבות" דער
ערשטער רעפעראט פון דר. ח. בערלאס פון ציקל:
די געשיכטע פון די גייסטיגע שטרעמונגען ביי יודען.

אבערקאנטאר משה קוסעוויצקי
וועט דאווענען קומענדיגען שבת אין זאל „פילהארמאניע"

דאס דאווענען פון וועלטבאריהמטען אויבער-
קאנטאר משה קוסעוויצקי, וואס איז צוליב נישט
פאראויסגעזעהענע סיבות נישט פארגעקומען, קומט
בעשטימט פאר דעם שבת ד. ח. דעם 10-טען און
11-טען יאנואר ד. י. די געקויפטע בילעטען זענען
גילטיג.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאמוניקאטען)

היינט — צוויי מאל „תל-אביב" אין „ראזמאיטאשטשי"

היינט זונטאג ווערט אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
געגעבען צוויי פארשטעלונגען פון יצחק נאזשיק'ס גראנ-
דיעזע ארץ-ישראל'דיגע פרייליבע סאטירע „תל-אביב",
די ערשטע פארשטעלונג (צו האלבע פרייזען) ווערט גע-
געבען 4 נאכמיטאג און די צווייטע פארשטעלונג 9
אוונט.
מארגען מאנטאג 2 פארשטעלונגען 4 ביימאג צו בי-
ליגע פרייזען און 9 אוונט.

דוד אויסטראך אין פילהארמאניע

נאך א רייה סוקצעסען אין אלע הויפט-שטעט אין
דער וועלט, קומט צו פאהרען קיין לאדז דער בעקאנטער
פידעל-ווירטואז, לאוראט אויפ'ן אינטערנאציאנאלען
פידעל-קאנקורס א. נ. ח. וויעניאווסקי אין ווארשא. דער
דערמאנטער קינסטלער טרעט אויף אין לאדז אויף א איינ-
איינציגען קאנצערט, וועלכער קומט פאר מיטוואך דעם
8-טען יאנואר ד. י. אין פילהארמאניע.

גרויסער דערפאלג אין פילהארמאניע

שוין א צייט לאנג ווי לאדז האט נישט געזעהן אזא
גלענצענדע טעאטער-פארשטעלונג, ווי די לעצטע פיעסע
„דער גרויסער פערדיבער" מיט יעקב פישער אין דער
הויפט-ראל. דער ארטיסט פישער האט געשאפען א גע-
שטאלט, וועלכע איז ענליך צו די טראגי-קאמישע טשאפּ-
לין-געשטאלטען און איז דערביי טיפּיש יודיש און אינ-
האלט און אין פארם.
דאס זעלבע לאזט זיך אויך זאגען וועגען דער
קינסטלערין זשעני שמולאוויטש, וועלכע בעצויבערט מיט
איהר חן און סובטעלקייט, יעדער מאגיר, יעדער זשעסט
איז ווי געוואויגען און געמאסטען.
די פיעסע ווערט געשפּילט די לעצטע צוויי טעג צו
זעהר ביליגע פרייזען.

פון לעבענס-פערזיכערונגס געביט

הגם די פוילישע אסעקוראציעס געהערן אין דער
גרעסטער מעהרהייט צו אויסלענדישע קאפיטאלען,
דאך האבען מיר אויף דעם געביט די לעבענס-פער-
זיכערונגס - געזעלשאפט, וועלכע איז פערבונדען מיט
איהרע ווירטשאפטליכע בעציהונגען מיט'ן אייגענעם
לאנד. דאס איז די אסעקוראציע - געזעלשאפט „איר-
ראפא" אקצ. געז. אין ווארשא, וועלכע איז אונאפ-
הענגיג פון אויסלאנד דעם גאנצען פארטפעל פון
אסעקורירטע האט זי אין איהר אייגענעם בעזיץ אויך
אלע רעזערווען זענען אויפ'ן ארט אין לאנד און גע-
הערען אויסשליסליך צו דער געזעלשאפט. דעריבער
האט די פערזיכערונגס - געזעלשאפט „אירקאפא" אין
דער איצטיגער צייט גרויס ערפאלג אין לאנד.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע
4-טע קלאס — 1-טער טאג

50,000 zł. — Nr. 60836.
20,000 zł. — Nr. 118374.
10,000 zł. — Nr. Nr. 8231, 35762, 186370.
5,000 zł. — Nr Nr. 489, 76191, 95438, 100961, 124063, 154607, 177539.
2,000 zł. — Nr. Nr. 7467, 16217, 18402 37304, 45619, 55461, 64050, 66641, 68730, 99200, 103553, 120210, 121812, 131284, 134154, 149215, 161525, 162569, 178217.
1000 zł. — Nr. Nr. 2141, 13793, 14229, 16754, 27991, 36597, 46602, 43899, 51322, 53309, 57811, 99628, 61266, 63656, 76158, 81632, 96473, 105033, 112596, 114109, 120040, 131965, 133772, 168473, 170310, 178869, 182683, 186015.

Po 200 zł., z literą s po 1000 zł.

109 744 1022 339 97 520 74 685 736 851 75 947 2002 13 131 41s 65 202 7 60 417 68 84 573 728 29 951 3276 479 539 615 737 8 4057 149 246 350 663 797 5103 250 73 438 568 75 860 934 6305 446 546 693 803 6 14 20 95 984 7001 39 180 223 335 695 732 40 855 940 74 87 8058 61 245 439 49 531 83 659 715 832 48 9217 39 330 598 99 651 81 838 958 82.

10213 91 467 531 651 901 40 11196 406 585 722 25 42 52 4 66 91 988 12008 90 235 42 359 429 35 616 802 13 39 13050 112 246 308 598 605 86 710 43 93s 14016 47 218 29s 46 458 515 33 869 995 15036 160 356 584 712 834 74 959 16140 279 321 447 94 653 746 54s 57 885 916 80 86 17112 80 428 33 803 18088 392 466 521 95 636 700 10 35 816 40 80 19379 420 81 510 28 43 664 90 751 77 944 89

20188 229 459 652 994 21047 195 355 520 70 627 757 64 22064 70 119 28 207 315 28 49 467 75 677 95 798 827 43 77 908 9 23033 386 448 595 608 15 751 814 969 24094 171 245 64 313 29 33 5 82 906 7 21 25174 944 26124 499 861 27004 296 311 97 403 670 727 991s 93 28079 132 81 310 472 574 96 755 854 952 64 86 29041 83 279 400 599.

30030 110 64 215 41 356 591 889 984 31035 100 31 55 61 339 478 588 787 32001 180 394 415 571 610 24 737 851 5 33044 123 72 7 86 420 35 553 89 705 91 897 987 34261 355 633 767 35109 40 56 246 335 47 403 71 83 502 807 40 917 36046 88 94 177 94 245 82 515 38 97s 645 762 800 21 32 907 64 37025 126 57 269 333 414 54 38013 48 274 95 312 31 5 87 436 509 605 9 733 820 923 39012 87 314 32 44 585 607 788 929

40075 219 93 394 677 89 749 836 930 41034 138 335 62 426 632 88 742 948 77 42155 231 324 67 514 39 606 47 791 815 78 9 43462 602s 832 51 78 99s 44046 140 68 355 457 524 800 39 988 45099 34 92 5063 684 969 46152 62 212 450 539 51 617 757 47268 499 867 48018 171 520 34 619 812 73 97 49031 92 626 56 726 32 951.

50223 324 67 632 710 70 802 919 63 51044 164 320 322s 531 83 84 601 2 826 32 991 52012 199 438 655 65 829 63 78 914 50 81 53006 7 14 95 274 309s 96 530 54 607 726 870 954 54136 77 94 213 343 54 580 733 76 861 927 55016 66 98 150 73 80 258 72 501 679 83 703 8 94 56017 147 303 761 94 829 57069 194 230 65 444 507 617 97 712 811s 57 905 48001 252 594 621 735 67 823 59011 187 351 2 511 60 628s 40 791 941 4 64.

60180 247 59 94 714 20 802 22 902 61030 140 87 241 56 66s 318 19 561 757 79 888 97 900 75 96 62036 40 204 41 534 95 604 66 836 47 905 25 63026 42 132 63 248 305 17 32 66 420 522 36 612 56s 701 24 867 912 64091 131 208 307 452 536 8 705 21 85 65034 421 611 19 24 66000 62 87 137 259 514 27 702 843 92 970 7 67028 94 533 79 832 962 68109 22 232 397 480 605 906 10 69156 57 259 356 432 854 934.

70282 484 519 74 719 914 68 71054 85 154 491 500 49 653 81 715 20 85 841 5 67 963 72094 113 50 80 226 602 78 789 995 23148 78 208 342 667 840 74157 68 200 94 374 83 90 442 610 828 39 98 75015 24 59 199 304 21 56 84 502 842 9 69 74 81 95 988 76095 148 371 412 595 678 704 809 79 77114 16 23 58s 222 33 408 9 36 612 36 702 72 837 78046 417 501 731 836 75 916 79014 215 35 43 6 79 348 55 500 56 735 922 87

80011 151 67 390 425 580 6 98 764 916 37 97 81007 56 158 275 315 17 25 518 672 766 77 834 62 925 78 82022 269 94 316 43 57 545 63 775 99 821 948 83027 40 248 627 763 868 914 84145 68 308 47 528 96 884 974 81 85069 243 316 408 549 729 965 86022 174 258 381 698 810 53 944 59 87319 32 441 2 685 839 41 64 88030 204 406 45 652 777 813 76 77 89046 81 224 320 41 453 698 725 8.

90015 42 233 34s 55 510 642 66 796 91052 194 279 632s 710 92237 539 994 93008 73 208 44 81 537 59 66 618 39 801 96 986 94103 220 514 88 631 88 702 95018 20 1 66 326 536 73 685 703 815 74 96017 25 62 117 47 203 476s 589 667 998 97057 713 113 72 206 385 991 98001 31 3 53 142 43 310 19 83 513 55 66 92 610 811 936 99070 129 259 480 95 540 7 97 606.

100005 115 23 335 426 67 81 765 101066 324 86 653 811 91 102104 390 423 576 834 103102 88 306 458 92 9 627 986 104098 200 65 420 517 760 95 849 915 41 105033s 101 281 457 528 626 803. 106016 165 265 341 749 50 107021 62 92 138 48 548 617 999 108231 424 630 71 725 801 2 45 980 109025 83 95 111 43 71 357 74 530 626 735 997.

110022 268 332 463 7259 111030 104 654 112115 82 214 51 94 300 36 596s 641 58 707 42 817 113021 62 239 44 466 949 114002 84 100s 29s 366 70 454 77 514 843 57 933 6 115017 140 411 602 44 85 116131 34 6 266 377 683 745 117015 105 39 49 223 450 519 87 624 50 715 887 932 118052 104 222 406 563 871 119070 154 62 6 88 360 419 530 674 958 97.

120040s 73 109 23 251 451 92 571 87 652 735 891 971 84 121091 107 211 96 378 85 443 524 883 919 122684 741 56 897 930 53 61 123200 73 428 65 527 633 124047 235 71 323 404 739 895 947 125279 87 352 91 495 509 672 866 126022 247 95 350 451 748 74 896 912 40 127275 304 507 70 58 602 14 966 128080 190 307 671 902 67 129016 118 528 659 717 872 975.

130020 188 346 75 567 697 720 38 863 131124 96 256 307 440 603 7 740 856 975s 132071 111 80 223 41 62 313 60 449 562 670 937 42 133070 124 51 262 312 13 74 543 646 772s 88 810 810 13 913 134071 255 302 421 583 612 44 67 781 917 135168 262 312 20 33 79 426 743 814 136279 94 576 714 845 919 137542 600 84 792 94 914 86 89 138018 140 88 309 497 664 946 139323 426 84 90 670 854.

140074 140 7 213 44 439 62 595 605 48 946 62 141068 474 95 749 807 18 42 142155 64 268 613 716 998 143224 309 575 747 94 144015 77 199 218 56 312 54 553 657 728 849 950 60 145085 243 432 48 634 854 72 9 146119 76 322 54 436 568 652 706 921 41 147090 223 87 383 443 7 560 66 96 954 148102 309 505 805 997 149006 163 270 6 600 707 835.

150118 52 74 279 595 849 92 903 151009 343 84 418 565 606 64 152054 121 272 343 66 8 490 929 153068 157 93 251 312 27 464 607 827 37 904 90 154013 194 5 305 706 826 987 155108 46 274 438 794 909 66 156031 210 44 69 464 529 750 811 942 81 2 157012 178 600 847 158039 99 241 424 530 660 825 38 65 159241 316 57 524 737 826 42.

160396 471 569 841 161038 111 207 323 806 932 162195 240 74 380 7 88 565 7 610 163101 54 221 300 14 494 638 731 164037 310 93 568 624 30 741 96 889 165004 400 17 578 684 92 770 166137 39 337 419 678 167026 9 111 26 218 65 335 406 579 649 74 894 952 60 168011 473s 701 61 829 913 22 169001 73 81 164 85 6 103 13 342 694 767 97.

170082 177 310s 522 629 755 944 171083 375 88 99 470 608 16 702 859 172003 6 249 445 51 67 689 778 92 880 173195 255 424 37 502 11 600 8 713 880 945 174181 247 88 303 86 427 40 55 745 904 175115 60 5 292 393 400 18 535 90 779 928 46 176016 132 38 228 300 60 94 508 647 76 788 97 177268 710 76 947 88 178060 99 243 432 513 683 869s 947 64 179076 98 130 44 92 3 5 312 636 921.

180000 513 612 181103 86 241 335 488 548 698 730 844 182026 344 481 514 683s 982 183080 112 277 434 802 64 981 184008 371 420 579 720 902 185029 52 61 91 305 15 23 479 555 654 783 847 986 186015s 128 384 639 79 713 55 187005 45 57 367 406 786 806 975 188029 137 230 338 448 604 23 846 902 34 42 189096 272 382 448 96 831 82.

190112 254 402 521 636 763 809 951 87 191335 778 904 192004 11 68 83 230 72 334 488 506 614 37 43 863 917 193011 190 275 339 430 95 504 81 619 28 781 194034 88 153 68 270 93 305 838 952 6 65 77.

CIĄGNIENIE 2-gie

po 200 zł., z literą s 1000 zł.

17 137 87 238 96 583 1232 788 859 87 939 2031 43 165 576 988 3130 349 69 753 801 08 4462 569 76 634 855 70 948 5011 567 613 47 66 713 6132 218 306 52 512 89 933 69 77 7079 127 279 399 900 8163 361 419 29 632 863s 82 967 9019 272 385 427 503 663 732 76 818.

10009 158 523 633 11070s 553 731 855 900 12196 201 648 52 946 74 13223 609 14079 91 300 553 778 925 15452 70 847 907 70 16253 737 65 446 702 26 17184 283 334 518 607 906 43 18148 391 524 643 65 71 882 19216 27 728 85 858 943.

20051 451 61 651 21620 859 22290 310 70 472 666 733 71 23455 729 24036 186 287 332 885 25208 543 898 26603 58 882 974 27081 482 543 52 706 982 28176 344 576 692 713 880 29155 345 647 97.

30177 668 721 [illegible] 31002 236 348 455 59 65 692 822 919 32240 422 552 78 33291 410 504 34 54 704 81 34213 360 92 826 35545 693 718 944 51s 36047 274 562 75 634 763 928 37275 307 63 630 835 986 38190 99 248 401 58 556 39059 466 591.

40041 127 252 94 304 408 950 41010 17 19 159 82 513 70 781 883 934 79 42115 17 355 98 911 43001 160 218 511 14 44121 624 753 871 947 99 45033 96 147 67 231 436 50s 59 594 667 78 806 46171 358 455 68 578 699 865 960 47489 534 823 48159 81 358 495 713 49141 606 714 40 835 975.

50059 75 127 356 954 51207 352 52077 395 537 647 99 758 53297 477 870 54181 297 526 633 93 777 805 49 998 55196 295 676 758 78 953s 56040 160 301 68 24 60 457 57010 48 248 81 335 549 73 695 863 76 58092 188s 231 90 624 782 59045 381 769 869.

60022 185 97 433 871 908 44 61379 465 92 612 28 60 853 965 62184 371 402 667 849 63183 385 404 606 64328 407 46 510 780 930 65157 280 826 933 66045 523 15 864 67261 317 59 488 834 68302 91 528 864 69204 748 879 905 84s.

70782 90 935 91 71021 148 222 350 67 966 72038 192 234 399 549 93 844 73039 133 44 70 389 544 949 74181 203 52 95 984 75058 119 331 418 774 95 76011 69 147 428 63 652 700 904 77937 80 78077 487 762 976 79918 96.

80143 674 91 865 928 81226 303 11 404 808 51 72 82118 61 90 94 633 957 83235 52 351 558 843 84063 127 337 59 470 830 35 85231 558 655 953 86282 517 798s 886 87102 326 578 608 709 854 88061 220 388 755 66 89170 657 810 15 988.

90785 91107 549 92215 374 439 689 737 962 93121 32 439 98 749 95385 690 768 854 96140 379 469 86 506 852 55 67 97223 387 479 581 87 92 790 98067 98 203 744 99186 218 44 319 550 635 83 993.

100097 268 393 101271 799 855 102201 710 903 103131 271 314 489 797 921 104309 403 579 867 924 105067s 656 942 106125 34 53 230 334 91 492 592 601 25 812 107052 422 55 514 803 108021 241 322 754 819 77 109858 936.

110053 55 104 365 41 819 111371 75 112088 252 542 673 90 849 113284 399 459 528 57 114168 213 325 90 570 729 41 818 92 115114 88 327 825 909 116094 395 730 963 117047 337 96 908 118029 472 551 882 119046 238 326 482 511.

120016 47 162 121050 129 750 54 838 969 122243 711 123098 175 296 406 24 907 124345 459 90 627 125562 687 126305 401 718 852 127045 125 316 477 579 628 833 82 128271 573 781 983 129021 44 165 300 626 703 88 845

130001 195 502 88 706 131167 77 681 88 132864 908 31 133001 127 236 67 556 67 848 134049 498 536 606 64 88 955 135157s 94 225 481 563 748 136084 171 223 603 137081 165 392 848 138036 98 314 714 85 846 139030 81 212 46 48 94 388 588 786 853

140183 349 405 511 46 726 838 141366 438 516 142097 538 56 603 992 143372 953 144054 72 290 488 795 145335 609 90 800 47 77 146031 623 75 857 58 147524 42 708 843s 951 148408 149072 845.

150163 400 516 834 84 950 96 151213 498 728 866 92 152707 153133 478 154089 121 218 308 944 155196 245 51 414 662 836 911 156067 400 779 157017 108 158061 313 33 44 49 482 544 159050 66 242 72 320 49 429 694 743 33.

160030 240 680 718 992 161069s 161 230 546 871 162221 971 164306 264 365 450 572 800 79 164010 247 59 165064 333 68 491 575 166158 203 52 63 338 61 536 724 942 168362 587 627 82 169220 531.

170400 500 804 987 171016 18 48 128 681 768 172271 380 510 732 912 28 90 173336 174030 340 175021 51 52 733 805 91 975s 77 176497 758 177279 325 91 400 737 52 61 896 976 178022 284 179038 517 644

180546 980 181041 303 508 644 56 963 182315 734s 967 183103 71 302 54 834 184065 185234 325 438s 750 85s 516 186001 216 19 486 598 932 187470 591 609 188119 578 686 750 83 189043 250 356 529s 660 898.

190140 205 316 191127 192450 699 706 193096 185s 838 194222 57 62 787 888.

CIĄGNIENIE TRZECIE.

100.000 zł. — 123694.
50.000 zł. — 125977.
30.000 zł. — 184277.
10.000 zł. — 48791 61730 122440.
5.000 zł. — 56016 66473 79434 75837 77026 171403 188553 190106.
2.000 zł. — 10545 20705 57725 60492 68838 68525 84041 82866 85164 90716 95004 106235 118527 127421 139409 147547 149415 153111 161069 161408 165826 172797 175975 189529 193185.
1000 zł. — 3744 5123 7747 8863 9026 11070 16360 27470 33823 35951 40923 45450 48259 51618 51348 54904 55953 58188 59611 62723 64804 69984 78015 86798 98462 105067 106674 114108 116451 147843 161670 170774 175140 185785 187234 185438 187186.

Po 200 zł., z literą s 1.000 zł.

49 194 239 331 70 533 38 87 701 1399 601 858 2032 597 685 777 3133 38 52 313 450 667 93 71 44s 994 4076 79 99 249 325 406 53 522 894 916 5030 138 43 364 523 671 932 6209 379 509 731 7096 107 18 468 72 596 644 747s 8282 474 688 95 917 9026s 411 22

11074 522 710 35 920 12268 390 432 78 503 84 655 832 13254 81 450 808 40 14090 135 941 15113 16 233 35 526 900 16036 136 59 212 360s 412 16 38 558 94 646 716 17128 87 348 18176 225 85 434 551 626 32 19252 96 305 26 986.

20035 75 154 549 695 868 936 21040 229 36 90 631 50 726 22003 135 375 567 23026 277 364 781 811 972 24174 448 649 760 73 847 25036 164 212 23 420 41 568 669 87 941 26368 98 691 27470s 590 28061 72 280 463 624 797 29418 809.

30170 291 31307 595 823 61 32232 421 30 510 749 33387 97 695 823s 34122 277 96 539 823 90 35190 525 40 982 36079 652 879 37080 145 306 40 535 622 717 982 38399 727 42 39058 614.

40373 651 790 807 99 913 23s 78 41096 142 286 324 544 793 945 42328 466 559 694 95 715 97 43843 44375 755 818 45268 426 48 982 86 46309 432 548 47084 322 32 564 963 48113 23 227 59s 715 867 921 49451 760 816 92.

50091 336 448 530 661 51172 348s 618s 746 869 76 52013 172 264 420 753 975 53093 132 304 408 26 609 54250 78 483 573 679 725 904s 13 55262 63 56061 443 594 684 845 920 47 84 57013 33 283 316 97 614 40 58064 240 88 603 59641s

60222 398 512 697 715 834 61194 368 613 62329 449 569 71 723s 838 932 63862 64399 443 87 543 804s 906 65229 65 89 634 62 778 906 90 66250 494 67656 68072 315 473 500 48 698 740 892 69006 94 165 668 767 76 803.

70109 330 45 421 752 85 71006 146 493 697 944 72022 653 73841 74094 236 75080 145 75 818 985 76110 74 218 79 384 568 670 772 77284 86 505 634 959 78015s 309 43 97 724 73 79110 339 540 963.

81214 362 829 917 82139 80 615 61 889 990 83024 41 284 317 664 968 84237 670 87 735 63 818 85195 515 81 626 86064 895 87588 713 808 94 945 88100 44 221 23 65 389 724 808 58 69 955 89052 204 513 31 97 824 930 41.

90137 512 737 929 91262 353 444 92075 417 869 93037 202 98 409 705 50 94002 188 216 330 95285 321 629 89 746 886 96118 694 97205 784 980 98186 265 396 462s 903 99143 270 941

100004 120 312 87 771 101005 68 74 601 24 102191 208 409 586 803 41 103082 413 55 83 104234 519 51 670 820 105270 96 351 737 97 106055 195 664 74s 87 107175 277 318 436 561 652 989 108020 190 344 675 798 993 109127 86 444 542 776 991.

110045 142 692 111145 217 24 58 443 509 89 702 851 112008 327 558 719 52 911 22 113327 77 491 604 809 114040 108s 271 73 612 115113 208 64 574 882 116057 123 451s 61 754 117319 534 627 118054 229 627 703 932 119057 303 567 721

120260 722 53 121324 537s 666 781 84 122342 443 594 123253 321 38 88 662 77 757 124010 56 122 79 222 516 125850 126138 86 360 532 727 851 920 127965 128016 134 81 389 563 666 67 842 129011 64 270

130149 812 16 944 78 131020 45 467 771 885 132350 831 133636 55 789 939 89 134220 31 77 323 93 873 958 135052 185 208 353 75 90 473 136234 316 771s 923 137098 410 76 583 87 832 40 83 138423 768 811 23 139241 387 434.

140086 514 683 735 85 979 141020 239 85 865 142132 549 617 143236 541 806 144391 612 739 57 883 145067 154 267 476 626 87 146002 412 87 532 838 955 91 147023 442 750 879 148349 149088 232 71 758 73 809.

150020 139 65 957 86 151288 314 520 79 629 835 902 12 152338 692 734 986 153096 482 832 154025 88 170 250 61 558 653 155057 422 713 984 156241 450 659 78 765 96 157223 952 158063 123 45 73 78 352 844 159165 204 514 72 630 715

160008 136 261 325 528 75 790 888 973 161327 412 670s 162485 163159 71 346 56 621 774 164019 166 411 676 81 967 165198 305 407 545 668 774 993 166112 388 423 167073 87 199 588 631 93 726 94 980 87 168061 83 882 169018 227 555 612 981.

170022 62 192 562 609 752 74s 896 171047 218 394 172062 296 390 520 23 69 81 173492 597 754 823 174072 204 175220 30 736 811 176258 323 432 507 79 701 83 897 177044 421 928 178009 292 650 179140s 59 266 845 60 993.

180080 100 263 331 545 636 938 181097 319 32 574 666 922 182027 713 39 183049 203 503 601 80 817 992 184136 208 301 409 556 842 96 185189 703 47 186291 357 563 675 821 187186s 252 677 712 69 93 188169 411 70 543 82 189127 210 329 817 866.

190028 272 544 630 58 823 191044 289 658 783 192041 312 428 193293 319 728 832 194185 843 99

די צייט פון קריזיס און אינטערנאַציאָנאַלע אונזיכערקייט

בעפעהלט די מענשען זיך צו פערזיכערן אויפ'ן לעבען נור אין אינלענדישע פערזיכערונגס-אַנשטאַלטען, וואָס זענען פערבינדען מיט אַלע זייערע
ווירטשאַפטליכע בעציהונגען מיט'ן אייגענעם לאַנד

פערזיכערונגס-געזעלשאַפט „EUROPA" Spółka Akcyjna

CENTRALA w WARSZAWIE
przy ul. Marszałkowskiej 136.

אָפּטיילונג אין לאָדז אויף פּיעטריקאָווער 123, טעל. 209-53.

אין אויסשליסליך אַ פּוילישע לעבענס-פערזיכערונגס-אַנשטאַלט, וואָס איז אונאָפּהענגיג פון אויסלאַנד. פולשטענדיגע מאַטעריעלע גאַראַנטיע. ערשטקלאַסיגע שווייצאַרישע און דענישע רעאַסעקוראַציאָנס
בעציהונגען זאָווי די גינסטיגע פערזיכערונגס-בעדינגונגען פעראורזאַכען אַז די געזעלשאַפט „EUROPA" איז אַנ'אוננצהויבער פאָפּולערע לעבענס-פערזיכערונגס-אַנשטאַלט אין פוילען

„Anna Karenina"

מעכטיג מייסטערווערק פון לעוו טאָלסטאָי

GRETA GARBO i FREDERIK MARCH — אין די הויפּט-ראָלען:

אין אַ מאָדערנער אויפפאַסונג דראַמע פון מענשליכע ליידענשאַפטען און טעותים.

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבען און אַקטואַליטעטען.

אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג. שבת און זונטאָג 12— בייטאָג.

קלאַנג-קינאָ **CAPITOL** זאַוואַדזקאַ 16

ד"ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 4-8 אין אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

Zagubiono weksel

na zł. 697.— płatny 20/4—1936 r. wystawiony przez firmę Salomon Leuchter w Krakowie.

Znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem do p. Sz. Weintrauba, Piotrkowska 27. Jednocześnie weksel unieważniam. 3088

Dr. med. FELDMAN

אַקושעריע און פרויען - קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 11—1
אויף זגערזשער 24.
פּראַנט 1טער שטאָק, פּריוואַט-וואוינונג
KILINSKIEGO 113, tel. 155-77

Dr. med. I. Dynenson powrócił.

99 PIOTRKOWSKA 99, tel. 223-70.

איבערציהונגען קיין ארץ-ישראל

און עקספּעדיציעס נאָך ארץ-ישראל
איין געזאַמעלטע וואַגאָנען ערלעדיגט
שנעל און פּינקטליך צו מעסיגע פּרייזען

„POLSKI LLOYD" Sp. Akc.

oddział w Łodzi
Narutowicza 13
tel. centrala: 250-15.

פערטרעטונג: Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

קריינע אַנאַנסען

1 זלאָטי אַנאַנאַס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

אַ גרויס צימער שהן מעבלירט מיט אַלע בעקוועמליכקייטען צו פערדינגען פאָלודניאָווע 31. צו ערפאַהרען ביים וועכטער.

Zaginiony został weksel na zł. 50.— pł 15.1. 36 wyst. L. Fersztera, Łódź, Kilińskiego 133 na zlecenie C. Gitlin. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić do M. Kona, Pl. Wolności 5.

בוכהאַלטעריע, האַנדעלס - קאָרעספּאָנדענץ און אַריטמעטיק, אויך מאַשין-שרייבען ווערט ערלערנט גרינדליך, צוגענגליכע פּרייזען, אינ-פאָרמאַציעס און בימשריפטען-ביוראָ פּולנאָצ-נאַ 9

היגיענישע דראָט-מאַטראַצן

אַ פּאָר 22 זל. 48 פעדערן, ווי אויך אוי-טאָמאַטען צו טאַפּעטשאַנעס און פערשי-דענע טאַפּעצירער-אַרבייט ביליג צו בע-קומען פּאָלודניאָווע 10, י. ברעסלער

BUCHALTER, rutynowany bilansista na stanowisku ma jeszcze kilka wolnych godzin. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. — Leon KRELL, Piotrkowska 79, m. 40. tel. 145-64.

צו פערמיטען אַ געמויערטע שאָפּע מיט עלעקטריע 6×18 מעטער געאייגנעט אויף אַ לאַגער אָדער אַ פאַבריק, צוזאַמען מיט אַ שטוב צו וואוינען עווענטועל אָהן אַ שטוב, קיליג-סקיעגאָ 240. צו ערפאַהרען נאַפּיורקאָווסקיע-גאָ 67 ביי שעפנער אָדער טעל. 204-58.

MOTORY

elektr.

OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu WARSZTATY REPERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.

Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21-000

צו פערמיטען אַ לאָקאַל געאייגנעט אויף אַ שטרומף-פאַבריק אָדער אַ טריקאָטאַזש - פאַב-ריק, דאָפּעל-ליכט אין צענטרום שטאָט צו ער-פאַהרען אין אַדמ. פון דער צייטונג.

צו פערמיטען אַ צימער פאַר אַ געזעצט אויף פּלאַץ וואָלנאָשטשי. צו ערפאַהרען ביי העלפּ-גאָט, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 11.

פרייע פּאָסטענס

אַ קוואַליפיצירטע עקספּעדיענטקע אין אַ צוקערניע ווערט געזוכט. מוז קענען די פּוילישע שפּראַך. דערוויסען זיך ביי קאָרא, 6. שערפּינן 30.

ראָקאַלעז

צו פערמיטען פון זאָפאָרט אַ זוניג ליכטיג צימער ביי אַנ'אַנשטענדיגע פאַ-מיליע מיט אַלע בעקוועמליכקייטען און מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג, ביי זילבער-בערג, זשעלאָנאַ 9.

צו פערדינגען אַ געוועלב מיט איינריכטונג, ביליג דירה-געלד. צו ער-פאַהרען אויפ'ן אָרט בזשעזשינער 6.

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר 2 יונגע-לייט אָדער פּריילינס אויף בזשעזשי-נער 40, וו. 61.

אַ שוי-פענסטער מיט ווים איז אָפּ-צוגעבען אויף פּיעטריקאָווער 234.

פערשידענעס

איך זוך צו קויפען אַ באַר-איינ-ריכטונג עווענטועל האָב איך צו פערקויפען אַ קאָלאָניאַל-איינריכטונג ווי אויך אַ גלאָז-ווענטעל. צו ערפאַהרען זאַוואַדזקאַ 25' אין דער יאַטקע ביי אורשטיין.

צו די ה"ה גנבים! געכטען האָט מען מיר גע'גנב'עט אויף וואָלבאָרסקאַ-גאַס אַרויסגענומען אַ פּאָרטפעל מיט געלד און פערשידענע דאָקומענטען, אַ מיליטער-ביכעל און אַ 1/4 לאָס פון דער מלוכה-לאָטעריע נומ' 166913 און נאָך פּערש. זאַכען. אַלע בעוואָרענישען זענען גע-מאַכט געוואָרען. איך בעט זעהר געגען בעלוינונג אָפּצוגעבען די דאָקומענטען צו ניימאַן, בזשעזשינער 13. דיסקרעציע גאַראַנטירט!

Najelegantsze suknie ślubne i balowe w nowootworzonej wypożyczalni Józefowiczowej, Brzezińska 11, front, I piętro.

אייגציקער לייען-זאַל אין לאָדזש PRASA א. ג.

פּיעטריקאָווער 78
אָפען טעגליך פון 9 פרי ביז 10 אָוונט
דער לייען-זאַל איז פערזען מיט אַ גרויסע צאָל צייטונגען און זשורנאַלן אין אַלע אייראָפּעאישע שפּראַכן.
גאַרדעראָבע פריי.
איינגאַנג — מיטן אויסנאַם פון שבת און זונטאָג — 10 גר.

א זאַל מיט אַ רעסטאָראַציע-איינריכטונג ווערט עמפּ-פעהלט אויף חתונות, בעלער, באַנקעטען נע-זעלשאַפטס-פערזאַמלונגען, מאָדע-רעוויעס או"וו צוגענגליכע פּרייזן. צו ערפאַהרען:

Hotel „SAVOY" Traugutta 6, tel. 203-38

אַ רוטינירטער בוכהאַלטער-בילאַנסיסט

לאַנגיעהריגער געוו. הויפּט-בוכהאַל-טער און קאָרעספּאָנדענט פון אַ גרעסערער היגער פירמע. פיהרט איין, און פיהרט ביכער שטונדענווייז. אָנמעלדונגען פּאָלודניאָווע 39, וו.3, טעלעפאָן 155-46.

צאָהן-אַרצט העלענאַ האַלפּערן

נאַרוטאָוויטשאַ 2, טעל. 170-96.
נעהמט אָן פון 10-1 און פון 4-7 אָוונט.

Dr. med. Z. DATYNER

אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורינדקראַנק.
ZACHODNIA 59a. tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספּעציאַליסט פאַר אויגען קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.

ברוך-קראַנקע

אויף ליידענדע פערשידענע רופּטורען, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס.
דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר'ן לעבען ביטער. דורך מיין מאָדע ערפינדענע ספּעציעלע גומי-הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלע-סיגטע געפעהרליכע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע און געפאַהר. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל - אַפּאַראַטען און גאָרסעטען געגען אַלערליי פער-קריפּלונגען, פערקרימטע פּלייצעס, פיס, הויקערס ווי אויך שמער-צענדע פלאַך-פיס. פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאַלאָן-אַרבייט).
ביים אָראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאַנץ פּוילען פון אוניווער-זיטעטס-פּראָפעסאָרען אַנערקענט

ספּעציאַליסט **Ortoped NATAN RAPAPORT**

מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווינען, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אָוונט

אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23

פערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

Dr. med. Niewiążski

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

לעטשניצע

פאַר ווענערישע-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. P. Braun

ספּעציאַליסט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 81
טעלעפאָן 100-57.
נעהמט אָן פון 8-1 און פון 4-8 אָוונט.

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעהמט אָן פון 4—8 אָוונט.

Dr. W. Łagunowski

specjalista
chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światłoleczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1-ej do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz. w niedzielę i święta od 10—1.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman